

ఆంధ్రపత్రిక

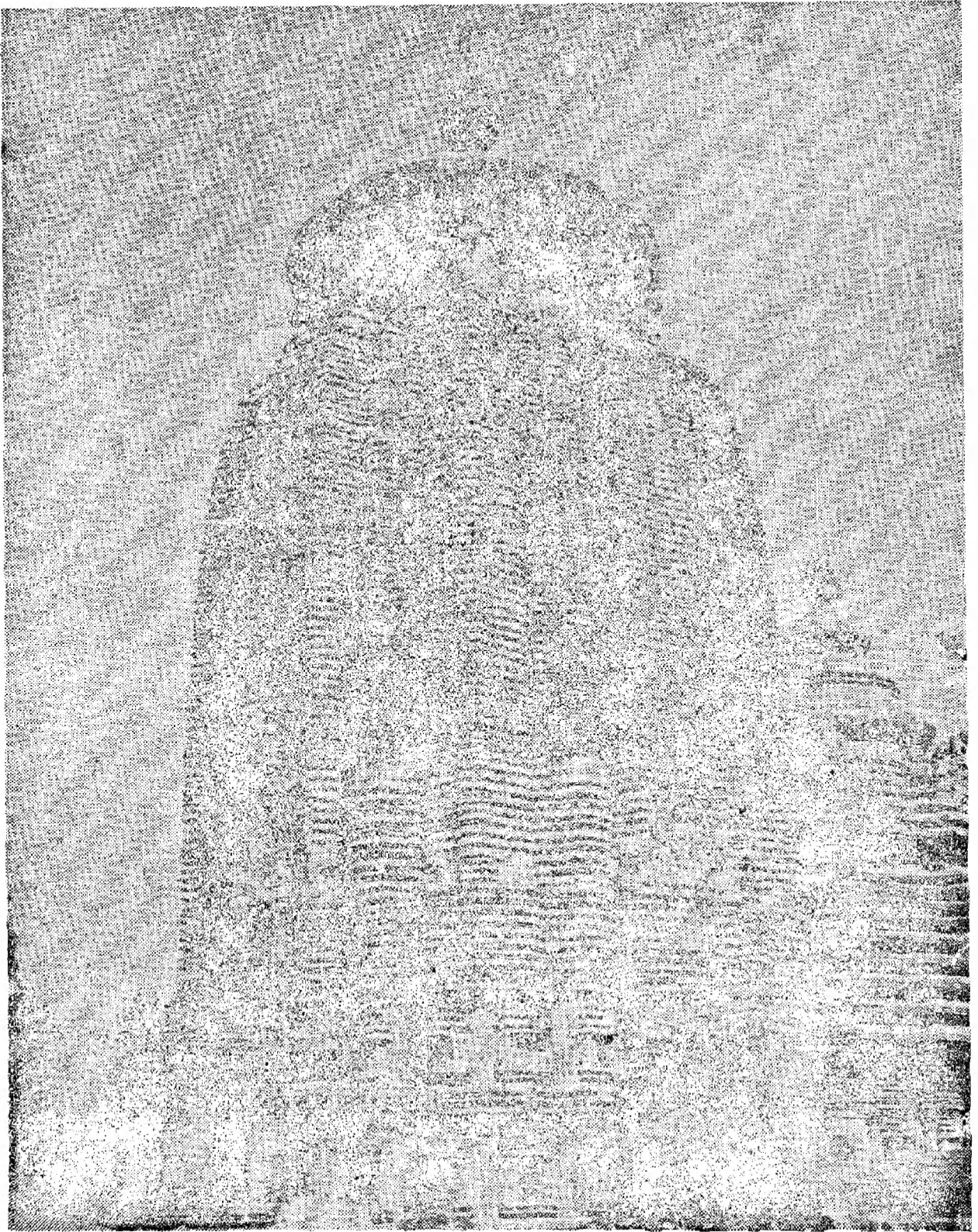
సచిత్ర వార పత్రిక

డి-11-58
ఆంధ్రపత్రిక

ANDHRA PATRIKA

భువనేశ్వరాచార్యగోపురదృశ్యం

—ఫోటో: 'ఎస్సార్', కాజుకుట్టి

సచిత్ర వారపత్రిక
వచ్చేదే సంక్రంతి సంచిక!

“చంద్రలోకయాత్ర”

బహుమతిపొందిన కథ

“దగాపడిన తమ్ముడు”

కొత్త సీరియల్ ప్రారంభం

“ఆంధ్రమహాభారతం” నుంచి ఒక ఘట్టం

ఇంకా కథలు, వ్యాసాలు, గేయాలు వగైరా.

ప్రత్యేక సినిమా శీర్షిక

విజయా ప్రాడక్షన్స్, వాహినీ స్టూడియో

చరిత్రకు, నిర్వహణానికి సంబంధించిన సచిత్ర సమగ్ర వ్యాసం

నేటి సంగీతంపై సినీతార భానుమతి రచన

తెలుగు సినిమా ప్రముఖులతో ఇంటర్వ్యూలు, వారి వ్యాసాలు

తెలుగు, తమిళ, బెంగాలీ, హిందీ చిత్రపరిశ్రమల సమీక్ష

వనితాలోకం, బాలసాహితీ, శీర్షికలు

ఇంకా ఎన్నో పండుగచిత్రాలు, విశేషాలు

నేడే మీకాపీరిజర్సు చేసుకోండి!

సంవత్సర చందా
రూ. 13-0-0
విడివత్రిక 25న.పై

ఆంధ్రపత్రిక

సంచిత్త వారపత్రిక

సంపుటము 52
సంచిక 20
8-1-58

Founder : K. NAGESWARA RAO

హేవిలంబి పుష్ప, శుద్ధ తృతీయ బుధవారం

★ వి ప యా ను క్ర మ ణీ క ★

ముఖచిత్రం :

హిస్సలూరివారి 'శోభ'లో రాజసులోచన

ఇతివృత్తంకంటె కథానంవిధానం ముఖ్యం—'ప్రవీణ'	8
పూలమాల—నంద్యాల కొండమాచార్యులు	6
నంస్కర్త—గంధం యాజ్ఞవల్క్యశర్మ	8
రాగరేఖలు—'సుధాకరం'	11
★ ఊహాగానాలు—ఆర్. ఎం. చిదంబరం	13
నల్లపిల్లి—కోకా శ్రీ సుధ	17
పెల్లిచేసుకునిచూడు—ఇసుకపల్లి దక్షిణామూర్తి	20
నక్షత్రఫలితాలు—బి. నరసింగరావు	25
మగవాడి బిడియం—రుద్రాధట్ల నరసింగరావు	28
గది అబ్బాయి—"సీతాదేవి"	30
నతిత శ్రీ జనోద్ధరణం—ఒక అభిమాని	35
పిల్లలూ, పెంపకం—నంధూరి రాజ్యలక్ష్మి	39
బాలసాహితీ-ప్రాప్తి ఉండాలి—"భామ"	41
శివుడి బీడ్సు—పణతుల రామచంద్రయ్య	42
విచిత్ర బ్రహ్మ—గౌతమశ్రీ	43
సినిమా	50

హైదరాబాద్ నవ్య
సాహితీ సమితి
పంచమ వార్షిక
సభ విశేషాలు

ఇతివృత్తంకంటె కథా సంవిధానం ముఖ్యం

★ “ప్రవీణ్” ★

పూర్వం రాజసభలో సభ్యత్వాన్ని అర్జించి కవులు, గాయకులు గళమెత్తి పాడేవారు. నేడు రాజ్యసభలో సభ్యత్వాన్ని అప్రేక్షించి కవులు వదిలిపోయారు. కవిసారస్వతాదు లిరు దాన్ని తివరీ చేసుకొనడానికి ఆవాడు శ్రీవా ధుడు డింధిమధుటారకుని ఓడించి, ఆతని కంచుభక్త పనులగొట్టించవలసివచ్చింది. ఇరవైయ్యో శతాబ్దపు నాగరికత సాకర్యాల నాగరికత దుష్కరమనుకున్న పనులను సాధించడానికి, సుకరమైన మార్గాలను నూచించే నాగరికత, తెలుగులో తిరుపతి రావు పెద్దకవి అనిపించుకోడానికి, ఏ సురాజీ పెద్దమనిషి ఏ న్యాయాదుర్గులైప్పు ప్రతిక లోనో వ్రాస్తేచాలు వ్యాసం రాసినవానికి

తెలుగు రావక్కడేను, ప్రచురించినవానికి అసలే అవసరంలేదు.

సమచిత్ర విమర్శ సమకాలీన ఆంధ్ర సార స్వతంత్ర వావాటికి దూరమైపోతుంది కవులను, కళాకారులను సన్మానించడం మంచిదే! కాని ఏమిట నేను మదరాసులో సన్మానంచేస్తాను; నువ్వు నాకు హైదరా బాదులో సన్మానంచేస్తావా? అని ఒప్పుం దాలు కుదుర్చుకొనే ఈరోజుల్లో—, రాజ కీయ ప్రయోజనాల ప్రాతిపదికపై సాహిత్య విమర్శ జరుగుతున్న ఈరోజుల్లో—, రాజ కీయ నాయకులకుడా తాము సంస్కృతి వల్లకొక సంపదమృతమాత్రమే నాయకుల మయ్యామన్న సంగతి విస్మరించి, సాహిత్యా నికి విలువలు కట్టడానికి పూనుకొంటున్న ఈరోజుల్లో— సన్మానాలకు విలువ

పూరిగా పోయిందన్నమాట విజమే! కాని ఈ కౌరవంవల్లనే ఉత్తమ కవులను, కళా కారులను సన్మానించడం పొరపాటువు తుందా?

హైదరాబాదు నవ్యసాహితీసమితి సభ్యులు సమితి పంచమవార్షికోత్సవాలను నారాయణగూడా న్యూనైస్సు కళాశాల ఆవరణలో జయప్రదంగా జరుపుకొన్నారు. వారికోత్సవ కార్యక్రమ ప్రధానాంశాలలో కురుగంటి సీతారామ భట్టాచార్యులకు సన్మానం ఒకటి.

అన్ని రంగాలలోవలెనే సాహితీ రంగంలోకూడా యువకులు ఎప్పుడూ విపక చాదులు ఉప్పుడి నాశనంచేసి, కొత్తది నిర్మించాలనే ఆవేశపగులు. పురాతన సాహితీ సాధాలను సమూల వాశనంచేయడం సాధ్యం

హైదరాబాదు నవ్యసాహితీసమితి పంచమ వార్షికోత్సవాలు న్యూనైస్సు కళాశాలలో జరిగాయి. రెండవనాటి కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన శ్రీ గోపాలరెడ్డి ఉపన్యసిస్తున్నారు.

వ్యవసాయ సమితి వార్షికోత్సవాలకు చాలా పట్టాభి ప్రారంభోత్సవం జరిపారు
శ్రీ సంతకమయ్య అప్పయ్యలు
చిత్రంలో శ్రీయుతులు కురుగంటి, న్యాయ భిమకేశరం, చాలా పట్టాభి, శ్రీ సంతకమయ్య,
శ్రీ బొతుకూచి సాంబశివరావు, శ్రీ ఇసుకపల్లి దక్షిణామూర్తి

ఇతివృత్తంకంటే కథాసంవిధానం ముఖ్యం

కాని పని అనేక పూరితులైన
యవకులు సాహితీ సాధన
కొంతవరకు విస్తృతం చేసి, వాటికి
కొంతవరకు మెరుగులు దిద్ది, తాము కూడా
వృద్ధులారా వృద్ధాప్యంలో తాముకూడా
పురాతన సాహితీ సాధనను చూసి మరిచి
పోవడం ప్రారంభిస్తారు ఏ కాలంలో, ఏ
సంఘంలో, ఏ సంస్థలో యువకులకి వృద్ధు
లకి సామరస్యం కుదురుతుందో, ఆ కాలం
ఆ సంస్థ కోరికలను మేలుకలయికను సంఘ
టించి మేలు తెచ్చుకొంటాయి

ఒక నాడు కురుగంటివారిని వ్యవసాయ
పరిషత్తు సభ్యునించి, భూచార్యులను
చేసింది ఈ నాడు వ్యవసాయ సమితి వారిని
సభ్యునించింది రెండు తరాల యువకులు
చేసిన సభ్యులన్నీ పొందటానికి, వారి
సమన్వయతా పూర్వకమైన, భయరహిత
మైన, విమర్శనాదృక్పథమే కారణం అను
కుంటాను వయోవృద్ధులు వారు; భావ
వృద్ధులు. కాని భావాలలో వృద్ధులు కొడు
వారిని సభ్యునించడంలో, తమ ఉచిత
నుచిత వివక్షతా భావాన్ని సమితి సభ్యులు
(వకటించుకొన్నాడు)

పోతన: భాగవతం

సమితి సంచయ వార్షికోత్సవాలు దీనిం
బరు 21 వ తేదీ శనివారం నాయంకాలం
ప్రారంభమయ్యాయి ఉత్సవాలను చాలా
పట్టాభి ప్రారంభించేస్తూ, మనకు భావా
సంబంధమైన బానిసత్వ చిహ్నాల వదలనం
దుకు విచారాన్ని ప్రకటించారు వెల్లూరు
కాగాగారంలో ఉన్నప్పుడు మధ్యప్రదేశ్
మాజీ ముఖ్యమంత్రి ఓ. కే. రవిశంకర్ కుక్క

పోతన భాగవతాన్ని విని ఆనందించారని,
ముఖ్యమంత్రిగా ఆ మహా గంధాన్ని మరొక
భాషలోనికి అనువదించడానికి ఉబ్బు మం
జూరు చేయించారని చాలా పట్టాభి వెల్లడిం
చారు రచయితలు సహకార సంఘాలగా
వీర్వడి ప్రస్తావన మరణం పూనుకోవాలని
కార్మికమంత్రి శ్రీ బాపూదరం సంతకమయ్య
హెచ్చరించారు తమ గంధాను ప్రజల
నుంచి ప్రోత్సాహం లేదని రచయితలు నిరు
త్సాహపడటం తగదని, అందు ప్రజల్ని
మెప్పించడం సాధ్యంకొక బోయినా, అధిక
సంఖ్యాకులైన ప్రజలు అభిలషించే సాహి
త్యాన్ని రచయితలు పుష్టించాలని శ్రీ
సంతకమయ్య అన్నాడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్
ప్రధాన న్యాయస్థానం న్యాయమూర్తి శ్రీ
కంచా భిమకేశరం సమితి సభ్యుల పుస్తకాల,
చిత్రాల ప్రదర్శనానికి ప్రారంభోత్సవం
చేశాడు

ఆనాటి విశేష కార్యక్రమంలో శ్రీ
చార్. పి. కుందిర్, ఇంద్రజాలం, శ్రీ రి
శ్యమరాజు ఏకపాతాభివయం, సెంట్రల్
రెజ్యూనరీ వల్ శేర్ సెంటర్ (బాల్
గూడు) భక్తరామదాసు అ సభ్యులనాటి
కా ప్రదర్శనం ప్రధానంగా సాహితీ సంస్థ
లైనా, వారికి సమాచార సంతకమయ్యింటికి
సభ్యుల వ్యక్తిత్వాలకు అతీతమైన వ్యక్తిత్వం
ఉంటుంది సభ్యుడు సంస్థలో ఎంత ప్రముఖు
డైనా, 'నేనే సంస్థ, సంస్థయే నేను' అని
తాదాత్మ్యంతో ఆపాదించుకొనడం తగదు;
స్వార్థప్రయోజనాలకు సంస్థ ఉపయో
గించుకొనడం న్యాయంకాదు 'భక్తరామ
దాసు' వ్యంగ్యనాటిక ఇచ్చే సందేశం ఇది

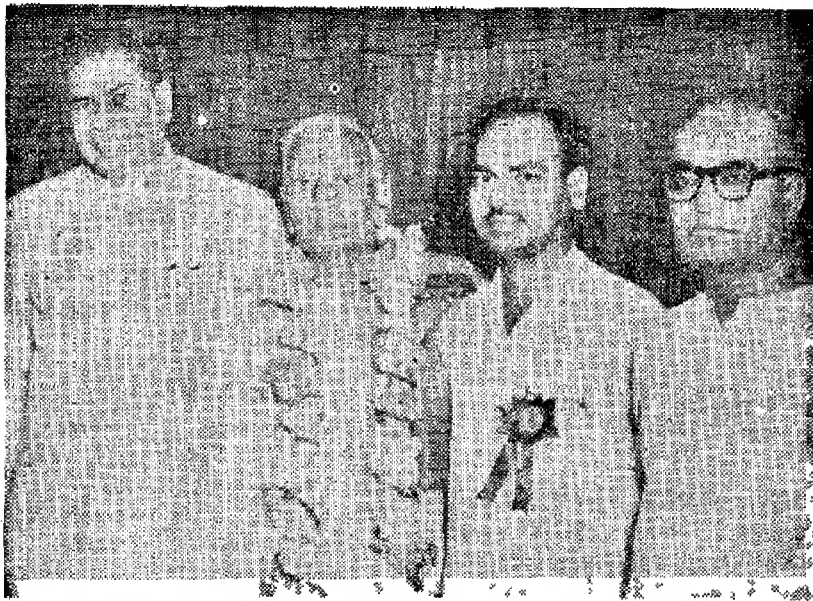
రచన, దర్శకత్వం శ్రీ డి రాజేశ్వరరావు,
పాత్రధారుల నటన ఉత్తమస్థాయిలో ఉంది
ప్రధానంగా శ్రీయుతులు వెంకటరావు, వారి
యూర్తి శ్రీ మా ర్య వా రాయ గమూర్తి
చక్కగా వటించారు రచయిత గురుంచు
కోవలసిన ఒక విషయం ఎంత భావుకు
డైనా రచయిత వాస్తవిక పరిస్థితులను
కొన్నింటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని రచన
పాగిస్తాడు, కథాకల్పనం చేస్తాడు కాని
రచయిత ఒక జీవిత సత్యాన్ని తన రచనలో
అందేయకపోతే, రచన కథాత్మకం
కాబాగు

తెలుగు, తమిళ సంస్థలు

ఆంధ్రులు స్థాపించిన సంస్థలు, సంస్థల
లోని వ్యక్తుల సంఘటనలపై వాణినమాట
న్నాయి కాని తమిళులు మాత్రం తగా
దాలు లేవా? వారు స్థాపించిన సంస్థలు
ఎలా వైకస్థున్నాయి? ఈ ప్రశ్నకు సమా
ధానం శ్రీ సోమంచి య జ్ఞమ్మ శాస్త్రి
ఇచ్చారు పోస్టరచయిగా ఆంధ్రులందరికీ
శ్రీ సోమంచి గుపరీచితులు నాగు బొం
బాయి ఆంధ్రమహాసభకు మూడు సంవత్స
రాలకాలం అధ్యక్షుడవని నిర్వహించాడు
ప్రస్తుతం బొంబాయి పురపాలక సంఘానికి
డిప్యూటీ కమిషనర్ గా ఉంటున్నాడు.
త్వరలో ఇదియూపేయాలో స్థానిక పరిపాల
నా వ్యవస్థను నెలకొల్పడానికి అక్కడికి
వెళుతున్నాడు వారు, ప్రస్తుతం బొంబాయి
ఆంధ్రమహాసభ అధ్యక్షులు శ్రీ వి రామలింగ
స్వామి ఇగువురూ వ్యవసాయ సమితి
వార్షికోత్సవాలలో పాల్గొనడానికి పైన
రాబాదు వచ్చారు

వీరిద్దరూ రెండు నాటి సాయంత్రం
సభలో పాల్గొన్నారు శ్రీ సోమంచి తమ
ఉపన్యాసాన్ని ప్రారంభిస్తూ, తన పరిస్థితి
కాశీమజిలీ కథలలో కథానాయకుడిలా
అయిందన్నాడు తాను ప్రేమకు నిబ్బలే
ఉత్సాహాలలో పాల్గొందామని వస్తే, నిర్వా
హకులు ఉపన్యాసమిమ్మన్నాడు. కాశీ
మజిలీ కథలలో కూడా ఇంతే సూత్రంగా
ఏమనోకటివచ్చి మెడలో దండవేసి, చన్ను
జలుతుంది ప్రయోజనకరంగా వచ్చిన కథా
నాయకుడు పట్టాపెట్టాడు! (ఇక్కడ
అధ్యక్షుడి వహించిన అధికమంత్రి
శ్రీ గోపాలరెడ్డి మారానుగా ఒక చక్కని
సందేశం వచ్చింది; 'కాశీమజిలీ కథలలో
రాజకుమార్తెను తెచ్చి పెళ్ళిచెయ్యడం కూడా
ఉంటుంది కదా?' అని) 'ఎక్కడికి
చెళ్ళినా, శ్రీ స్వామి, నేను కలిసి ఉపన్యా
సాలు ఇవ్వవలసి వస్తూంటుంది 'విజయా
వారి పిక్చర్లు విజ్ఞానానికి, విశేషానికి
అన్నట్లు వారి ఉపన్యాసాలు విజ్ఞానానికి, నా

పైదరాబాదు నవ్యసాహితీసమితి వార్షికోత్సవాలలో శ్రీ మరుగంటి సీతారామయ్యకు సన్మానం జరిగింది. అధ్యక్షత వహించిన డి. గోపాలరెడ్డి, మరుగంటి, పోతుకూచి పొంబివరావు, పోతుంచి యజ్ఞన్నశాస్త్రి చిత్రంలో వున్నారు

ఉపన్యాసాలు విన్నోదానికి? అని చమత్కరించారు శ్రీ యజ్ఞన్నశాస్త్రి

ఆంధ్రదేశానికి కొన్ని వందల మైళ్ళ దూరంలో జీవకోపాధికోసం నివాసమేర్పరుచుకొన్న ప్రవాసాంధ్రులకి విద్యాబోధ వాది సోకర్యాల లేవు బోంబాయి ఎగరం లోని ఆంధ్రులలో వికమత్యం సంఘటించి, బొంబాయి ఆంధ్రమహాసభ చేసిన, చేతున్న కృషిని వివరించారు శ్రీ రామలింగస్వామి ఆంధ్రదేశ ప్రజలనుండి, ప్రభుత్వం నుండి, రాష్ట్రేతరాంధ్రులు వాంఛిస్తున్న జేకో వివరంగా తెలిపారు

ఆంధ్రులలోవలెనే తమిళులలో కూడా పరస్పర కలహాలున్నాయని, ఆంధ్రులు ఈ తగాదాలను పురస్కరించుకొని తమ తమ సంస్థలను నాళనం చేసుకొంటారని; తమిళులు మధ్య కలహాలు కొత్తి కొత్త సంస్థలు ఏర్పడడానికి పనికివస్తాయి కాని పాతవి నాళనం కావడానికి కొద్ది శ్రీ యజ్ఞన్నశాస్త్రి అన్నారు.

సీతారామ భట్టాచార్యుల సన్మాన కార్యక్రమానికి ఆధికమంత్రి అధ్యక్షత వహించారు శోరీ నరసింహశాస్త్రి ప్రభుత్వం ప్రసంగించారు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ఆధ్వర్యమున్న కళాశాల తెలుగు విద్యార్థులు తరఫున తెలుగులోను, శ్రీ చిత్రకుల ఆప్యయ్య శాస్త్రి సంస్కృతంలోను సన్మానపత్రాలు పంపించారు. నవ్యసాహితీ సమితి తరఫున కార్యదర్శి శ్రీ ఇసుకపల్లి దక్షిణామూర్తి సన్మానపత్రం పంపించారు. ఇంకా మే

టాక్సు రిక్రియేషన్ క్లబ్ వారు పంపించిన 'ఏను సున్నలు' వాటిక (రచన శ్రీ పోతుకూచి సాంబశివరావు) మహరికలు రమ, కిరాంతి రాజకుమారిల సృష్టిప్రదర్శనాలు రెండింటినో సాయంత్రపు కార్యక్రమంలో ప్రధానాంశాలు

కవి కథక సమ్మేళనం

అదీవారం మధ్యాహ్నం జరిగిన కవి కథక సమ్మేళనానికి శ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి అధ్యక్షత వహించారు. శ్రీ బొయి భీమన్న, మందు రి, దాశరథి, నారాయణరెడ్డి ఉర్కల, వంబూరి సుబ్బరాజు, భద్రరాజు, పెడిపాటి, పి ఎస్ ఆర్ ఆంజనేయశాస్త్రి కొలోజీ, వేదాల తిరువెంగళాచార్యులు, మహబూబ్ కృష్ణగౌడం చేతాడు శ్రీయుతులు కొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు, ఇసుకపల్లి లక్ష్మీవరసింహశాస్త్రి, పాలంకి వెంకటరామచంద్రమూర్తి, తురిగా కృష్ణమూహన్ రావు, మహారి యం. బానకిరాజు, శ్రీమతి టి వి రత్నావతి కథలు చదివారు.

అదీవారం ఉదయం జరిగిన సాహిత్య గోష్టికి శ్రీ శోరీ నరసింహశాస్త్రి అధ్యక్షత వహించారు సాహిత్యభివృద్ధి సద్యసుర్వ అవసరాన్ని గురించి అధ్యక్షులు తమ ఉపన్యాసంలో ప్రస్తావించారు 'తేమ, ఆకలి ఈ రెంటిని తప్పిస్తే సమకాలీన కథకులకు వస్తువులే దొరకడంలేదని శ్రీ గోరాలశాస్త్రి తమ విచారాన్ని విలిబుచ్చారు. కావ్యంలోని కవి కృషిని

విమర్శకుడు నిర్దేశించి, ఇల్లడిప్రాదు కథక విమర్శకుడుమాదా లక్షణకారునివంటి వాడే కవి డా. దివాకర్ ప్రతిపాదించారు. చేత న సంయతము, సంభానితమునై, లయాన్నితమేక మువ్వకల్లులుబద్ధారా కృత్తీరింపబడే ప్రతిభ కనిటిస్తుంది శ్రీ శేతవరపు రామకౌటి శాస్త్రి నిర్వచించారు నవలలో న్యాయసంపూర్ణనే అది నాలుకంటే అధిక విశేషత వందుకొనడానికి వోహదం చేసేదని శ్రీ బొడ్డపాటి కుటుంబరాయశర్మ అన్నారు. ప్రాచీనకవులు ప్రవాచితులకి ప్రాధాన్యత ఇవ్వలేదనడం పారపాటని, సంస్కృత వాటికలలో అభివర్తితమైన ప్రవాచితికం నేడున్నవంకేవడం వల్ల, వాటి లక్ష్యలక్షణాలు నేడు గ్రాహ్యం కావడం ఉన్నాయని శ్రీ పి ఎస్ ఆర్. అప్పారావు అన్నారు.

సాహిత్యగోష్టియొక్క లక్ష్యం ఇంతవరకు జరిగినదానిని సమీక్షించి, ముందుకు బాకల సిన దారిని సూచించడం; పాఠాన్న కృష్టల పురాతనాధిప్రాయాల పునరావృత్తి కోరు. నవ్యసాహితీసమితి ఏర్పరచిన సాహిత్య గోష్టి పూర్తిగా ప్రయోజనకరమైందని భావించడానికి వీలులేదు కొన్ని వేల సంకల్పరాలనుండి కథకల్పన చేయబడుతోంది. సురీ కొన్ని వేల సంవత్సరాలవరకు ఇది పాను తూనే ఉంటుంది కాళిదాసు కాకుండానికీ, మేష్టియర్ విషాదాంత నాలుకలలో కొన్నింటికీ ప్రేమేకధానస్తువు. మాతృకగా పరికిరిస్తే సాహిత్యసృష్టికి విధాలు ప్రధాన భూతులకంటే లేవు అందువల్లనే వస్తువుకంటే, పదటికి ప్రాధాన్యం ఎక్కువ సాహిత్యగోష్టులు రచనా పద్ధతులను గురికే రంగా పరికిరించకపోతే, వాటివల్ల ప్రయోజనం ఏదీ సిద్ధించవోదు.

సభ్యుల కథలను పునకాలను ఇంగ్లీషు భాషలోకి, ఇతర భారతీయ భాషలలోనికి అనువదించేయాలని సంకల్పించినట్లు, ప్రయత్నాలు పానుతూన్నట్లు కార్యదర్శి తమిళే దికలో తెలిపారు కొత్తదారులు తొక్కి, కొత్తచారాలను చూచి, నవ్యసాహితీసమితి తన పేరును సార్థకం చేసుకొంటుందని విశ్వసించవచ్చు.

గాయకులపాలిటి అదృష్టకేవల

కిన్నెర స్వరదాత

చక్కని కంఠస్వరముచేయు దివ్యపదము
వత్తికొంగురు కిడుమున్నగునవి నశించును,
ఏమోడు 2-8-0 పోప్టబురు. 1-0-0

• వర్తకులకు మంచి కీమువనః
వివరములకుః

శ్రీ వేంకటేశ్వర్ అందుకో,
మునగాలపారి వీధి, కాకినాడ.

హాస్యమునకు ఫలితము హాసము. హాస్యము నిత్య జీవిత కమాలను కరగిస్తుంది. 'నవ్వు' ఆలోచనను పెంపొందిస్తుంది.

తలచు నవ్వనివాడు, సంగీతాన్ని ప్రేమించనివాడు ప్రమాదకరమైన వ్యక్తులు. అన్నదమ్ముల నందరిని చంపి రాజ్యానికి వచ్చిన జౌరంగశేఖు హాస్యమును ప్రేమించేవాడు కాదు. సంగీతాన్ని గొరిగి పాటి పెట్టమన్నాడు. అతడే తరువాత దారుణమయిన హిందువుల కష్టాలకు కారకుడయ్యాడు.

'షేక్స్పియర్ తన జూలియస్ సీజర్ బ్రామాలో 'సీజర్' చేత కాషియస్ ను చంపించి ఇలా చెప్పించాడు. "He hears no music, seldom he smiles" కాబట్టి కాషియస్ ప్రమాదకరమయిన వ్యక్తియని 'సీజర్' భావం.

పూర్వ కవుల కావ్యాలు, చాటువులు తిట్టి నేమన పూర్వ లెంత హాస్యప్రియులూ చతురులూ బోధపడుతుంది. హాస్యరసస్పృహలో ఆధునికులకన్నా పూర్వులే మీ తీసిపోరు. అందుకే పూర్వకవి తొలితొ ప్రసక్తలతోపై వికసించి నేటికీ వాడి బోకుండా వున్నాన్ని హాస్యపుష్పాలను అపవయించి పూలమాలగా సమర్పించుకుంటున్నాను.

కావ్యానికి కోభనిచ్చే అలంకారాలలో కొన్ని నవ్వు పుట్టించేవి యున్నవి. నిందా, ముకులలో ఉపమానం కారం ఉపయోగిస్తారు. అందు నిందలో లోభివానిని గుతించి "ముసలాపె ప్రేలు జన్మల వనవంటిది లోభివాని బ్రతుకు ధరిత్రికానో" అని చెప్ప బడ్డది. చవలా తిశయోక్త్యలంకారము చూడండి "నేను బ్రయాణమై పోతున్నా నని

పెనిమిటి చెప్పగా నేయువతిః ఉంగరము కడియమాయెను." అనగా వెంటనే అంత కృశించిపోయినదన్నమాట! ప్రతి విషయంలోనూ 'అతి' మనకు నవ్వు తెప్పిస్తుందిగా!

కాళిదాసుహాస్యం గంభీరంగావుంటుంది. హృదయాన్ని నవ్విస్తుంది. ప్రసిద్ధ నాటకమయిన శాకుంతలంలోని మొదటి ఆంకంలో శకుంతల తన చెలికత్తెయైన ప్రియంవదతో "నాకంచుకమును (రవిక) చాల దిగుతుగ కటివావు. బాధగా నున్నది కొంచెము వదులు చెయ్యి" అంటుంది. అప్పుడు ప్రియంవద "పయోధర విస్తార యిత్తికమాత్మనో యావన ముపాలభ్య" అన్నదానిలో "మాతప్సేమిలేదు నీకు రవిక వదులుగానే కట్టబడ్డది. యావనంచేత ప్రతిక్షణం ఉబుకుతూ పెరుగుతున్న నీ ప్రసములే నీ రవిక దిగుతుకు కారణం. కాబట్టి నీయోవ నాన్ని నిందించుకో" అంటుంది. చైతాళి దాసుహాస్యం శృంగార మిళితమై చక్కగా వుంది.

నంద్యాల కొండమాచార్యులు

అన్నదానిలో "మాతప్సేమిలేదు నీకు రవిక వదులుగానే కట్టబడ్డది. యావనంచేత ప్రతిక్షణం ఉబుకుతూ పెరుగుతున్న నీ ప్రసములే నీ రవిక దిగుతుకు కారణం. కాబట్టి నీయోవ నాన్ని నిందించుకో" అంటుంది. చైతాళి దాసుహాస్యం శృంగార మిళితమై చక్కగా వుంది.

తెనాలిరామలింగడు హాస్యకవి. అతడి హాస్యకథలు చాలవలకు విదితములే. వృద్ధాప్యములో కూడ నాటకు స్వభావ సిద్ధమగు హాస్యమును విడువలేదు. ప్రాయంపు ప్రార్థన పడమటికి తిరిగిన తరువాత రచించిన పాండు రంగ మాహాత్మ్యములో కూడ అతని హాస్యమును చవిచూడగలము.

"ప్రతిదినకేళిలంచనపురాయిడి నెట్టన బట్టగట్టిపెడ బుర్రపుతమంచు నున్నకులు బోడితలన్ ధరియింప నోడియన్ సతమకు సామ్యుగానవిడ జాలపుగా శిఖిపింధనలిస్తా గతమతధుర్యు దాని గటి గట్టుము పుట్టుము మిన్న జేటికె" అన్నదానిలో "మాతప్సేమిలేదు నీకు రవిక వదులుగానే కట్టబడ్డది. యావనంచేత ప్రతిక్షణం ఉబుకుతూ పెరుగుతున్న నీ ప్రసములే నీ రవిక దిగుతుకు కారణం. కాబట్టి నీయోవ నాన్ని నిందించుకో" అంటుంది. చైతాళి దాసుహాస్యం శృంగార మిళితమై చక్కగా వుంది.

అను దానిలో - నెమలి పీఠాధిపతి శ్రీకృష్ణనకు (వీయమయిన శోభలంకారము. శాద్భావతార సమయమున ఆతని తల బట్టకట్టుటచే (బోడితల) నెమలిపింధమును ధరించుటకు విలులేదు. (వీయమైన అలంకారము కనుక పిడుటకుకూడ విలువడదు. కాబట్టి మొలకు కట్టుకున్న బట్టుచిప్పివేసి నెమలి పింధమును గట్టుకొనుటమేలు! ఇట్లు చేయుట వలన మొలకట్టవలసిన బట్ట తలగట్టుటచే (బట్ట తలయగుటచే) బట్టకట్టిన ఫలితమును, పింధమును మొలకు కట్టుకొనుటచే పింధమును ధరించిన ఫలితమును దక్కను.

శ్రీనాధకవిచాటువులు హాస్యాన్ని చిందు తూంటవి. ఆయన జొన్నమ్మనుగుగతించి చాలనిరసనగా హాస్యపులాడినాడు. ఆయన విషుమా రిని పూతన చమ్మలచేదు త్రాగితి వని, దవాగ్ని బ్రుంగినాన చెప్పకుంటానీ! "లింగ్రీపిలవ యు కమానుడుకు బట్టలి కాకము జొన్న మాటితో మెలననొక్కడడ దిగమ్రుంగును నీవన కాన నయ్యెడికానీ అని సవాలుచేశాడు. ఆయనే పలువాటిని గుతించి హాస్యంగా ఇలా అన్నాడు.

"రసికుడు పోవడు పల్నా డెసంగా రంభయిన నేకులెవడకా"

వసుధీకుండైన దున్నును గునుమాస్త్రిం దైనజొన్న కూడే కుడుచునా! జేవలూరి కేళెవరెడి యను నాతికు ఒక బ్రాహ్మణుని "ఓహో కపిశ్వరులా" యని గేలిచేసెనట! ఆకవి హాస్యముగ:

"పీ పటివటు వారస"

'పీ' చట్టడజేమి? నీకు 'పిపి' లందుకా 'పీ' పయి రుచిపు ట్టెనో నీ కిప్టటున జేవలూరి కేళెవరెడి" అని నీగిల జేసెను.

వారయప్పారావుగారి సంస్థానము వకు జమాబండికివచ్చి యట చిరకాలము ఉండ వలసినచ్చిన కరణ మొకడు ఆయనవద్ద హాస్యముగా ఇట్లు చెప్పెను:

"శీత జలస్నానంబు భూతల శయనంబు వంటపూటకేసంబుకా నాతిగల బ్రహ్మచర్యము నాతిరము పూటగడప నారయభూపా" ఈపద్యంలో నేడుకూడా జమాబండిలకు వచ్చి బస్తీలలో అయిదారులోబాలు కష్టంగా గడిపేకరకాలు కనుపిస్తారు.

వల్లి బాధను గుతించి ఒక కవి: "శివు డెడినిశయనించుట రవిచంద్రులు మింట నుంట రాజీవాక్షుల డ విరళిముగ శేషునిచె బవలించుట వల్లిబాధపడలేక నుమి!" కొంత మంది కవులు రాజును పొగడు విధానము మనకు నవ్వు తెప్పిస్తుంది. ఒక కవి

“ఓ రాజా నీవు నాకు చాలా ఖేదం కలిగిస్తున్నావు. ఎందుచేతనంటే ముల్లోకముల వ్యాపించే నీ తెల్లని కీ రివల్ల నా ప్రయురాలి బాటుకూడ తెల్లబడిపోతున్నది.” ఇంకొక కవి “ఓ రాజా నీ కత్తువుల భార్యలు తమ మదమలయందున్న కౌతి న్యమును తమ పాదములకెందు కన్యలేదా”యని భగవంతుని దూరుచున్నారు. అనగా ఆ రాజువల్ల ఓడి, భయపడి పరుగెత్తే కత్తురాజుల భార్యల కౌత్తి నొప్పివెట్టి ఆ విధముగ అనుచున్నారని యర్థము.

వీరేశలింగం గారు విద్యార్థులకు ‘ఆట వెలది’ పద్య లక్షణాలను బోధించి బోధు మీద ఈ విధంగా వ్రాశారు :

“ఆట వెలది మీరు లారనీచెయుడి చెయకున్న మీకు సిగ్గుపాటు.”

అవును విద్యార్థి గాయన్న, కూచి పరసించుం గారు బోధు మీద నే దాని నిట్లు పూర్తి చేసినట్లు.

“సిగ్గు తెన్నెయున్ను కెదరిపోవును గద ఆట వెలది పాంతి నాద్యలాం!”

ఆట వెలదికి మఱొక అర్థం ‘వేశ్య’ అన్న సంగతి తెలుసుగదా!

కందుకూరి, పానుగంటి, చిలకమర్తి మొదలగు వారు మనకు గద్య రూపాత్మక హాస్యమును చిలికారు. “వీరేశలింగము గారి హాస్యము చిక్కనిది. లక్ష్మీవరసించాము గారి హాస్యము గిరిగింకలుపెట్టి నవ్వించును. వీరేశలింగముగారి హాస్యము గిరి బడి మూడు ప్రహసనములలోనిదైన ‘గ్రంథ ప్రకటనము’ అను దాని నుండి కొన్ని పంక్తులు: “నెట్టిపట్నీయము” మీద కొంకి నక్క గురులింగకాస్త్రీ గారి యభిప్రాయము”...

“...ఇందలి పద్యములు గారియొక్కలవలె నెంతో రుచిగా నున్నవి. వీనికి అల్లపు పద్యదీపిక చిన్న వ్యాఖ్యానముకూడ గ్రంథ కర్తగారే రచించినందున సర్వజన గ్రాహ్యమై యున్నది. ఇట్టి గ్రంథము జన్మయొత్తి చూచియెలుగను. ఇకముందు చూడబోను. ఇంకొక జన్మమునకు గూడ జూడగలనని నమ్మకములేదు. ఇందలి వీరరస పద్యములు రెండు చదవగనే నా కావేశ మెత్తి గొడుగుకాముతో నా భార్యను

మెత్తగా మర్చించితిని. మీ గ్రంథమంద పై రెండు పద్యములు నేను వదలుచుండగా దగ్గఱనుండి విన్న మా నీళ్ళ బ్రాహ్మణుడు కూడ ఆ రసము గ్రహించి కావడిబద్ధ తీరగ వేసి నన్ను చెన్ను పూస విడుగునట్లు కొల్లెను. కాబట్టి ఈ గ్రంథ మందరు కొనవగినది.”

వీరేశలింగంగారు ‘ఆచారము’ అను ప్రహసనములో చేదస్త్రపు చెలమమ్మచేత ఇలా అనిపించారు: “నేను రోజుకు రెండు వందల స్నానములు చేస్తాను. ఇవారిమట్టుకు ఇప్పటికి పదిస్నానాలు చేశాను. తెల్లవారి లేచి దొడ్లోకి వెళ్ళినపుడు. కౌటికింద ఏచూ మెత్తగా తగిలి అది ఏమి గుడ్డో అని తలనిండా స్నానము చేసినాను...గోదావరికి వెళ్ళి స్నానముచేసి బిందెయెత్తుకొని వస్తూ బట్టలు ఉతుక్కొనేవార్ళు నీళ్ళుపడ్డట్టు తోచి మళ్ళీ వెళ్ళి మునిగినాను...తెరవాత బిందెత్తుకొని సఘంధూరం వచ్చేటప్పటికి ఇరవై గజాల దూరంలో మాలవాడు కనబడుటచే, నీళ్ళు నడిపిల్లో పారబోసి వాణ్ణి నాలుగు తిట్టి వాడి జీవానికి ఉనురు మంటూ మళ్ళీ వెనుకకు గోదావరికి వెళ్ళి స్నానముచేసి నీళ్ళు తెచ్చుకున్నాను.” ★

మానవుడనే ప్రతీవాడికి మొత్తం

మీద లోపం అనేది ఏదో ఒకటి వుంటూనే ఉంటుంది. ఆ లోపాలకి, ఆంధ్రులు, బెంగాలీలు, తమిళులు అనే భాషాభేదంకాని, హిందువులు ముస్లింలు అనే మతభేదం కాని ఏమీ ఉండదు. ఆంధ్ర ప్రజానీకం కూడా మానవుల్లోకే వస్తారు కనుక, వాళ్ళకి కూడా ఏమీ “లోపాలు” అనేవి వుంటాయని వచ్చుకొకతప్పుదు. కాని 6-11-67 ప్రతికలో శ్రీ బి. వి. నరసింహారావు ఆంధ్రులమీద ఆపాదించిన లోపాల మాట అటుంచి, ఆంధ్రులలో ఉన్న కొన్ని ఉన్నతి విషయాలను తీసుకొని వాటిని లోపాలుగా ఎందుకంటే ఆంధ్రులలో ఒక లోపంఅని చెప్పక తిప్పుదు.

కేవలం పంచదశ్య పరమాన్నం, పాంబారు ప్రాతిపదికగా తీసుకుని ఆత్మ పరీక్షన చెదాం అంటే ఎల్లా పుగురుతుంది చెప్పండి? జిహ్వాకొడుచీ పుత్రాకొబుడి అన్నాడు. దానికి ఆంధ్ర తియ్యంఅంటకడిలే ఎలా? అలాగేన్నీ పాంబారు. తెలుగువాళ్ళలో తెలుగువాళ్ళ పాదరస్యంమాట అటుంచి, బెంగాలీలు గుజరాతీలు, హిందూస్థానీ వాళ్ళలోన్నీ పాం అంటే తెలుగు వాళ్ళకి ఇదం అంటే బాగులేదు. వసుధైక ప్రభుత్వ స్థాపనకై అంతర్జాతీయనాయకులు గోలచేస్తూంటే, అంతర్జాతీయంగా సాంఘిక, ఆర్థిక సాంస్కృతిక సహభిక్షులు అసంఖ్యాకంగా బహుళ ప్రచా

ఆవిర్భావాలా?

రం చేస్తూంటే, కనీసం ఒకదేశంలో భాష వేరైనంతమాత్రాన ఆ మాత్రం స్నేహం కలవడం, కలుపుకోవడం మంచికేదా? నిజంగా అలా కలుపుకోకపోవడం విచారకరంకూడా. ఐనా, ఎంత సామరస్యం, సంఘభావం లేక పోతే కష్టతరమైన ఆంగ్లరాష్ట్రం సిద్ధించిందీ? అంతేకాదు. మళ్ళీ గిర్రున మూడు ఏళ్ళలో వికలాంగ్రకూడా సిద్ధించిందే? ఇవి ఆంధ్రుల సంఘభావానికి తార్కాణం కాదా? నేను బెంగాలు వెళితే బెంగాలీవాణ్ణి అవుతాను, మహారాష్ట్రం వెళ్తే మరాఠీ వాణ్ణి అవుతాను అంటే, అంత కలుగకలుగా, ఎక్కడను వెళ్ళినా ఆ ప్రాంతీయంలో అంత సన్నిహితంగా ఉండటం తెలుగువారి ధౌన్యత్వాన్నే తెల్పుతుంది కాని లోపం ఎలా అవుతుంది?

ఆజీవధంగా భాష తీసుకుంటే, మనం ఏ ప్రాంతానికి వెళ్తే, ఆ భాష మాట్లాడడం సమంజసం. ఆ భాష రాకపోతే, వేరేవిషయం. ఒక హిందీ మాట్లాడే ప్రాంతానికి మనం వెళ్ళినపుడు, మనం హిందీ మాట్లాడడం ఉత్తమం. ఒక సిటీబెస్లో మనం తెలుగు

మాట్లాడుతాం అనుకోండి. అందులో ఏమైనా భిన్నమైన మాటలు లేక పోయినా, ప్రేవారికి అపార్థం కలిగించేలా ధ్వనించవచ్చు. అదే ఆ ప్రాంతీయభాషలో మనం మాట్లాడితే (వచ్చితంటే) ఏ బాధావుండదు. ఈ విషయంలోనూ, తెలుగువారు అభినందనీయులు. వారు ఏ ప్రాంతం వెళ్తే, సాస్యమైనంతవరకు వారు ఆ భాష మాట్లాడుతారు. కొన్ని ఇతర భాషల వారు మన ప్రాంతం వస్తే వారికి తెలుగు వచ్చినా, వారిభాషలోనే మాట్లాడుతారు. అది వారి లోపం కాకపోయినా, వారు కూడా తెలుగులో మాట్లాడడం సమంజసం.

ఇక అవధి అనేదే లేని కళారంగం లోకి, సాహిత్యరంగంలోకి భాషా, ప్రాంతీయభిమానులు తీసుకువెళ్ళడం విచారకరం. వేరు వేరు భాషలకి వేరు వేరు మతాలన్నట్లు ఎక్కడా వినం దా?

అందుచేత శ్రీ నరసింహారావు (వాసిన వ్యాసాన్ని బట్టి (వ్యంగ్యమైనా) నిజంగా ఎక్కడవమంది ఆంధ్రుల్లో లోపాలు లేవుగాని, చాల తక్కువమంది ఆంధ్రులలో (మానక సహజమైన) లోపాలు కొన్ని ఉన్నట్లు చెప్పవలసినవస్తుంది. వాటికి, ఆంధ్రత్వానికి సంబంధమేమిటి?

—గిరిజ, బి. ఏ.]

మనమునకు

ప్రతిభులను సంస్కరించి, సన్మార్గ రతులను కాంచి సంత్వేషించే కోవలో వాళ్ళ అవధాని మామూలు. పాపపంకిలమైన ప్రాపంచిక, కుఖాలలో మునిగి కేలుతూన్న అనేక మంది, అభ్యాసగులను, అనామకులను బోచి రక్షించిన ఘనత అవధాని మామూలే దక్కింది. తనయావజీవితాన్ని సంస్కరణలో వెచ్చించి తన జీవితమే సంస్కరణ, సంస్కరణయే తన జీవిత మనే ఆచూర్య స్థితి కొచ్చిన మహా మహులనే చెప్పాలి మామూలినీ. సంస్కర్తగా తానెన్ని పతాకార్యాలను నిర్వహించారో, ఆయనకే సరిగా తెలియదు. మామూలినీ సరించి అతిశయోక్తి తమచూ సత్యమారంకాని విషయం ఒక్కటి చెప్పాలంటే 'ఆయన ఆతీయాదర్శాలను నిత్య జీవితంలో సాధిస్తూ, సం త సిం చే మహా జ్ఞాని అని మాత్రమే!

మామూలు రామాపురం జేరిన కొత్తలో జూదరిగా, త్రాగుబోతుగా, పచ్చి రాడీగా తిరుగుతూ లోకానికి వెరవని వెంకన్న కాపు ఈనాడు పెద్ద మనుషుల జాబితాలో జేరి లక్షణంగా పెళ్ళాం బిడ్డలతో కాపురంచేసు కుంటూ, బ్రతుకు తున్నాడంటే అవధాని మామూరి చలవే!

ప్రక్కపూరి కరణంగారి పెద్ద కొడుకు భగ్నహృదయమగు మారిపోయి, వేళకు అప్పుపాపాదులు మూని పిచ్చి పిచ్చి పేమలు వేసుంటే అర్ధరాత్రికి అర్ధరాత్రి మామూరిని తీసికొని వెళ్ళి, చెట్లంత కొడుకును కరణంగారు దక్కించుకొన్నారంటే, అవధాని మామూరి ప్రతిభవల్లనే కాదా? ఇలా చెప్పకు పోతే ఎన్నో సంఘటనలు కళ్ళకు కొట్టొచ్చి నట్లు కన్పిస్తాయి.

అసలు మామూరి దగ్గరవున్న సంస్కరణా స్థాయిలో దివ్యాస్థాయి, వారి సహజ వాగ్దేహి, ప్రతినిత్యం వారుచేసే పురాణ కాలక్షేపం ఈ రెంటితోనే మూడు పాళ్ళు ఆయన ప్రతిభ అలా వెలుగుతోంది.

మామూరిసంస్కరణకు అర్థం కేవలం, మన సహజంలో జీర్ణించిన మూఢాభిప్రాయాలను, ఆచారాలచేరుతో సేరుకుపోయిన కుక్కును కడిగి నేయటమేకాదు, ప్రతిగృహంలోనూ కొద్దిపాటి ఆజ్ఞానంవల్ల చెలరేగి చిల్లరకలతలను

త్రుంచివేసి, కాంతిధ్రుతలను నెలకొల్పటం లాంటివికూడ జేరుతాయి.

ఇంతబాదరబందిపడి ప్రతినిత్యం పరుల జీవితాలను సరిదిద్దటంలో జీవితాన్ని ఖర్చు చేసికొనటం కేవలం నిస్వార్థంగానేనా? అనే ప్రశ్న వేస్తే "అవును" అని గట్టిగా చెప్పవచ్చు.

జీవితంలో మోసపోయి, దగాపడి, నానా బీభత్సమై లెక్కలేవన్ని జెడుమారాల పరిసమవారిని సైతం ఓపికతో, సహనంతో, దయతో సంస్కరించి వారలకొక మార్గాన్ని చూపేవరకు నిద్రించేవారు కాదాయన.

అవధానిమామూరు బి. ఏ. చదివేలోజుల్లో కూడ, కళాకాలలో సంస్కారభావాలకు, విశాలహృదయానికి పేరన్న కగన్నాడు. అప్పుట్లోకొనులెగగొట్టి సినిమాలకుహాజరయ్యే

గుండం చూడవలెనని

దివ్యాంజులను సంస్కరించటంలో కృతకృత్యులవుతూ వుండేవారాయన. కాలపరిధిమంతోపాటు అవధానిగారు, బి. ఏ. బి. ఇ. డి. గా మారి మామూరయ్యారు. అసలే సంస్కార జాభిమాని తోడుగా బి. ఇ. డి. లో చదివిన ఫిలాసఫీ, సైకాలజీలు, కంట జీర్ణింమకొవటంతో, కాళ్ళపగ్గరికొచ్చిన మోహుల్లు పువ్వుగాన్ని కాదని కొరికొరి ఎరిమెంటరీ స్కూలుమామూరుగా వేంచేకారు. అలా చేయటానికి కారణం, తన ఆతీయనిర్వహణ, ఆదర్శసాధనలు, పల్లెలలోకొని కొనసాగవని ప్రజాసేవకు అనుచైన ప్రజాకాలు పల్లెలేవని, ఆయనకున్న స్థిరాభిప్రాయంమాత్రమే.

ఉపాధ్యాయవృత్తిలోచేసే కొద్దిరోజులకే అవధాని మామూరి అసాధారణ ప్రతిభ సుగంధంలా నలుమూలలా వ్యాపించింది. మామూరు యొక్కడకు బదిలీఅయినా అక్కడల్లా ఆయన సంతే ఓపికమైన గౌరవం లభించేది.

కస్తూలలో సైతం ధైర్యాన్ని అవలంబించి, తను పవిత్రంగా నిమిసదానిని నెరవేర్చటానికి వెనుకొడరాదనే ఆయన ప్రబోధాలు మామూలు మాటలైనా మామూరి

నోటివెంటవెలువడటంతో అనేవోగావుండేవి కానికన్నట్లు.

మామూరిభార్య జానకమ్మగారి చావు తరువాత సంఘటనలు చరిశిల్లిస్తే మామూరి ప్రబోధాలు, కేవలం పరులకేకాదు, ఆయన నిత్య జీవితంలో కూడ వాటి నాదరించగలడనే అభిప్రాయం గలుగుతుంది.

అవధాని మామూరు రామాపురం బదిలీఅయినప్పుడు కొద్దిరోజులకే పైపా యాడీ వచ్చి జానకమ్మగారిమౌళికాయాత్ర చాలించారు. కంట రిడిపెట్టనివారురేరావురిలో, అలాంటి కష్టదశలోనూ కమలలో ధైర్యాన్ని విడనాడరాదనే మాటలను స్మరిస్తూనే తలవొగ్గాదా దైవనిర్దయానికి మామూరు, అనాటినుండి అవధాని మామూరు సామాన్య మానవులుగా కాక ఒక అసాధారణ వ్యక్తిగాను, భగవత్స్వరూపంగాను మెదిలారు ప్రజలదృష్టిలో. ఆదర్శసాధనలో మామూరి వివాదూ వెనుకంజకావేకాదు.

జానకమ్మగారు చనిపోయేనాటికి మామూరికి నిండా తీరి సంవత్సరాలు పూర్తికాలేదు. బంధుమిత్రులు, ఆత్మలు మామూరిని మళ్ళీ వివాహం చేసికొనున సలహా లివ్వనాగాదు. మామూరి బాబాయి రంగనాథంగాడు ప్రత్యేకించి కొన్ని సంబంధాలనుగూర్చి వాళ్ళుచేసి మరీ వచ్చాడు రామాపురం. కాని ససేమిరా మామూరి ప్రయత్నాలకు వొప్పవల చూపలే. 'గతించిందేదో గతించింది. మళ్ళీ నన్నాడోది లోకే లాగకండి! అంటూ తను నిర్ణయాన్ని బయటపెట్టారు. 'ఒంటరిగానే తన జీవిత శేషాన్ని తన చిటికెల్ని పెంపకానికి వినియోగిస్తాననికూడ తేల్చి చెప్పారు. అవధానిగారి నిర్ణయానికి సామాన్యంగా అడ్డలేదు.

"అజేమిటి పంతులుగారూ, తమరు పెద్దలు, మంచి చెడ్డా తెలిసికోరు; నాలాంటి యెడవనిసైతం బాసుచేసికోరు; అటువుంటి మీకే అట్లా మాట్లాడితే, యెట్లా? ఆపనికందుకోసమైనా ఒక అడకుతురీచేత నట్టింట దీపం పెట్టించండి! అంటూ ఓనాటి సాయంత్రం కేలువగట్టున సంధ్యవార్షుకొని వస్తూన్న అవధానిగారితో, గతంలో వారిచే సంస్కరింపబడ వెంకన్న కాపు అంటే మామూరి మన్నాడు?

నిందుకుండలా ఓ చిరునవ్వు నవ్వి...
 “నెంకన్నా నీ నవ్వులు పెద్దనే అయితే,
 నా కిప్పుడు మళ్ళీ పెళ్ళిండుకు చెప్పు,
 అపనీ కందుకోసమే నే వెళ్ళాడాననుకో!
 లేదా వచ్చే మాకుతల్లి, సరిగా చూడకపోలే
 నా చిట్టితల్లి తీర్థయెంతటి పిచ్చి వంట
 అవుతుందో వ్రాసాం చు” అన్నారు.
 వెంకన్నా కాపు ఏదో నీళ్లు వదిలివేట్లు
 మాట్లాడాడే కానీ, మామరి మాటలకు తిరిగి
 గట్టిగా సమాధానం చెప్పలేక పోయాడు.

అదే రోజు మంచిచెడ్డ మాట్లాడడాని
 కొచ్చిన కరణంగారు, అదే విషయాన్ని
 కదిలించి చూచారు మామరి దగ్గర.

సమాధానంగా మామరు “కరణంగారు!
 కనలం స్వార్థ చింతతో మన మొత్తం
 దాదరించే కార్యాలు యెంతటి దుష్పరితా
 రిస్తాయో, చెప్పలేం చూడండి. కాక
 పోయినా అనుభవించాల్సిన జీవిత సుఖాన్ని
 అనుభవించాం! ఇక అనాది మానవుడితో
 పోలిస్తే చెప్పలేం కానీ, యీ కాలానికి
 తిరిగి సం||లంటే ‘సంస్కృతి’ అన్న మాట,
 ఏమంటారు?” అంటూ మాటిగా ప్రశ్నించే
 పాటికి, కరణంగారు, మళ్ళీ మాట్లాడ లేక
 పోయారు.

అవధానిగారు తమ నిర్ణయాన్ని స్పష్టంగా
 చెప్పినా, వారి బాబాయి రంగనాథం గారు
 మరికొన్ని పాచికలు వేసి చూచారు.

ప్రతిరోజూ రివాజాగా పంతులు గారి
 పురాణ కాలక్షేపానికి, ఆతిథ్య క్రమంలో
 హాజరయ్యే పెద్దముతెడున సీతమ్మ గారు,
 ఓనాడు పురాణ కాలక్షేపానంతరం
 పంతులుగారిని పరామర్శించి “నాయనా!
 ఆ చిట్టితల్లితో యెన్నాళ్ళనీ అనన్య పడుతూ
 చెయి కాల్యకొంటావు? ఈ జీవితం వచ్చే
 పొద్దా, పోయే పొద్దా. నా మాట విను
 అంటూ తిరిగి బుజ్జగించింది. అందుకు
 మామరు తిరిగిర మనలే కొడుకు లాగనే”
 పిన్నిగారూ! మానవ జీవితాలలో వచ్చే
 ప్రాద్దులేవో, పోయే ప్రాద్దు లేవో మనం
 నిర్ణయించలేముగా? యీ ఊరికే జీవితంలో
 అటు పోటు లేపుడు సంభవిస్తాయో ఎవరికి
 తెలుస్తోంది కనుక? యీ జన్మకు చేతులు
 కడుక్కొన్నాను. మళ్ళీ నన్నా మాయలో
 కావ్యంపడకమ్మా అంటూ నమస్కరిం
 చాడు. సీతమ్మగారు మాత్రం మేమిచేస్తారు?
 ‘మహాజాని! మనగా చెప్పేవాళ్ళు’ మను
 కొంటూ, ‘సంభేదన నాయనా’ అంటూ
 సాగిపోయారు.

రంగనాథంగారు చివరి సారిగా ప్రయ
 త్నించించారు.

శేకువజానున నిద్రమేల్కొని “పెంజీ
 కటి కన్యల యెవ్వం జేకొక్కరివెల్ల ఆతిథి నే
 నేమితున్న” అంటూ దైవప్రార్థన చేసికొం
 టాన్న పంతులుగారిని “నాన్నా నీవు

పెళ్ళిండుకు చేసికోవ్రా” అంటూ ప్రశ్నిం
 చిన చిట్టితల్లికి, వెంటనే సమాధానమేం
 చెప్పాలో తోచక గతుక్కు మన్నారు
 మామరు. ■ అమాయకు సమాధాన మేలా
 యివ్వాలో వెంటనే అలోచించలేక
 పోయినా, యీ ప్రశ్న ఆ చిన్నవృద్ధ
 యింటా వుద్బవించలేదని గ్రహించారు.
 అందుకే చిట్టితల్లి మనసు నొచ్చుకుండా.
 ప్రక్కగదిలోవున్న బాబాయికి వివరణేలా
 “తప్పయ్యి. జీవి, ఒక జన్మలో జన్మించే
 దొకసారి మరణించేదొకసారి,” అందుకే
 పెళ్ళిచేసికో నేది వొకసారి, ఈ ధర్మాన్ని
 భగవంతుడు మనకు ప్రసాదించారమ్మా. ఈ
 ధర్మాన్ని మన ముపరితం చెయ్యకూడదు
 కదూ?” అంటూ బుజ్జగించారు. ఈ మాటలు
 విన్న రంగనాథంగారు చాల అభిమానపడి
 మరునాడే రామాపురంనుండి వెళ్ళిపోయారు.
 దానికి కారణం, ఆయన తన యాభయ్యా
 పడిలో మూడవ వివాహం చేసికోవటమే.

మామరిలా అవటానికి కారణం, తన నిర్ణ
 యాన్ని ఖండితంగా చెప్పటమే కానీ పోటు
 మాటగా బాబాయి మనస్సు నొప్పించటం
 కానేకాదు. అసలా మాటకొస్తే మామరి
 గారికి వారి బాబాయంటే భక్తిభావం, పితృ
 భావం పెనవేసికొనే వున్నాయి. రంగ
 నాథంగారిలా చిన్నపుమ్మకొన్నారని తెలిసి
 మామరి మనసు చివుక్కుమంది. తనకు చెప్ప
 కుండా బాబాయి వెళ్ళిపోయినందుకు బాధ
 వేసింది. కానీ యేంలాభం. బాబాయే తనకు
 కన్నీటి కుహవం కోతవుండేవారు. అవసర
 మైతే ఆయన మనసును సంస్కరించేవారు.

మామరి వివాహసందర్భంలో యిలాగే
 మరికొందరు జోక్యంచేసికొని, వారి నిశ్చ
 యానికి కలవరపడి నిరమించుకొన్నారు తమ
 ప్రయత్నాలను. అలా జోక్యంచేసికొని
 విఫలమైనవారెవ్వరూ, యీ వడ్డ్యాల్రం
 బాధపడలేదు, ఆయనంటే అసహ్యం
 పెంపొందించుకోలేదు మామరి బాబాయిగా
 రొక్కరుతప్ప. దైగా మరికొందరికి మామ
 రంటే భక్తిప్రపత్తు లెక్కువయ్యాయి.

అవధానిమామరుమాత్రం తనకు జరిగిన
 పరీక్షకు, ఆత్మవిశ్వాసంతోనూ, ధైర్యం
 తోనూ, తిక్కరణమిద్దోనూ ఎదురునిల్చారు
 ఓప్రక్క యిందరిమాల కొడంబున్నాననే
 బాధాపీచిక పొడమాపినా!

ఇంత విషయం ఎందుకు చెప్పారనివచ్చిం
 దంటే, మామరి ఆశియాదర్శాలకు ఆచరణకు
 గల సంబంధాన్ని తెలియజేయటానికే.

ప్రకారంగా మామూలుదారి నే నకు
 ప్రాన్న మామరి జీవితకేటం, ఓనాడు
 ఆశించని ఓవొంపు తిరగటానికి దాననే
 పాత్రధారి కారణమాతాడని యేక రూపిం
 చారు?

దాసంటే ఎవరోకాదు, మామరి పురాణ
 కాలక్షేపానికి రివాజాగా హాజరయ్యే సీతమ్మ
 గారి పుత్రతల్లిమే! అనలు పే రోగాని
 వ్యవహారనామం మాత్రం దాననే ప్రవం
 చానికి తెలుసు.

దాసు పట్నంలో బి. ఎస్.సి. కడుపుతూ
 వున్నవాడు కొస్తా పిడుగులా ఊడిపడ్డా
 డోపాటి సాయంత్రం రామాపురాని—
 కనూనే ఆత్మకనరంగా తనకు ‘ప్రక్కంటి
 సరోజితో’ పెళ్ళికొనాలంటూ కూర్చు
 న్నాడు. సీతమ్మగారినుండెలా గుర్తేలు
 మన్నాయి. తమవర్తంగాని పిల్లను వివాహ
 మాడతానవటం! అదికాక తరతరాలనుండి
 ఆ వెంకయ్యగారి వటుంబానికి తమకి బద్ద
 వైరం కూడాను! ‘మాడదని’ చెప్పిన సీతమ్మ
 గారికి ‘పిల్లదని’ ఖండితంగా పరిగెన తండ్రి
 రాఘవయ్యగారికి “మాదారి, పిల్లపదారి”
 అంటూ సమాధానం చెప్పాడు దాసు.
 ఎందరు ఎలా చెప్పినా లాభం లేకపోయింది.
 ప్రతినిత్యం రాదంతాలు, తగాదాలు—
 సీతమ్మగారి వృద్ధయం తీర్చించింది.
 చెట్లంతి కొడుకు చేతికొకుండా పోతున్నా
 మనే బాధతో... కంట తడితో సీతమ్మగారు
 అవధాని మామరిదగ్గరకొచ్చి గాఢంతా చెప్పి
 దాసు మనసుమార్చి పరిస్థితులు చక్కబరచ
 మని బలివిలాడింది.

“సరేలే పిన్ని... ఏదో చిన్నతనం...
 దాసునోసారి నేను రమ్మన్నానని చెప్తాను”
 అంటూ భరవసాయిచ్చారు మామరు.

అనాటి సాయంత్రం దాసు, మామరు
 రామాపురపు పిల్లకొలువనొడుగు కూర్చొని
 మాట్లాడి, చాల ప్రాద్దు పోయాక తిరిగి
 వచ్చారు—ఇంటికి తిరిగినచిన్న మామరిలో
 కొద్దిమార్పు కొనవొచ్చింది. ఇన్నాళ్ళుగా
 మామరికి మరొకరిని సంస్కరించటమే తెలు
 సుకానీ, దాసుతో మాట్లాడక తన నెలా
 సంస్కరించుకోవాలో కూడ గోచరమైంది.

‘మామరూ మాడండి! నేనే తన సర్వస్వ
 మని నమ్మిన ఓ అమాయకురాలిని ఎలా తిర
 స్కరించమంటారు? మీ శపథిభావాన్ని
 జానకమ్మగారిపట్ల చూపించారో, అదే
 భావాన్ని, అంతే పవిత్రతతో, నేనూ, నా
 సరోజి వైపు ప్రసరింపనీయాలంటారా?
 లేదా? అని దాసుప్రశ్నిస్తే, మామరు నిరుత్తి
 రులై, ‘సమాధానంకోసం తికమకపడి ‘అవున
 నుకో దాసు’ అంటూ అంగీకరించారు.

“అందుకే మామరూ! మనమ్మార్తిగా, పవి
 త్రంగా నేను నమ్మినదానిని, తిక్కరణమిద్దిగా
 ఆచరించటానికి ప్రయత్నిస్తాను. కాదనే
 నైతికబలం మీకుందా?” అన్న దాసుకు ముక్
 సరిగా ‘లేదు’ అనే సమాధానమిచ్చారు
 మామరు.

ఆ రాత్రి మామరిలో ఆలోచనా తిరం

సంస్కర్త

గాలు ఉబ్బెత్తుగా లేనూ పడుతూ, చిందరగా ఛిద్రాలయ్యాయి. మధనపరిచాయి. దాను వాదనలూనూ సత్యం లేకపో లేదనిపించింది. ప్రేమకు వివాహాలకు వర్తించేమొక సరివాడు కొదవిపించింది; అవును, దానును ప్రేమిస్తున్నట్లు, సరోజ వ్రాసిన జాబులు కళ్ళముందర కనిపిస్తూ, దానూ సరోజల బాంధవ్యాన్ని నిరూపిస్తుంటే, కాదటానికి తనుకేం మాట్కొంది? సాంఘిక నియమాల పేరుతో, దానును నీడంగా వర్తించమంటూ కాసిందటానికి యెవరికి అధికారముంది? ఆ సరి కోవభూయిష్టమైన సమాజభోరణి నెందుకు సంస్కరించబడదు?

అవధాని మామూరిలో వున్న మరొక సరుగుం—తన విధానములో పభూయిష్టమని గ్రహిస్తే తక్షణం సరిదిద్దుకోగల ఉదారతే. తెల తెలవాడుతూనే కొండంత ఆశతో వచ్చింది సీతమ్మగారు, “ఏం నాయనా” అంటూ. “అవును పిన్నిగారూ! దాను చెప్పిందాంటూనూ అర్థం లేక పోలేదు. అయినా యీకాలంలోనూ పాత ఆచారాలను, నియమాలను పట్టుకు పూసులాడటం కూడ వాంఛనీయంకాదు. కాలమాన పరిస్థితులనుబట్టి మనుషులు మన సత్వాలూ మారాలి” అంటూ మొదలెట్టి, చివరికి “వాళ్ళిద్దరి అభిప్రాయకారం. చేయటం తనకిష్టమే” నన్నట్లు లేల్చిచెప్పారు మామూలు. సీతమ్మగారు మారు మాట్లాడలేకపోయారు. అవధాని అంటి అబ్బాయి చెప్పటం దానికి తను తిరిగి మాట్లాడటమూ, అనుకోంది.

కాని సరోజ తండ్రి వెంకయ్యగారు తన పిల్లను దాసుకిచ్చి వివాహంచేస్తాడా అన్నది మరోప్రశ్న. ఈ భారం మామూరిమీదే పడ్డది. సమస్యలతో ఆరితులువుగా పోట్లాడగల మామూరికి, యీ సమస్య పరిష్కారంలో మాత్రం కొన్ని చిక్కులు ప్రారంభమయ్యాయి. వెంకయ్యగారు అందరిలాంటి మనిషికాదు. మీ అమ్మాయిని దాసుకిమ్మని మామూరుగాని మరెవ్వరెవ్వగాని చూరవచ్చే అడిగితే, తక్షణం ఆ అమ్మాయిని మరొకరికిచ్చి చేతులు కడుక్కోనేరకం. రామాపురంలో మామూరికి తెలియనివారు కాని మామూరుదగ్గరకు రానివారుగాని లేనేలేరని చెప్పింది, జక్క వెంకయ్యగారిని బునహాయింది. వెంకయ్యగారి విషయం చెప్పారిన వస్త్రీ, ఆయన అతి ఖచ్చితమైన మనిషి. ఒకరితో లావాదేవీలు మరెలాంటి సంబంధాలు పెట్టుకోనే మనిషికాదు. ‘కులాసానా’ అని ప్రక్కవాళ్ళి పలకరించే పాపానా బాదు; బానీ, మరెవ్వ

రెనా క్షేమసమాచారాలను కూర్చి వాకబు చేస్తే, మామూరినికైనా వారికి తిన్నగా సమాధానమిచ్చే మన సత్వమూ కాకాయనది. ప్రక్కపూరిలో దగ్గయోగం జరిగితే, ఇక్కడ మడిగొచ్చేటి జాగ్రత్తపడేపాటి మానవుడు. మామూరి, 15 ఏండ్ల మామూరిగిరిలో 20 ఏండ్ల జ్ఞానసముపార్జనలో వివిధ మన సత్వాల గల వారిని చూచినా, వెంకయ్యగారి పాత్ర కొత్తగానే వుంది.

మామూరిగారికి మాత్రం దాసునో ఒడ్డున పారవేయాలనే సంకల్పం బలపడింది. అందుకే వుడయాన్నే పొలం వెళుతున్న వెంకయ్యగారికినే ఓ నమస్కారాన్ని పారవేసి, ‘కులాసానా’ అంటూ సాదరంగా పల్కరించారు. తీరా దానిభరితం చూచాక తానా పనిచేయటం సమయోచితం కాదేమో ననిపించింది.

ఎలాంటివారినైనా, తన సంస్కరణాస్త్రాల్లోనూ, కాగ్గోరిజిన్లోనూ తన వారినిగా చెసుకోగలవస్తే, మామూరి నమ్మకం రెండవ సారి చెప్పింది. ఒకసారి దాసుదగ్గరమరో సారి వెంకయ్యగారివద్ద. కాని ఈ సారి మామూరు పట్టుదల మరి ఎక్కువైంది!

మామూరు రాత్రింబవళ్ళు తన జీవితనాకకు చుక్కాని కావాలనే తాపత్రయంలో నిమగ్నలయ్యారని గ్రహించిన దాసుకు మామూరిమీద అమితమైన భక్తిశ్రద్ధలు గురిపడిరాయి.

అవధానిగారు కొద్ది దినాలలోనే గ్రహించిన మరొకన్ని ముఖ్యమైన విషయాలతో తమ కార్యక్రమాన్నే మార్చి మరో నూతన స్వరూపాన్నిచ్చారు.

గారి తాకిడికి విచ్చిన్నమైన మేఘావళిలా చిక్కులన్నీ విడబడి పోవటానికి కారణ భూతురాలైన మరోపాత్ర సమయానికి తారసిల్లింది మామూరి దృష్టిపథంలో. ఆమె పూర్వ గువానీని. సుకీలమ్మగారు.

సుకీలమ్మగారు, బాలవంతువుగా రామాపురంలో తన జీవనయాత్ర సాగించింది. సుకీలమ్మగారిలోనూ చాల ప్రత్యేకత వుంది. ఆమెలోనూ చాల అభిప్రాయాలు, రెక్కలే నన్ని ప్రతిభలు యత్నశీలి ప్రమేవున్నాయి. వాటిలో అనన్య సాహస్యమైన ప్రతిభ, యెడటివా రెంతటివారైనానక, యితేవారి మనసులోని అంతరార్థాన్ని గ్రహించి చేయగల కత్తి, ప్రతివారు రెంతటి ఘటితులైనా, నిమేషమాత్రంలో వారిని తడవాదనతో లొంగదీసుకోగల కత్తి ఆమెకు కరతలా మలకాయి. అసలా రామాపురంలో మామూరి ప్రతిభిమీద దెబ్బతీయగల సమర్థతగలిగివుంది

నటుగా వుండటానికి కారణం, కొద్దో గొప్పో ఆమెకు మామూరి విధానాలు నచ్చటం వలన, ఆమెకు పురాణ శ్రవణంలో అసక్తి వుండటంమూలాన్నేమో.

సామాన్యంగా రినా, గుడు వావున్న స్త్రీలు ముఖ్యంగా విరంతువులు, యెవరికీ తగాదాలు పెట్టకుండాను, అటుమాట ఇటు ఇటుమాట అటు చెప్పకుండానూ వుండలేదు. కాని అంతటి శ్రమంతురాలైన సుకీలమ్మగారు రలాంటిది మాత్రంగాదు. అనన్యర విషయాల్లో కల్పించుకోదు. అంత అవసరమేదీ కొద్దో గొప్పో తనకు లాభించనిది అసలు కల్పించుకోదు. ఇదే ఆమెలోని ప్రత్యేకత. రామాపురంలో ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో చేరిన కొత్తిలోనే మామూరికి సుకీలమ్మగారిని గురించి యెవరో మాటల సందర్భంలో చెప్పారు. ఆనాటినుండి సుకీలమ్మగారు కొద్దిగా పరిచయమే.

పురాణ కాలక్షేపానికి కేంద్రీకరించిన సుకీలమ్మగారిని మామూరు ఆరోజు శ్రద్ధగాపలకరించి మంచీచెడ్డో వాకబుచేసి, ఆమె భక్తిని ప్రశంసించారు. తిరిగి వెళ్ళిపోయేముం దొక సారి కన్పించమని చెప్పారు. పురాణశ్రవణానంతరం సుకీలమ్మగారు ‘ఏ శేషమేమంటూ’ అపర్యాయంగా ప్రశ్నించారు.

“అల్లె మరెంతమ,” అంటూ మామూరు దాను సమస్యను ఆమె ముందర పడవేసి సత్వర పరిష్కారమార్గాన్ని అభ్యర్థించారు. “సుకీలమ్మగారూ! ఈ భారం మీమీద ఉంచాను, కొడవకండి” అని మరిమరిచెప్పారు.

సుకీలమ్మగారు కొడవలేదు, అవునూ అనలేదు. చిరునవ్వు నవ్వి “అలాచిద్దాం మామూరు! ఆ అమ్మాయి నాదగ్గరకు పొటలు నేర్చుకోవటానికి వస్తుంది. అసలు దాని మనసులో ఏముందో తెలుసుకోవాలిగా!” అంది.

“కనుక్కోవటానికేముంది? ఆ అమ్మాయి దాసుకు వ్రాసిన జాబు నేను చూచాను. తన తల్లితండ్రులు తన మేనరికం చేయాలని చూస్తున్నారని, కానీ తను దానునే వివాహమాడటానికేనిశ్చయించుకొన్నానని వ్రాసింది కొబ్బటి మీరూ ఆ అమ్మాయిని కనుక్కోగాల్సిందేమిట, సాహసించి పట్టణానికి వెంటరిగా రిజిస్టరు పెట్టికి రాగలడేమో కనుక్కోవటమే” అన్నారు అవధానిగారు.

సుకీలమ్మగారు మరో చిరునవ్వు నవ్వి “ఎంతటి అమాయకులందీ మామూరు! మీరు మాట్లాడేజాబు దాసుకు నెలరోజులక్రితం అందింది. అంటే మధ్య వ్యవధి 80 దినాలు! మీరే చెప్పారుగా 18 రోజులలో భారత యుద్ధంలాంటిది ముగిసిందని. ఎవరిమనసులు, ఎప్పుడు ఎలావుంటాయో, ఎలామారుతాయో (47-వ పేజీ చూడండి)

నాగ కేవలము

ప్రస్థానమునకు వెళ్లి పదమూడో ఏడు వస్తుంది. ఆ వేళే పుట్టినరోజు. వరహర్షి తెల్ల తెల్లవారగట్ల తేపి తలంటిపోసింది బాళ్ళమ్మ.

తలంటిప దగరనుంచి రవణమ్మకి "ఏడు మాత్రుల పెళ్ళిచేయాలి" అని ఒక్కటే ఆలోచన పట్టుకుంది. తరహాలు జబ్బునకు వచ్చి పిల్ల. కనుకనే వయస్సుకన్నా ముందు కిరీం నునుపుడేరింది. పాడుగు ఎదక్క బోయినా కాస్త నిండుగా, బొడ్డుగా, ఎక్కడ వుండే అంగసాపం అక్కడ... చక్కగా పెరిగింది వరహాలు. వంట వండు తున్నంతసేపూ రవణమ్మ పిల్ల పెండ్లి గురిచే ఆలోచిస్తోంది.

"అబ్బా! ఆయన మరీని. ఎక్కడి బాప్యం చాపురించిందబ్బా" అంటూ కొంచెం తీవ్రం గానే ఆలోచించవారంభించింది. ఆలోచనల తీవ్రతలో అప్పుడే రెండు బొబ్బట్లు కూడా మాడ్చేసింది. అవునుమరీ-ఈవాళ్ళా నిన్నటిదినా, ఈ విషయం రెండేళ్ళ మంచి తాను వెంకన్న పంతులుగారితో చెబుతూనే వుంది.

"ఒక్కగానొక్క అమ్మాయి...దీనికేనా ఈ డేరకుండా పెళ్ళిచేయవద్దుండీ!" అంటూ ఎన్నిసార్లు చెప్పిందని—

"ఒసే!...తెలుపు తీ" అంటూ కేక విన వడింది.

"అమ్మాయి...నాన్నాచ్చారు తెలుపు తిమ్మో"...అని వంటింట్లోంచే కేక పెట్టింది రవణమ్మ. రమణమ్మ గొంతు విన్నవాళ్ళు, అచ్చం సేనులికంకమే అనబడతారు. కాని అమ్మాయి పెళ్ళి ఆలోచనల బరువుతో గడ్డ కట్టి బొంబులు పోయింది.

"పంజాబ్ సింధు గుజరాత్ మరాఠా... (కావిడ వుత్తలనంగా)...అని పాడుతున్న వరహాలు, తిడిమైనతేచి, పుటుకున్న నూడి జేబురుమాలూ—చేతిలోనే వుండగా పాట కూడా మానకుండానే వీధి తెలుపు దగ్గరకు పరుగెట్టింది. నిజానికి వరహాలు పరుగెడు తున్నప్పటికంటే, నడుస్తున్నప్పుడే ఎక్కువ హుందాగా వుంటుంది. నాజాకుగా భుజాలు కదిలడం అది ఎంత చక్కగా వుంటుందని! తరుపు తీసింది. తీస్తూనే 'నాన్నా!' అంది ముడుగా.

"ఏంమ్యా కరాలా" అంటూ వెంకన్న

పంతులు అమ్మాయిని వెకలేడు. ఒక్క మారుగా చేతిమీద వేసుకుని లోపలికి తీసుకు వచ్చాడు. తిన్నగా వాళ్ళ అమ్మదగ్గరకే తీసు వెళ్ళాడు. "ఏవే! మా అమ్మకి ఏం తెస్తున్నా వే?" అన్నాడు. చిన్న పుట్టివైలాపవ్విసువల్ల కాస్త లొంగిపోకపోతే, అసలు వెంకన్న పంతులుది ఏనుగులమే!!—అతని గంభీర కంఠంలా కొండవాగులు గుళ్ళు తిరుగు తాయి. తన పాతికేళ్ళ సర్వీసు ఆ పల్లెటూరు బడికే దానంచేయడంవల్ల, ఆటే అంత లాకృతి అబ్బలే దతనికి.

అరటాకులూ బొబ్బట్లవుండే పల్లగా వరుసగా భర్తకనే కొరగా మూసింది రమణమ్మ! "అమ్మాయికి ఏం తెస్తారు?... మొగుడి తెండి త్వరగా!..." అంది. తన మనస్సు లోని బాధంతా వెదలగ్రక్కేసింది రమణమ్మ.

మధ్య భాగం

"యదిగో—యీ బట్టలు చూడూ!" అన్నాడు వెంకన్న పంతులు. తన భార్య ప్రస్తావించిన విషయాన్ని వినిపలేదు. చేతి పంచీలోవున్న బట్టలపేకట్లు విప్పాడు. "ఇరుగో—యీ చీర నీకు..." బాగుందా? నాకివి...మా బంగారుతల్లి కివీ" అన్నాడు గబగబా. నవ్వుతూ ముందర పళ్ళు వైకెత్తి కలిపించిన మీసాలు ముక్కుకు తగిలించాడు. అంచేతనే కాబోలు అదోవిధ ముగా చూచాడు.

పొయ్యి పొగకి రమణమ్మ కళ్ళనుండి నీళ్ళు వస్తున్నాయి. కళ్ళు తుడుచుకుంటూ పెదవి మీద చిరునవ్వు చిందులాడిస్తూ 'మనకెందు కండీ, యీ బట్టలు! మీకు మరీ చిన్నతనం వస్తోంది' అంది. వెంకన్న పంతులేమీ జవాబు చెప్పలేదు. అదేదో కృంగారంగా నవ్వేడు. అతనికి రమణమ్మంటే చెప్పలే సంతి గారాం, ముద్దున్నా. తాను ఏభయ్యో పడిలో ప్రవేశిస్తున్నాడా, అయినా ఇంకా ఆమెతో సరసాలాడుతూ, అప్పుడప్పుడూ చీవాట్లు తింటూనే వుంటాడు.

వరహాలు తన బట్టలపేకట్లు విప్పి చూచు కొంటోంది. పరికిణీ తీసి భుజంమీద వేసు కుంది. బాకెట్లు చేతులు ఎలా వట్టాడోనని పరికిలిస్తోంది. రవణమ్మ వరహర్షి చూస్తూ—

"యివేమండీ—వోణీలు తేలేడేం? అమ్మాయి కీ వేళే పనిటి వేయించాలి" అంది. ఆ మాట లతనికి భీకరంగానే వినిపించాయి.

"అదేమిటే అలా అంటావు? మా అమ్మకి అప్పుడే పనిటెందుకే? మొహంలా వుంది" అంటూ గొణిగాడు వెంకన్న పంతులు. కూతు రంటే అతనికి నటి ఆపేతు. అతని కళ్ళకి వరహాలు ఎదుగుతున్నట్లే కనిపించలేదు. నిన్నగాక మొన్ననే కదా పుట్టిందని ఆ నటిబ్రాహ్మణి వుద్దేశ్యం.

"చాలెండి. ఏళ్ళు ఎకసన్న మవుతుంటే బుద్ధి దిగసన్న మవుతోంది. మాఅమ్మకి నేనూ కూడా పదమూడేళ్ళకే పెదమనుషుల మయ్యాయి. ఆ కాస్త పని జరపకుండా, మూడుముళ్ళూ పడితే, విన్నవాళ్ళంతా ఎంత ఆనందిస్తారు? ఇంకా చిన్న కూచే అనుకుంటూంటే సరిపోయింది కాబోలు." అంది రవణమ్మ. ఝుఝుఝు లాడించేసింది.

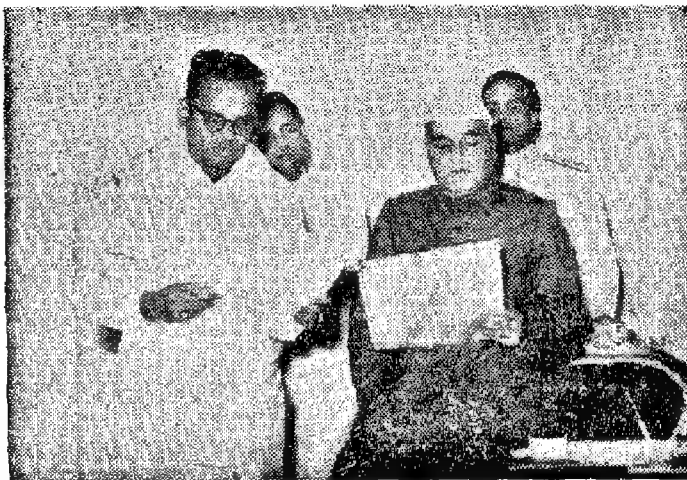
"బావుండే—నీ చాదస్తం నీవూనూ! మా తల్లికి బి. ఏ. ప్యాసయ్యేదాకా పెళ్ళి చేయను" అన్నాడు పరిహాసంగా నవ్వుతూ.

"చాలెండి! మతిపోలేనని, ఆడదానికి బి. ఏ. లు, యం. ఏ. లూనూ!...సంబంధం నెతికి తీసుకు రండి. వైఖాఖంలో పెళ్ళి చేసే యెప్పు మ్మా!" అని రవణమ్మ నాజాకుగా కంఠం సవరించుకుంటూ చెప్పే సరికి, అతనికి మాగుమాట చోచలేదు. పెరి వెంకన్న పంతులు హిందూ కృపయంతో ఒక్కసారిగా "అదవరే భవత్యే న్యా..." అన్నవాక్యం రింగురింగుమంది.

నాన్నకి అమ్మకి తన పెండ్లివిషయంలో వాదాలు జరుగుతుంటే వరహాలు చలగా జాగుకుంది. తనగదిలోకి వెళ్ళి అల్లికపని చూచుకుంటోంది.

2

భోజనాలకు కూర్చున్నారు. బొబ్బట్లు తింటున్నంతసేపూ, వెంకన్న పంతులెన్ని సార్లు పొగిడాడని! ఎన్ని తిన్నాడో అతనికి తెలియలేదు. పెళ్ళిడుకున్న మర్రాళ్ళ బాబితా చదువుతున్న రవణమ్మకి తెలియ లేదు. వరహానికి తల్లిమీద ఎప్పుడూ యంత కోపం రాలేదు. వెంకన్న పంతులు ప్రతి వానికి "ఓ! ఓ!" అంటూనే వున్నాడు. అతని మనస్సు ఆ విషయాన్ని ఆటేపటించు కుంటున్నట్టూ లేదు. 'అల్లుడుగాడిదల'

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వంలో 14 వ మంత్రిగా శ్రీ అనగాని భగవంత్ రావు చేత డిసెంబరు, 26 న గవర్నరు (శ్రీ) నచార్ ప్రమాణ స్వీకరణ చేయించారు.

★ రాగ రేఖలు ★

నిరంకుశత్వము, పనికిరాని వెంటిపను అతని బుర్రలో బాగా పనిచేస్తున్నట్లున్నాయి.

చివరికి సందేహిస్తూనే ఉన్నా ఆనాడు: 'ఏమయ్య వరాలూ! ఈయేడు పెళ్ళి చేసుకుంటావా అమ్మగారే! అని ముద్దుగా అడిగాడు. మాటవరసకే అడిగాడు, కాని వరాలు మాత్రం మూటి బుడాయింది. తిండి ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పలేదు. అంగీకార నూచనకూడా చేయలేదు. కేవలం మానం వహించి చేయకదా! కాని కన్నట్లుగా చుడుగాలేచి వెళ్ళిపోయింది. వెళ్ళుతున్నప్పుడు అడుగులుకొస్తూ జోరుగావడాయి. బడిపంతులు గమక కూతురుకు యిష్టంలేని ప్రసంగం తానెత్తేవని యితే గ్రహించాడు.

అసలే నుగునుగుల తలెమోతలంటి పోసుకుంటే మరీ బాగుంది. ముంగురులు ఉంగరాలుగా చుట్టబెటుకుని వేలాడుతున్నాయి. పాధరంగంగా ధూలంగా బొడుగుపున్న పిల్లలు ముడుగుగా వుంటారు. కాని వరహాలు విషయంలో మటుకు యీ విషయం సుతిరామా సరిపడదు. వరహాలు బలెనుగుకుగా వుంటుంది. కనుకనే అందరికీ ప్లే హెగురాలైంది. బంగారంలాంటి కిరీర చ్చాటుకి ఎర్రరంగు పూల పరికిణీ, కాఫీ పొడుంరంగు పోటీ ఎంతో అందమిచ్చాయి. అందంలానూ, అలంకరణలానూ యెంత సేర్పరితనం లేకపోతే, వాళ్ళ పంతులమ్మ గారు పన్నెండు రూపాయలుపెట్టి ఎంత్రా

యివరీ ప్రేమ, నూదులు, పూలుపిదులు, దారాలు, పుస్తకాలు కొనివసుంది వరహాలకి! వరహాలు ఆసలుపేరు రత్నమాల, ఆయినా అంతా మున్నగా వరహాలని పిలవడమే అలవాటయి పోయింది.

ఎనిమిదేళ్ళ సుందీ బ్రాస్సఫర్ వ గైరా వడిగుడుకు లేమీ లేక పోవడం చెతును, జంకన్న పంతులుగారి కుటుంబం చాలా మంచిదవడం చెబుతూ, పూళ్ళో వాళ్ళ జీవితం చీకూచింతా లేకుండా గుఖంగానే గడిచిపోతోంది. పైగా వరహాలు లేలివి తేటలంటే అందరికీ అభిమానమే.

కొత్త కంఠువా పెట వేసుకోవడం చేత, మెడమీద చక్కిరిగింజలు కలుగుతున్నాయి వరహాలకి. అమ్మ, నాన్నా లేవపెళ్ళిమాల ఎత్తినందుకు మొదట్లో కొస్తకొవంవచ్చినా కొత్త ఆలోచనలు పెదిపుల మీద బులిబులిసవుల తలుపు పూసున్నాయి. ఎందుకో ఆమె మనస్సులో స్థిమితం కలగడంలేదు. యీగడిలోంచి ఆగడిలోకి, యిక్కడనుంచి అక్కడికి, ఒకటే పచ్చాడ్లు చేస్తోంది.

వరహాల్ని దీనించడానికి పంతులమ్మగారు స్వయంగానే వచ్చింది. వస్తూనే పిథిలోంచి 'వరహాలూ' అని పిలిచింది. త్వర త్వరగా పరుగెట్టి 'రంధమ్మా' అంటూ ఆమె చెయ్యి పట్టుకుంది వరహాలు. లోపలికి తీసుకెళ్ళి మంచంమీద కూర్చోబెట్టింది. త్వరగా

కాఫీ, టిఫెను, యిమ్మని తల్లితో చెప్పి వచ్చింది.

"యినుగో వమ్మగారీకు పెజెంటుతీమ్మ వచ్చాను. 'ఆంథో కే కిర్మిరీ' అని దీని పేరు. విశ్వవి రవీంద్రుడివమ్మ 'కంటిలోని నలక' అని చాలా బాగుంటుంది. దీనితో లి కూడా ఎంత చదువుతారంగా వుంటుందనుకున్నావు? అంటూ చిరునవ్వు ముఖంతో చూస్తోంది సుశీలమ్మ.

సుశీలమ్మ మామూలు లి.యిడీ. యేకొడు, హిందీలో కూడా 'వికారద' ప్యాపయింది. కనుకనే హిందీలోగాని, తెలుగులోగాని, యింగ్లీషులోగాని ఆమె ఎన్ని పుస్తకాలూ చదివింది. స్వతహాగా తెలిస్తేంది. కనుకనే తన హౌస్ మిస్ట్రెస్సు పనిని అతి నెపుణ్యం గా నిర్వహించుకు వస్తోంది. ఆదిపిల్లల నందిర్నీ కన్నబిడ్డలా చూచుకుంటుంది. అంతేకే ఆమెతో నూలుకు మరో మూడు మంది బాలికలను సంపాదించింది. వచ్చి మూడేళ్ళే అయినా—నూలు రంతో అభివృద్ధి అయిందని ప్రతివారూ అనుకుంటూనే వుంటారు. తన ముద్దు కిష్కారానికి తనకున్న విద్యంతాధారపోదామని సుశీలమ్మ పుడకేళ్ళం. ఎన్నో బహుమతులిచ్చింది. ఎన్నో పుస్తకాలు చదివించిందామె. రవీంద్రుని యింగ్లీషు పుస్తకాలు చదివి పోషరచెడి. వరహాలుకి సుశీలమ్మమీద గౌరవంకన్న ప్రేమ ఎక్కువ. వరహాలు రాష్ట్రభాష ప్యాపెండంటే దానికే కారణం సుశీలమ్మ.

3

తాను చదివిన నవలల్లోని నాయకలతో తన్ను పోల్చుకునేది వరహాలు. నలుగురూ తన్ను నుంచిన పొగవం వలననే, సుశీలమ్మగారు 'చాలా గొప్పదాని వాపుతావు వరహాల! అంటూ యిచ్చిన రిమార్కుని, తిలకున్నప్పుడైతే నేం-కోంచెం తినలో తానే గర్విస్తూవుండేది. తనకి సోమేశ్వరరావు మీద వున్న అభిమానం నవలల్లోని నాయక నాయకుల ప్రేమవంటిదా—కాదా! అని యిప్పటికీ సందేహమే! అయినా అలాంటి పెద్దవిషయానికి ఆటే ప్రమేయం వుండే రయిస్సుకొడుకనుక ఆటే యిబ్బంది కలుగలేదు.

వెంకన్న పంతులు ఆపూరు వచ్చిన మొదట్లో అతన్ని ఆదరించినది ఒక్క కరణం మువ్వారావుగానే. వారింట్లో ఒకవాలూ ఖాళీ చేసి పంతులికి బసయేర్పాటుచేశాడు. యిలా పెద్దదైనా చాలాకాలం అదే తీసుకోనేలేదు. బాగుండవది - తరువాత రిరువాత నాలుగు రూపాయలు చొప్పున వెంకన్న పంతులు యిస్తూనే వున్నాడు. క్లుప్తంగా గడుపు (48-వ పేజీ చూడండి)

ఉపాగనాలు

‘ట్రైకోట్’ అన్నాడు కండక్టరు.

అందరిదగలా ‘ట్రైకోట్’ అంటూ దాచిన పొమ్ము తిరిగి యిమ్మన్నట్లు గద్దించిన అతను పొంగుతున్న పాలమీద నీటి చుక్కలు పడ్డట్లు ఒక్కసారి చల్లబడిపోయి ‘ట్రైకోట్’ అనే తోక తగిలించగానే ఆ ప్రత్యేక గారవంపాండే అద్భుతం కొందరికే వుండన్న సంగతి అవగాహన అయ్యే వుంటుంది. అందులో అందమైన అమ్మాయిలు రాకుండా వుంటారా?

‘పెక్కు మాటలే!’

సాంబాసి కెదురుగావున్న స్ట్రీట్ మాధుని బస్సు కుదుపులో కూడా తన్ను తాను మరచి ‘రెబేకా’ చదువుతున్న అమ్మాయి వులిక్కి పడింది. వరుణీయటానికామాల బాటెట్టు లోకి చెయ్యిపోనిచ్చింది. అంటే!...కాటుక ముసుగులో కరిగిపోతూన్న ■ రేడికలు ఏ రాక్షసుడో తరుముకొస్తున్నట్లు చెదరిపోయి అటూ ఇటూ చూశాయి. సన్నగా, పొడుగా వున్న ఆ పేజు వుష్కంలో పేజీ లన్నిటినీ ఒక్కసారి తిప్పివేశాయి. కిక్రువుల చే జిక్కిన రాకుమార్తెలా చూసింది. ‘అయ్యో!...నాపద్య ఎవరో చెక్కేకారు’ అంది కోయిలకంతంతో. అందరూ గొల్లుమన్నారు.

‘అందరూ తమ తమ దంఠ సమదాయపు సొందర్లార్ని ప్రదర్శించారు. బాగానే వుంది. కానీ తనతోబాటు ఒకే తరగతిలో చదువుతూన్న ఈ సాంబ మూర్తి కూడా తన్ను వేళాకోళం చెయ్యటమేనా? తోటి విద్యార్థి నన్నభావం వీసరంలేవారేదు.’

ఇది ఆమె హృదయంలో వెలగిన భావ వరంపరల సారాంశం. ‘పట్టుం కనక దొంగ లెక్కవగా వుంటారండి. మనం ప్రతివాడి మీద దోకన్ను వేసి వుంచాలి.’ అని వుచి తంగా సలహా యిచ్చాడు కండక్టరు. ఆమె వుష్కం మూసింది. ‘కారద’ అని ఇండియన్ ఇంకుతో పెయింటు చేయబడిన అక్షరాలు కొట్టొచ్చినట్లు కనపడ్డాయి. బస్సు విడిచి డిగిపోదామని నిలబడింది. ‘మరేం ఘరవా లేదు. టిక్కెట్లు నేను తీసుకుంటాను. మీరు మరో విధంగా భావించవద్దు.’ అన్నాడు సాంబం (పదిసార్లు తనలో రిహార్సలు చేసుకుని.)

కారద అతని సాయాన్ని మొదలంటా మంచివేనే! కానీ పావుగంటలో కారేతే

చేరుకోవాలి. అదికాక, బస్సు తన శ్వంత మైవట్టు ఇంతసేపూ ధీమాగా ప్రయాణంచేసి ఇప్పుడు డిగిపోలే ఎలా? అందుకని నగం మనసుతో ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్లు కూర్చుంది.

ఆబస్సులోవున్న ఇదరు ముగరు ‘రోడ్ సైడ్ రోమియోలు,’ ‘ముసిముసి నవ్వులు,’ ‘వేకిరి నవ్వులు’ లాంటి కొన్ని మచ్చుకున కలు ప్రదర్శించారు. అయిదు నిమిషాల్లో ఇద్దరూ కారేతే మెయిన్ గేటు దగ్గర వున్నారు.

‘థాంక్స్!...మీ రెండణాలు కేపు వడ్డీతో సహా తిరిగిస్తానురండి...అలా విరగ బడి నవ్వవలసినంత హాస్యం ఇందులోలేదు’ అంది. ఆ మాటల్లో వీస గుంటూరు మిరప

అర్. ఎం. విదంబరం

కాయలకారం కనబడింది. ‘శ్రమించండి... నేను నవ్వటం అనుకోకుండా జరిగింది. మీకు కలిగిన అవదకు ఎవ్వరూనవ్వలేదు. మీలేమీ భావించకుండావుంటే, అంతటి మరక్షిత మైన సావంసుండి వరుణ దొంగలించటానికీ ఏమగాడికే ధైర్యంఇచ్చిందని—ఒక కే క వరుణ ఇంటిదగ్గర మర్చిపోయింటారు.’

సాంబం తాటిగా జవాబివ్వగానే కారద వారిక్కరచుకుంది.

‘నాకోపాన్ని ఉపసంహరించుకుంటున్నాను’ అన్నట్లు అతనికేసి ప్రసన్నంగా చూసి పెయిటింగ్ దూంకె వు కదలి పోయింది. ఆమె నడుస్తుంటే ఉదయ నూర్య కిరణాల కాంతిలో విచిత్రవర్ణాలలో మెరసి పోతూన్న ఆమె పిల్కచీరవంక కన్నార్ప కుండా చూశాడు.

సాంబం గర్వంగా నవ్వుకున్నాడు. కారదతో మాట్లాడాలని ప్రయత్నించినవిఫలం లైన కారేతే విద్యాధులపేర్లు నల్లతైచేతల వుష్కంనిండా వ్రాయవచ్చు. అలాంటి కారద తనతో మాట్లాడటం లఘువృత్తి ఖండ మైతే ఆమెకు తన సహాయం చేయగలడం సుగువృత్తి ఖండం. కారద తల్లిదండ్రుల్ని గురించి అతనకేమీ తెలియదు. అతన్ని నెమ్మదిగా తెలుసుకోవచ్చు. అతనికి కౌసులో, చివరిగేలెలో ఎడంపక్క మూలకోర్పటం

అలాటూ—చానిక్కారణ ఈ విటాని ముగరు నలగురు మిత్రులు అతన్ని నచ్చి గుచ్చి అడిగారు. అక్కడ కూర్చుంటే తనకు ‘నల్లబల్ల’ స్వచ్ఛంగా కనిపిస్తుందని విశేష కరించివా అసలురహస్యం చేరు. అక్కణించి పెడతలకాయల ఆటంకం లేకుండా కారద అద్దంలా ప్రతిబింబంలా స్ఫుటంగా కనిపిస్తుంది. ■ మెను చూస్తూకూర్పటం (పెడలదృష్టిలో కలి ముదురుతున్నందుకు చిహ్నమైనా) ■ గొప్ప అనుభవం. ఎలాగూ నందర్నం దొరికింది. ఇంక ఆమెతో స్నేహాన్ని అభివృద్ధి చేసుకుని చివరకు వివాహంచేసుకోవాలి. ఇరవయ్యో కితాబంలో వుండికూడా పెద్దలు నిర్ణయించిన ‘బామ్మకు’ తాళికట్టటం అతనిదృష్టిలో అవరాధం.

ఆవేళ కారేతేనుండి సాంబం అభీనుకు వచ్చేసరికి పడకొందున్నరండి. అప్పటికే మేనేజరు వచ్చివుంటాడని అతనికి తెలుసు. ‘మిస్టర్ రోల్’ ఆయనదగ్గరే వుంటుంది కనక అక్కడకువెళ్ళక లేప్పిందికాదు.

సాంబాన్ని చూడగానే మేనేజరు సీతా భరిగాయ తలెత్తారు.

‘ఏంవయ్యా!...మిస్టర్ సాంబమూ రీ! నీ చేతిగడియారం వార్ క్వాలిటీ గడియారంలావుండే! అయినా ఇంతటి మనికాలమైన వట్టుంలో నీకు మైం తెలియకపోవటం ఎనిమిదో చిత్రం,’ అని ఉరిమారు.

సాంబం దివాలాతీసిన మొరపెట్టి ‘శ్రమించండి. కారేతే విడిచిపెట్టాక’ సరిగ్గా (పెయిన్ అండలేదు) అన్నాడు.

‘సరే!...ఏదో మనవాడివికాని ఆజరించి వుద్యోగం యిచ్చాను. నవ్వుతీస్తూగా నడచుకోకపోతే నల్లటోకీ తగిలించవలసి వుంటుంది - ఇదే చివరి హెచ్చరిక!’

‘బతుకు జీవుడా!’ అని పిరిలా బయట పడ్డ సాంబం సింహంలా తన పైవు మిశ్రమ ముందుకూర్చుని ఏదో లెటర్ వైక చెయ్యి బోయాడు. కానీ ఖర్చు!...కీబోర్డు నిండా కారద ప్రతిబింబాలు కనిపించాయి. ఛీ!...

ఏవిటి తనకే చంచలత్వం! ఏదో దొంగిలడంగా అన్నీ పూర్తిచేసుకుని సంతకాల కోసం ఆయనదగ్గరకెళ్లాడు. ఆయన ఒక్కొక్క వుత్తరం చదువుకుని ఎర్రపిరా గీతలుగీసు కుంటూ వెళ్ళాడు. అందుకు సమాంతరంగా ఆయన నుడుటిమీద కూడా గీతలు వస్తూ

సాంబం భుక్తాహంతో తన గదికెవల్ని అమ్మాయికంటే ఎక్కువగా ముస్తాచే రెండు నలభైఅయిదుకు మెట్లో చేరుకున్నాడు. అతని కళ్ళు కారడకోసం గాలించాయి. కాని అమె జాడ ఎక్కడాలేదు.

రవణే అతన్ని వివచేచాడు.

‘సారీ!...మిస్టర్ సాంబం! కారడ తని తొందరనల్ల రాలేకపోయింది. ఆమె అనుమతి మీదట ఆ టిక్కెట్టు నేను సద్వినియోగ పర్చుకుంటున్నాను. రండి...ఇద్దరం కలిసి టిక్కెట్ ఎంబాయ్ చేద్దాం’ అన్నాడు.

సాంబానికి అతని కౌగూ చేతులూ విరగొట్టి వాటితో ఆడుకోవా లనిపించింది. కాని తన భీమనేనుడు—అతను జరాసంధుడు కాదుగా! ఎలాగో వొకలాగ రెండున్నర గంటలూ థియేటర్ లో ఏడుస్తూ కూర్చుని ఇంటిముఖం పట్టాడు.

దోపంతా ఈ ‘మోటోర్డ్ క్రాపింగ్ రాష్ట్రం’ రవణ గురించే అతని ఆలోచనలు. అతన్ని ఏవిధంగా ఓడించటమని—

మర్నాడు వంద సార్లు పరీక్ష తప్పిన మోహంతో ఆఫీసులో అడుగుపెట్టాడు.

‘మిమ్మల్ని మేనేజరుగారు వెంటకెట్టుకు రమ్మన్నారు’ అంటూ ఆఫీసు భూయత స్యాగితం పలికాడు.

‘నువ్వు మోసు కెళ్ళుక్కలేదు. నేనే వస్తున్నా’ అంటూ అయన ముందు హాజరయ్యాడు.

‘వంటలో నులువుగా భుండా? విక్రాంతి తీసుకున్నావా?’ అని తాటిగా అడిగారు.

‘ఇప్పుడు కొంత నయమండి’ అని సణిగాడు. తుభానుకు ముందు సముద్రం ప్రకారంగా భుంతుందన్నట్లు ఆ సత్య వినక ప్రళయాల దాగివున్నాయని అతనికి తెలుసు.

‘మెట్లో థియేటర్ లో తలనెప్పికి, జ్వరానికి మండిచ్చి చికిత్స చేస్తున్నారని ౧౦౦లి నా కింతిరకూ తెలియదునుమా! నీ కూలంగానైనా తెలిసింది.’

‘నుడిగుండంలో చిక్కుకున్నానురా!’ అంటూ న్యగతం పలికి, ‘క్షమించండి’ అంటూ సాగడిచాడు.

‘ఎన్ని సార్లయ్యా ఈ వెకిలింపు చూసి నిన్ను క్షమించేది? ఈ క్షమలో నిన్నుం గుకు డివైస్ చెయ్యకూడదని అడుగుకున్నాను.’

‘సిగ్గుతో తల వంచేసుకున్నాడు.

‘ఈ మాటిలా ప్రవర్తించావంటే! అంటూ తేలిలమిద సుద్దారు. పక్కనన్న కాలింగ్ బెల్ బాదలిపోయి నోరు తెరిచింది. సాంబం బయటకొచ్చాడు. తనకూ, మేనేజరుకూ మధ్య ఏ. పి. ఐ. డీ పని చేస్తున్నాడో అతని కర్ణంకాలేదు. నాయంత్రం

అరటి పండ్ల గుజ్జుతో కొత్త ఫలహారము

నిలువునా వగముగా కోయబడిన ర పెద్ద అరటి పండ్లు కస్తర్ (క్రాన్ అండ్ పాల్స్ కస్తర్ పౌడర్ తో తయారుచేయబడినది). ప్లావెర్ల తాప్. | కప్ప క్రిమ్ ఒక అరటి పండు వగం బద్ద మీద తాప్ చూసి, రెండవ వగము బద్దను దానిపైనుంచి రెండున్ను పెల్లగా అర్చి, ఒకటిపై వొకటి కప్పగా గాజు గిన్నెలోపేసి దానిపైన కస్తర్ను చోసి, క్రిమ్ను చిక్కిని గుజ్జుగా అగువట్టుచిరికి మీద పోయింది. దానిపైన వారము పప్పుగాని లేక పిప్పా అనుసార పప్పు గింజలనుగాని వొడగండి.

ఆరోగ్యమునకు మలబ సాధనం
పిల్లలందరూ మీగడవంటి దుచ్చెన, ఆరోగ్యకరమగు కస్తర్ను ఇవ్వవచ్చును, అది ఆరోగ్యమును గలిగించు పాంకో విండియన్నది. క్రాన్ అండ్ పాల్స్ కస్తర్ పౌడర్ తుదపైన తాయగురలనుండి తయారుచేయబడిన అరటి పండ్లను అని క్లావకముంచుకోండి. మీరు వరకుంను కొనుదెలి విజారుకు వెళ్లవచ్చును, క్రాన్ అండ్ పాల్స్ కస్తర్ తయారుచేయబడిన ఇతర రకముల వర్గాలనుకైన - బెస్ట్, పేటెండ్ కార్పొరేషన్, డిమాండ్ కోసం చూడండి.

దచిత

పిల్లలందరూ మీగడవంటి దుచ్చెన, ఆరోగ్యకరమగు కస్తర్ను ఇవ్వవచ్చును, అది ఆరోగ్యమును గలిగించు పాంకో విండియన్నది. క్రాన్ అండ్ పాల్స్ కస్తర్ పౌడర్ తుదపైన తాయగురలనుండి తయారుచేయబడిన అరటి పండ్లను అని క్లావకముంచుకోండి. మీరు వరకుంను కొనుదెలి విజారుకు వెళ్లవచ్చును, క్రాన్ అండ్ పాల్స్ కస్తర్ తయారుచేయబడిన ఇతర రకముల వర్గాలనుకైన - బెస్ట్, పేటెండ్ కార్పొరేషన్, డిమాండ్ కోసం చూడండి.

అంగ్ల, కావరోనున్న పి ఉచిత వలహారముల వున్నకమును దయచేసి నాకు వంపుడు.
నా పేరు.....
నా చిరునామా.....
శహరాంధ్రం నిమిత్తం 15 నయపైసం శహరాంధ్రంను నేను ఇండుకో జరపియున్నాను
దిపాధుమెంట్ల P. M. కార్పొరేషన్ ప్రొడక్ట్స్ కో. (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి.
బోంబే కాక్స్ నం. 994 కొంబాయ—1

కార్పొరేషన్ ప్రొడక్ట్స్ కో. (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి.,

పి. వెంకట : పారి అండ్ కో, లిమిటెడ్,

డి హా గా నా లు

ఇంటికి తిరిగివెళ్తుంటే కారద ఎదురైంది. చూడనట్లు కల్పిచోయాడు. కొంత వుదా సీనక ప్రదర్శించి ఆమెను వంచాలని వ్రాసా గానం చేసుకున్నాడు.

4

సాంబం ఆశ్చర్యనమకడంలో మునిగి పుక్కిరి రిక్కిరై పోయాడు. సీతాపతిగారు తన్ను పిలిచి ఎదురంగా ఎదురుగా కూర్చో తట్టుకుని కాఫీ తప్పించి తాగమన్నారంటే ఏ వసుకోవాలి? 'సాంబం!...నువ్వు చాలా మంచివాడివి సాంబం! కష్టపడి రాత్రిం బగళ్ళు ఎండవక, వానవక పనిచేశావు. అటు వంటి నిన్ను చనిపోయింది తప్పించటానికి బాధకరంగా వున్నా తప్పనిసరి-ఈ అరకప్పు కాఫీ తాగి నెత్తిమీద గుడ్డనుకుని బండి కనక్కిలివ్వ,' అని సీతాపతిగారు సాను భూతి చూపడానికి తన్ను పిలిచారని నిర్ణ యించుకుని ఎదురుగా కూర్చున్నాడు. 'సాంబం!...కంగారు పడకు. ఇంత కాలంగా నేను చెసినదంతా నీ సహనానికి, మంచిరసానికి పరీక్ష-నువ్వు నాకు నచ్చావు. రేపు నా రెండో అబ్బాయికి పుట్టినరోజు నువ్వు భోజనానికి వుండేట్లు పొద్దున్నే రావాలి. ఇదుగో ఎడమ-డబ్బాయింటు చెయ్యికునుమా!' అన్నాడు.

సాంబం సంధి మాళ్ళురాలితో కృతజ్ఞత చెప్పటంకూడా మర్చిపోయాడు.

ఆ మర్నాడు ఆరిజాగ్రతగా 'మేకకు' చేసుకుని తోమ్మిడి గంటలకు కంచనగా సీతాపతి గారింట్లో వాలాడు. మొరం మూడుగదులు. అందులో ఒకటి డ్రాయింగ్ రూం-ఓ అమ్మాయి గుసగుసకం పలికింది. అమావాస్య నీకటిని సహితం పెక్కిరించే కఠీరచ్చాయ. మానవత్వాన్ని అపహరించే చిరునవ్వు.

'వచ్చాం భో!...ఇంతవరకూ చెయ్యాలి గురించి విసుటమే కాని చూడతేనే!' అను కున్నాడు సాంబం. భోజనాలయ్యాక వెంట తినుకోచ్చిన పుస్తకం బహుక రించాడు.

'అమ్మాయ్!... పెద్దబాబాయి ఏ వుడు కస్తానన్నాడు?'

'అక్కయ్యా, అన్నయ్యా మాడు గంట లకు వస్తానున్నాడు.'

సాంబానికి అర్థమైంది. ఆ అమ్మాయి సీతాపతిగారి పుత్రికా రత్నమన్న మాట. ఆయన శివుడి ముందు కాపలా కాసే నంది నిగ్రహమేలే అమ్మాయి ఆయన భూత గజాల్లో ఒకత.

'అయితే సాంబం!...నువ్వు మీ నాన్నా కలిసి వుంటున్నారని విన్నాను. ఓ మాటు ఆయన్ని వచ్చి నన్ను చూడమన వోయ్, ఆయనకు కలుగు వంపించానని- మీ పులగోత్రాలు తెలుసుకున్నాను... అమ్మాయ్! మంచినికో' అన్నాడు.

సాంబం గుండెల్లో మాడు మణుగుల రాయి పడింది.

సీతాపతిగారి ఎత్తు చిటికలో అర్థమైంది. ఆ 'రక్కసి'ని తన మెడకు ఇసుఫగోలుసుల్లో బంధించటానికి మంత్రాంగం జరుగుతుం దన్నమాట.

అమ్మాయి నీళ్ళు తీసుకోచ్చింది గ్లాసులో.

సాంబం కక్కుక అంది వుచ్చుకుని గ్లాసు ఖాళీ చేశాడు.

అతనింటి కొచ్చేసరికి ఆరు దాటింది. సాంబం రెండ్రీ అతని కోసం ఎదురుచూస్తూ నిలబడ్డాడు.

'అబ్బాయ్!...మీ మేనేజరు గార్ని గురించి విన్నాను. ఆయన అమ్మాయిని నీ కిచ్చి వివాహం జరిపించాలని ఇందాకా రాయబారం వచ్చింది. ఏవంటా?'

సాంబం కోపంగా చూశాడు.

'అటు నూర్చుడు ఇటు పొడిచినా అమ్మాయిని చేసుకోటం జరగని పని. మీరు ఏమి ఎరగనట్లు వ్రాసుకోండి. అంతా నేను చూసుకుంటాను.'

రాత్రి తోమ్మిడి గంటల దాకా యోచించాడు. ఎలాంటి ఆలోచనా తటలేదు. అక్కడికి రెండుపూసగుల దూరంలోవున్న ఓ మిత్రుడి గదికి వెళ్ళాడు. అతనూ సాంబం ఒకే కంపెనీలో పనిచేస్తున్నారు. అతనికి, సీతాపతిగారికి నీసలైన పంగారంలాంటి స్నేహం వుంది. సాంబం తన కథం తా జసువలు చిలవలతో వర్ణించాడు.

'మరేం ఘరవాలేదు. ఆయనకు నీ మీద అసహ్యం కలిగేట్లు చేస్తాను.' అని అభయ వాస్తం చూపెట్టాడు మిత్రుడు.

'అంటే?...నున్నా చే వుద్యోగం ఏకేస్తారేమో!' అని భయంవ్యక్త పరి చాడ ఎక్కడా కనపడలేదు.

సాంబం.

'అభయం నీ కక్కరేదు. అన్నింటికీ నేవున్నానుగా. నీకు నీగరటు తాగడం, పేకాడటంలాంటి దురభ్యాసాలున్నాయని, నువ్వు జీవితంలో నిలకడగా వుండేవాడివి కాదని చెప్తాను.'

5

మిత్రుడివభావమే అయిందాటి. తేలి పోతే సీతాపతిగారు ఆవిషయం మర్చిపెట్టా వింపనేలేదు. నెలరోజులు గడిచాయి. ఈ నెలరోజుల్లో సాంబం కారదనుచూడటం తలవ్వించలేదు - కారణం నెలవులు - ఓనాడు సీతాపతిగారు అతన్ని పిలిచి కుభలేఖ అందిం చారు.

'మా అమ్మాయి పెళ్లి-నువ్వు తప్పకుండా రావాలి.' అన్నాడు.

'కని వదలింది' అనుకుంటూ కుభలేఖ చూశాడు.

'కారద' అన్నది పెళ్లికూతురుపేరు. మొదటో కంగారుపడినా 'కొటిమంది కార దలు వుంటారు. ఇది నా కారదని ఎందుకను కోవాలి? అయినా సీతాపతిగారమ్మాయిని నే నెరగను గనకనా? ఒక వేళ కారదే అయినా అంతగా విడవ నక్కరేదు. ఆరవ గంటే ఆమె కెందు కంతయింది?' అని తన్ను తాను ప్రారదించుకున్నాడు.

కారద పెళ్లికూతురైంది.

సాంబానికి కళ్ళుమూట నీళ్ళు తిరిగాయి. అతనిముందున్న వస్తువులన్నీ గిరగిర తిరిగాయి. రవణ అతనిబుజంమీద చెయ్యి వేశాడు.

'మా చెలాయి పెళ్ళికి వచ్చి నందుకు థాంక్స్' అన్నాడు.

'ఆ!...కారదమీ చెల్లెలా?'

అవును. ఓమాటు చెప్పినా...భావకం లేదా? మేంయిద్దరం చిన్నప్పట్లుంచీ కలిసి మెరిసి మెరిగామని - మరో విషయం చెప్పేస్తాను - నాన్నగారు పిచ్చుకునివుంటే కారద మిమ్మల్నై పెళ్ళాడేది - కాని ఎందుకో నాన్నగారు ఒక్కసారిగా పరివర్తన చెందారు.'

సాంబం కారదవంక చూశాడు - కళ్ళ మూట నీళ్ళు తారుతున్నాయి. ఘో!... తన భ్రమకాని హామీపూనుకన్నీటికరటార్ని కదిలించింది అంతే!

వాస్తవికతను ఎదుర్కొటానికి భయపడి వ్రాసాగానాలుచేసేవారికి చివరికి లభించే ప్రతిఫలం ఏమిటో అతను అర్థం చేసు కున్నాడు. కళ్ళు తుడుచుకుందామని లేబు రుమాలుకోసం వెదికాడు.

కాని అతని కన్నీరు తుడిచే కస్తువు ఏకేస్తారేమో! అని భయంవ్యక్త పరి చాడ ఎక్కడా కనపడలేదు.

శ్రీ కాఫ్

వస్తు, ఉబ్బసములకు

ప్రత్యేక ధర్మము

శ్రీవత్స క్రమికల్స్ & డ్రగ్స్

అమెటిడ్, మెరిలిన్-30

నల్ల పిల్లి

నిద్రపోతున్న వరమేళం—“ఓహో నా రాణీ—తూలపామ్మమీద కిక్కిరిస్తూ ఉన్నావు కాదులే అని మైమరిచి నిద్రపోతున్నావా” అని పలకరించ సాగాడు. అకస్మాత్తుగా అతని కలలో వర్షం పడింది. గలుక్కువ లేచి కూర్చున్నాడు.

ఎదురుగా కమల గ్లాసుడు నీళ్ళతో నిలబడి వుండటం చూచి, పరిస్థితిని అర్థం చేసుకుని, “ఎందుకు లేచావు” అన్నాడు పరం.

“మీ దూర్వితీ ఎన్ని గంటలకంటే” అంది కమల.

“దూర్వితీ—అవును నువ్వు—మరిచిపోయా—అయినా ఇవ్వాలేవారం?” అన్నాడు పరం బద్ధకంగా ఆవురిస్తూ.

“అదివారం, అప్రమీ నక్షత్రం, వర్షం ఉదయం నాలుగు గంటలకు ప్రవేశించి నాలుగన్నరకు వెళ్ళిపోతుంది, రాహుకాలం ఉదయం తొమ్మిదిగంటలనుంచి, తొమ్మిదిన్నరవరకూ. యమగండం రాత్రి పన్నెండు గంటలనుంచి రేపుదయం రెండుగంటల వరకూ—ఏం చాలా?” అంది కమల స్రుక్కరిప్పుకుని.

“అయితే ఇవ్వాలే మనం పరలోకానికి ప్రయాణం కడ్రామన్న మాట” అన్నాడు పరం.

“ఛా—ఏం మాటలంటే—అవి—” అంది కమల.

ఏం చెయ్యను—రాత్రి పన్నెండు గంటలకు యమగండం, అప్పుడే మన దూర్వితీ—ఏం చెయ్యను” అన్నాడు పరం.

“తర్వాత ఆలోచిద్దాం కానీ—ముందు మీరు తెలులండి అప్పుడే ఎనిమిదయ్యింది—” అంది కమల వెళ్ళిపోతూ.

ఇప్పుడు కమలతో దబ్బలాడితే, ఆశ్రాపం కొద్దీ, కాఫీలో పంచదార తగ్గించి తెస్తుంది. అని అనుభవంవల్ల తెలుసుకున్న పరం కాల కృత్యాలుకొసం వెళ్ళాడు.

కొంత సేపటికి కంటింట్లోవున్న కమలకు.

“కమలా—నల్ల పిల్లికి కూడా కాఫీ తీసుకురా” అనే పరం శక్తి వివక్షతే సరికి కమల ‘నల్ల పిల్లి ఎవరా’ అని ద్రావిడం రూమ్ లోకి తొంగిచూచి, అక్కడో వర్షిలో కూర్చుని పరంతో మాట్లాడుతున్న ఓ నల్ల బిచ్చయిన చూచి “ఓహో ఈ అబ్బాయేవా నల్ల పిల్లి,

పేరుసరిగా కుదిరింది” అనుకుని, కాఫీ తీసుకెళ్ళిచ్చింది.

కొంత సేపటికి ఆ నల్ల పిల్లి నామధేయుడు వెళ్ళిపోయాడు.

అతను వెళ్ళిపోగానే కమల లోపలికి వచ్చి, “ఏమండీ ఈ అబ్బా యెవరు” అంది కుర్చీలో కూర్చుంటూ.

“అప్పుడే మర్రి పోయినా—మన పెళ్ళిలో చదివించులు చదువుతూ, నీ ఫ్రెండ్ ఆకాడే విచ్చిన బహుమతిని మిస్టర్ ఆకాడే విచ్చిన బహుమతి అని తదివాణే—అతను” అన్నాడు పరం.

కోకా శ్రీ సుధ

“ఆ సంగతి తెలుసు. అతని నామధేయమేమి, అతని రాకకు కలంబేమి” అంది కమల రాగయ్య క్రింగా.

“పేరు—ఎస్ - పి-ధామయ్య. అతని వివాహం ఎల్లుండి-ఆహ్వానించడానికి వచ్చాడు—తీరాయా సందేశాలు” అన్నాడు పరం.

“అయితే పెళ్ళిని గంటలకు” అంది కమల.

“ఎల్లుండి మధ్యాహ్నం ఒంటి గంటకు” అన్నాడు పరం.

“మిట్టమధ్యాహ్నం తూట పెళ్ళింటింటి” అంది కమల.

“లేకపోతే అర్ధ రాత్రు వ్వుడు పెట్టమన్నావా” అన్నాడతను.

“ఏం-పెళ్ళి” అని అంది కమల.
“కోకా—దొంగలు వచ్చా” రన్నాడు పరం.

“అది-మీ ఊరు”—అంది కమల కాఫీ కప్పులు తెత్తో వుప్పుకుని.

“అనుభవంతో చెప్తాన్నా - మెడనె”-అన్నాడు పరం.

“మీ అనుభవా అన్నీ ఒక పుస్తకం గా రాసి పబ్లిష్ చేస్తే-మీరు అనుభవం అన్నప్పుడలా పుస్తకం రిఫర్ చేస్తా—” అంది కమల లేచి.

“నేను రాస్తే పబ్లిష్ చేసే నాధు డెవ్స్ డొక్టోర్” అన్నాడు పరం.

“మీరే—” అంటూ నవ్వి - ఖాళీ కాఫీ కప్పులను తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది.

“హా చంద్రమణి” అనుకున్నాడతను కమలకు నింపించకుండా. పెళ్ళి నాడు - కమల పరమేళం, గుడివాడవై బంధువులింట్లో భోజనంచేసి, అక్కెక్కెక్కా వానపాములలో దిగి, అక్కడుంచి రెండు మైళ్ళు నడచి పెళ్ళిచాడూరు చేరాడు.

పెళ్ళి పండిట్, పెళ్ళికొడుకు కనపడి-వార్యను ఆట్రుంకితో ఆహ్వానించి, పరాన్ని ప్రక్కకు పిలిచి.

“బ్రదర్ - సాభాగ్యం వచ్చి గోలచేస్తున్నాడోయ్” అన్నాడు.

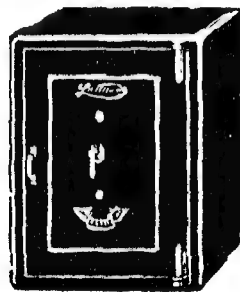
“ఏం - ప్రేమలేఖనున్నా రాశావా” అన్నాడు పరం.

“అదిగాదు బ్రదర్ - ఆ గోజా హస్తాలులో సర్దాగా రాసిచ్చిన కాగితం నా కాబోయే మామగారికి చూపెడుండటం -” అన్నాడు నల్ల పిల్లి నామధేయుడైన ఎస్. పి. ధామయ్య.

“మా పెట్టిన—ప్రేమలేఖ కానప్పుడు-నీవు ధయ మెంచుకోయ్ చిట్టి” అన్నాడు పరం.

“అబ్బబ్బ - నురుకు రాలా నీ కింకా - ఆ కాగితం ఎలా వివా చేజిక్కించుకో బ్రదర్ నీకు పుణ్యం వుంటుంది” అన్నాడు. ఎస్. పి. ధామయ్య.

“ఓహో ఆ కాగితమా—” అని “సాభాగ్యం ఎక్కడుంది” అని అడిగాడు పరం.

* ఇనుప పెట్టెలు * బీరువాలు
* క్యామెరస్లు * ఆఫీసు రాక్సు
మప్పటి సంతర్పరములుగా నాణ్యమునకు, మన్నికకు, సరసమైన ధరలకు ప్రసిద్ధిచెందినవి.

లల్లూరాం అండ్ కో

(స్థాపితము : 1928.)

(H. O.) నెలగలేటివారి వీధి, విజయవాడ - 1.
(బాంబి) 2/158, బ్రాడేస్, మద్రాసు - 1.

క్రొత్త షోరూమ్ మార్కెట్ పినిమా కెదురుగా.

NVKR.VJA

నల్లపిల్లి

“లోపలండి బ్రదర్” అన్నాడు ఎవ.
సి. ధామయ్య.

“అయితే నేను నీ అమ్మమ్మ నీ
కబురంపు” అని కమల దగ్గరకు వచ్చాడు
వరం. అతన్ని చూడగానే కమల.

“ఏమిటండీ ర మా న్యం గా మాట్లాడు
కున్నాడు పెళ్ళిమాడుడు వారాకి అని అడి
గింది నవ్వుతూ.

“ఛా - అటువంటి నేమీ జరగలేదు
కానీ - మనం ఒక చిన్నవని అని చాక
తక్కుంగా ఎవ్వరికీ తెలియకుండా చెయ్యాలి”
అన్నాడు వరం.

“ఏం - ఒక్కసారి డిటెక్ట్ అయిపోవా
కునుకున్నారా” అంది కమల నవ్వుతూ.

“అబ్బబ్బ - నీ భావ చాలించుగాని,
లోపల సౌభాగ్యం వచ్చిందట పిలుస్తూ” అని
వరం అంటూండగానే సౌభాగ్యం వచ్చి.

“హల్లో డాక్టర్ గారు” అంది.

“నీకు మార్కెట్ యింపు - నీ పంక లే
మాట్లాడుకున్నాం” అంది కమల.

“నీతో మాట్లాడాలి పద” అంటూ ఆ
అమ్మాయిని ప్రక్కనున్న గదిలోకి తీసుకు
వెళ్ళాడు వరం. కమల మార్కెట్ అనున
రించింది. లోపలకు వెళ్ళాక గడియ చేటి -
“ఓ సౌభాగ్యమా - నీవు చాలా దొడ్డదానివి

మమ్మా - నల్లపిల్లి వచ్చా నేనా నిమ్మ
అన్నాడు వరం.

“మీళ్ళ మమ్మా అప్పులున్నా వేమండీ”
అని అడిగింది కమల అరింకాక.

“అది నేను నమయించాచి బయట
పెద్దామని అనుకుంటూవుంటే మీరు కావా
లంటా రేంటండీ” అంది సౌభాగ్యం.

“నేను నీకంటే తెలివితేటలతో బయట
పెద్దాగా” అన్నాడు వరం. వానిటి బాగ్
లోంచి సౌభాగ్యం కాగితం ఇస్తూ - “దీన్ని
మీ రెలా బయటపెద్దాలో చెప్పండి” అంది.
సౌభాగ్యం.

■ కాగితాన్ని జేబులో పెద్దూ - ఏమంది
నరిగ్గా కట్నం ఇచ్చేసమయంలో కట్నం
వశంలోకి విసిరేస్తా - ఏం ప్రహేళికగా
తేదూ - మన విడిదయ” అన్నాడు వరం.

“కొంపలేనీ మీరు అలా చెయకపోలే”
అంది సౌభాగ్యం అనుమానంగా.

“నో - నో - నె నెప్పడెనా అ బద్దా
లాదానా?” అన్నాడు వరం.

“అప్పుడప్పుడూ రప్ప” అని పూర్తి
చేసింది కమల.

“ఎరే పోదాం పదండీ” అన్నాడు
వాక్యాన్ని వినిపించుకోకుండా వరం.
పెళ్ళిపీటలమీద వధూవరులు కూర్చు

న్నాడు.
సౌభాగ్యం రెళ్ళి అడవాళ్ళ వగ్గిర
కూర్చుంది.

కమల, వరమేకం గుమ్మరికి అనుకుని
కూర్చున్నాయి.

మంగళనూత్రధారణ గయ్యేసమయంలో
కమల వరం జేబులో కాగితాన్ని పిక్
చాకలే చేసి ఆ కాగితం చదవసాగింది.

చాంట్లో ఇలా వుంది :

“అన పందొమ్మిది వందల యాభై మూడో
సంవత్సరం, ఆగష్టు నెల, పందొమ్మిదో
తారీఖున నీరుగంటి పుల్లయ్యగారి ఏకైక
పుత్రుడైన నీరుగంటి ప్రియధాయుడైన నేను
శ్రీ పరమేశ్వరరావు, శ్రీ తర్వానంద, శ్రీ
కృష్ణారావు, శ్రీ రామమోహనాచారి, శ్రీ
శ్రీహరిరావు, కుమారి సౌభాగ్యం మొదలగు
స్నేహితుల సమక్షంలో, ఆంధ్రా
యూనివర్సిటీ ఈస్ట్ బెంగాల్ రూము
నెంబరు ఏడులో రాసిచ్చిన ప్రమాణపత్రం
ఏమనగా నేను నా వివాహ సమయంలో
వధువు తీరవునంచి, ధన, కనక, వస్తు, వాచాత
రూపంలోగాని, భూమి రూపంలోగాని,
గృహరూపంలోగాని, మరే రూపంలోగాని
కట్నం పుచ్చుకోవని పై నుదహరించిన
స్నేహితుల సమక్షంలో ప్రమాణించేయుచు,
దానికి రుజువుగా ప్రమాణపత్రము రాసి
ఇచ్చుచున్నావాడను. ఈ ప్రమాణపత్రమును
అలిక్రమించిన ఎడల, పై మిత్రులు ఏమిచేసి
ననూ, వారి చర్యలకు నేను బద్ధుడనై ఉం
డెద. ఇది నా సమ్మతిని, నా దన్నుతో
రాసిచ్చిన ప్రమాణపత్రము—ఇట్లు

“నీరుగంటి ప్రియధామయ్య” అని అదా
రివిన్యూ స్థాంపుమీద సంతకం పెట్టిఉంది.

ఇదంతా చదివి కమల తలెత్తేసరికి.

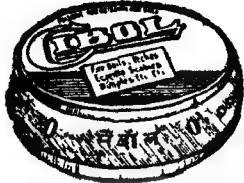
“వరుడికి మామగారిచ్చిన కట్నం పద
మాడు నేల రూపాయలు” అన్న పురో
హితుడు మాటలు ఆ మేకు వినిపించింది.
కమల ధటుక్కున ఆ కాగితం వివరణయింది
కానీ వరం ఆమె చెయ్యిపుచ్చుకుని, ఆ
కాగితం లాక్కుని జేబులకు లాక్కెళ్ళాడు.

గతేంద్రమోక్షంలో వద్యాలకు వదువు
కుంటున్న పెళ్ళిమాడుకుకు సుండెలు కుదుట
పడ్డాయి అది చూచాక. సౌభాగ్యం అది
చూచి, ఛత్రులలేచి వరందగ్గరకు వచ్చి.

“ఫి-మీ మొగాళ్ళంతా” అని కోపంతో
అగిపోయింది.

“స్వార్థపరులు, దగాకోరులు” అని పూర్తి
చేసింది కమల విశ్మయం కనుభాసించేప్పోలో
అరింకాక.

“హా చంద్రమణి నేనేమిచేయను!” అని
అన్నాడు వరం కానీ - వాక్యం మంగళ
వాద్యాలతో కలిసిపోయింది.

చ ర్మ బా ధ ల క న్ని టి కి

“నై బాల్”

చర్మవ్యాధులన్నిటిని కీక్రుంగా నివారణచేసి, వివ
క్రమి నాకనియై త్వరితంగా కుదుర్చుటలో “నై బాల్”
ప్రసిద్ధికెక్కింది. కుదుర్చుట, గజ్జ, ఎక్జిమా, స్కావిన్,
మొదలైన వాటిని కుదుర్చడంలో
అద్భుతంగా పనిచేస్తుంది.

మొదలు, తామర, కాలివనట్లు, చురుములు, మొదలైన వాటిని కుదుర్చడంలో
అద్భుతంగా పనిచేస్తుంది.

చిడ్డల ఆరోగ్యమునకు ప్రసిద్ధిచెందినది.

“ర మ జీ న్ బే చి గ్లై వ్”

రయారచేయువాడు:

ది సౌత్ ఇండియన్

మాన్యుఫాక్చరర్స్ కంపెనీ, మద్యర.

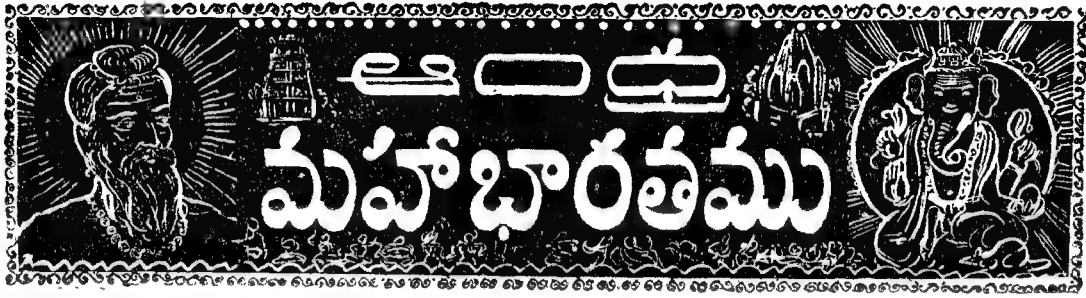
డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:

సీతారామ జనరల్ స్టోర్స్ ఏజన్సీస్

విజయవాడ, సికింద్రాబాద్.

బరంపురం (గంజాం), బొంబాయి. బెంగళూరుసిటీ.

ప్రథాన ఘట్టముల ప్రచురణ

★ "ధర్మశాస్త్రజ్ఞులు ధర్మశాస్త్రంబని । యధ్యాత్మవిదులు వేదాంతమనియు,
నీతిశాస్త్రజ్ఞులు నీతిశాస్త్రంబని । కవివృషభులు మహాకావ్యమనియు,
లాక్షణికులు సర్వలక్ష్యసంగ్రహమని । యైతిహాసికు లితిహాసమనియు,
పరమ పౌరాణికుల్ బహుపురాణసముచ్చ । యంబని మహిగానియాడుచుండ...." ★

ఆంధ్రమహాభారతము ఆంధ్రజాతికి పేరెన్నికదెచ్చిన కల్పవృక్షమై వెలుగుతున్నది. నన్నయ ఈ మహావృక్షోత్పత్తికి బీజారోపణచేశాడు; నవ్యాంధ్రభాషాకుసుమ సంపన్నమై, జాతీయతాఫలసిద్ధి కలిగేలాగు తిక్కన ఈ మహావృక్షాన్ని పెంపొందించాడు. ఎఱ్ఱన మిగిలిన దోహదక్రియలు సమకూర్చాడు.

ఈ మహాకల్పవృక్షవతరణకు కారకులైన కవివ్రతయానికి అంజలి ఘటించి పాఠకులకు ఒక శుభవార్త అందజేస్తున్నాము !!

భారతమును మినహాయించితే తెలుగుజాతికి సాహిత్యముగాని, సంస్కృతిగాని లేదని చెబితే అతిశయోక్తికాదు.

కైవల శ్రుతపాండిత్యమాత్ర విలసితములయిన భిన్నభిన్నభావములు దేశమున వ్యాపించి అనంతమైన భావసంఘర్షణకు, తద్వారా మానసిక సంక్షోభములకు కారణములవుతున్నవి. ఆంధ్రమహాభారత ప్రతిపాదితము, బలవత్తరమూ అయిన జాతీయధర్మం ఈ గడ్డ మీద నేడు లుప్తంకావటమే ఇందుకు కారణం. భారతవతన ప్రచారములు తగ్గిపోవటమే ఈ జాతీయ ధర్మభ్రష్టతకు హేతువు.

ఇది ప్రజలకు తెలియనిదికాదు. అయినా భారతవతనం మాత్రం విరివిగా సాగుట లేదు. జనబాహుళ్యానికి భారతప్రతులు అందుబాటులో లేకపోవటమే చాలావరకు కారణం.

ఈ విషయాన్ని గమనించి ఆంధ్రమహాభారతంలోని ప్రథానఘట్టాలను, యథా తథంగా సచిత్ర వారపత్రిక పాఠకులకు అందజేయాలని సంకల్పించాము 15-1-'58 తేదీ సంచిక మొదలు ఆయా ఉజ్వల ఘట్టాలప్రచురణ ప్రారంభమౌతుంది. పాఠకులు మా ఉద్యమానికి ఆహ్వాదించగలరనీ, ఈ అవకాశాన్ని అమూల్యమైనదిగా గుర్తించి, వినియోగించుకోగలరనీ ఆశించుతున్నాము.

—సంపాదకుడు

పెళ్లివేసుకునిచూడు

[రంగస్థలం పార్వతమ్మ యింటిలో మన గది. స్త్రీ మడిచకట్ల మీద వైపు. రెండవ పక్కవంటిల్లు... దొడ్డి... గదిలో మూలగా మర్రిపీట వుంటుంది. దానిమీద తెరకానించి చీపురుకట్ట వకటి పెట్టివుంటుంది. పక్కగా రెండవమూల చాట వకటి నేలమీద వజ్రేసి వుంటుంది]

పార్వతమ్మ: (తెరతీయగానే ఎడమపక్క నుంచి లోపలకు వస్తూ) ఈ సంసారం నేనీదలేను తల్లీ... పనిమనిషి దగ్గరనుంచి నాచెరనే చాకిరీ చేయించుకుందామనుకుంటూంటే... ఆ... దీని మరీ పోయే కాలం వచ్చింది... అప్పుడు... ఎక్కడో... వక్కల్లా పలకరుగదా... కే (మర్రిపీట మీదవున్న చీపురుదగ్గరకు వెళ్లి) ఇదిగో... మర్రి యిక్కడే పెట్టింది... చీపిరికట్ట ఆ మూల అలంకారం చేస్తేగాని కోర్కె యమానంగాదు నా కొంప... పెద్ద దానిని పెద్దదానిది అంటూ నా (పాదాలు కొరికేస్తున్నారే అంతాకలిసి. (చీపిరి నిధివైపు తెరలోకి విసిరివజ్రేసి) మర్రి చాట గూడా యిక్కడే వుంది...

(చీపిరిపట్టుకుని సరళ నిధివైపు తెరనుంచి వస్తుంది)

సర: (మెల్లగా) ఎవరితో పిన్న పోటాడు తున్నట్లున్నావు...

పార్వతమ్మ: (చీపిరి పిండుకోకుండా) కానీ చెప్పుతాను... అప్పుడు మేర ఎప్పుడు పెట్టారోగానీ... అప్పుడాల కర్ర ములా అయింది నా ప్రాణానికీ... నా మాటంటే అంత నిరక్షయం...

సర: (కొంచెం వెనక్కు తగ్గి) పిన్న...

పార్వతమ్మ: (వంటింటివైపు పోతున్నదలా తిరిగి వచ్చి) ఆ వచ్చావు... (సరళను చూడకుండా చాటపెట్టి కొట్టుకుంది) ఎక్కడకు పోయినాంటే...

సర: (చీపిరి అడ్డం పెట్టుకుని) నేను పిన్న... సరళని... అయినా అంతకోపంగా వున్నా నేమిటి అయ్యారో...

పార్వతమ్మ: అయ్యారేలే నవ్వులే సరళా... (విసుక్కుంటూ) యింకా అప్పుడు వచ్చిందనుకున్నాను... సరిగ్గా కనపడి చాట దాయీ...

—: ఇందులో:—

పార్వతమ్మ: నలభైఅయిదేళ్ళి ముతైయవ

సరళ: ఇరవైయేళ్ళి వయస్సు...

భేషణంలేని సాదాశేషం

కనులమ్మ: నలభైయేళ్ళి వయస్సు...

పద్మ: ఇరవై యేళ్ళు... హ్యాండ్ బ్యాగ్ నల్లదొలకళ్ళతోడు... డాంబికంగా కనపడే వేషం.

సర: పానీలే పిన్న... మొన్న కళ్ళతోడు పెట్టించుకున్నావుగా... ఏమయింది పిన్న..

పార్వతమ్మ: (చిక్కాకుపడుతూ) అదిమటుకు

కనపడి చావొద్దులే పెట్టకోవటానికి...

సర: (అటూయిటూ నెదిరి) ఇక్కడుంది

పిన్న... ఈ మూలకి పూజ్యేకారవరో...

(కొంగుతో తుడిచి చెరికందిస్తుంది)

పార్వతమ్మ: (కళ్ళతోడు పెట్టుకుని) చీపిరి

నీ చెరిలో కెలా వచ్చిందీ...

సర: లోపలకు రావోతుంటే మీద

వడింది పిన్న... ఆ పాటున పట్టుకువచ్చాను..

పార్వతమ్మ: (కణతలు నొక్కుకుని) ఎంత

పాపిష్టిదాన్ని సరళమ్మతల్లీ... పొద్దున్నే

ఎవరి ముఖం చూశానో ఏమిటో...

సర: (అలోచనగా వచారు చేస్తూ)

అవును పిన్న! ఎవరి ముఖం అయివుంటుంది.

పొద్దున్నే అద్దంలో ముఖం చూసుకునే అల

వాటు కూడా లేదాయ్...

పార్వతమ్మ: పూరుకోమ్మ తల్లీ... నీ ఎక

నెక్కాలకి వక వేళాపాళా లేదు...

సర: అదిగాదు పిన్న...

పార్వతమ్మ: అది కాకపోవటమేమిటి... నూ

గోపాలానికి గనక పెళ్లయితే నాకీ గోడవ

లన్నీ తప్పేవిగావు... ఇప్పుడనుకుని ఉప

యోగం ఏమిటికే... నా చేతికి ఆసర దొరికే

గీత వుండదు నా ముఖాని...

(నిధివైపు తలుకోటివ దన్నుడవుతుంది.)

చూసిరామూ సరళా... మాయంటి తలు

పులు బాగా వుండటం యిష్టంలేని వాళ్ళి

వరో వచ్చినట్లున్నారు...

సర: (లోపలకు పోతుంది)

పార్వతమ్మ: నన్ను వదిలిపెట్టిలే ఈకొంపలో తలకాయ వున్నవాళ్ళు వక్కల్లా కనపడరు గదా... (సరళి ప్రవేశం) ఆ... వచ్చావు... ఎవరే

సర: ఎవరో పిన్న, నీ కోసం వచ్చా మంటున్నాను...

పార్వతమ్మ: ఈ వేళప్పుడు నాకోసం వచ్చే

వాళ్ళెవరమ్మ... ఆడవాళ్ళా... మగవాళ్ళా...

సర: ఆడవాళ్ళలాగే కనపడుతున్నార

పిన్న... నీతో పనివుండి వచ్చారుట...

పార్వతమ్మ: నాతో పనా... రాను రాను...

ఈ కొంపకి ఎవరు వచ్చినా... యిటా

అర్థాంతరంగా వుంటుంది... ఈ పోలేపట్ట

వంటింటో దండెమీద వేసి రామ్మా...

ఇదిగో చూడు, దొడ్లో మర్రి వుంది పట్టుకు

రా... వింటారా పెటతారా... వద్దురా అం

టూంటే వాడు వాడమాకులు అండటం

లేదని తీసుకుపోయాడు... ఛీ... వస్తారో

ఏమిటో... యిదిగో సరళా... వాళ్ళెట్లా

వున్నారు... పెద్ద మనుష్యులు లాగా

వున్నారా...

సర: వక మనిషి పెద్దదే పిన్న... రెండో

అమ్మాయి... నా అంతే వుంది... (లోప

లకు పోతుంది)

పార్వతమ్మ: సరలే విదయితే ఏం చేస్తాంగాని

కొందరగా వని తెలుసుకురా... కొంచెం

కుభ్రంగా అన్నావుంటే (గది చకచకా

పూడ్చి చీపిరి దొడ్డివైపు తెరలోకి విసిరి

వేస్తుంది)

సర: (చీపురు పట్టుకువస్తూ) మర్రి ఎవరి

మీద కోపం వచ్చింది పిన్న...

పార్వతమ్మ: అయ్యో నా తల్లీ... (చీపురు

నేలమీద మూడుసార్లుకొట్టి వంటింటివైపు

విసురుగా విసిరేస్తుంది)... సరళా... వాళ్ళ

కేవలనా మర్యాద చెయ్యిద్దులే... ..

సర: అవును పిన్న... అయినా ఆడవాళ్ళ

కేం మర్యాదకావాలి... కాళ్ళకు పసుపురాసి

ముఖాన కుంకంపెట్టిలే చాలదూ... అంత

కంటే యింకేం కొడుకుంటారు పిన్న...

పార్వతమ్మ: నీచాదస్తం చట్టుబండలయిరిగాని

పెళ్లి చేసుకుని చూడు

తర్వాత...మనం అంతా కలిసి జయలు చేయదాం...

కను: మీ అబ్బాయిని వకసారి పిలుస్తారా మూర్ఖానుని వుంది...

సర: మా అన్నయ్య బనాడుకల్లాడండి... ఇంటికి రావేదు...

కను: ఆహా...అయితే మీ అబ్బాయి ఏ. పి. పదివారన్నారగదా...అది గాక భూమిపుట్రా ఏమన్నా వుందండీ...

సర: భూమి లేదుగానీండి...కరువులూరి తెరువుకలమీద నాలుగుగజాలపుట్రువుంది...

పద్మ: ఎగతాళిగావున్నట్లుండేమిట... సర: అచ్చే నాకు ఎగతాళి ఎందుకండీ...

కను: ఎగతాళి కాకపోతే కొంచెం మాటిగా మాట్లాడండి... మీ అబ్బాయి పెపర్లో "పెళ్ళి చేసుకోవలసినట్లు...ఎవరయినా తయారుగావుంటే ఈ ఎడ్రసుకు వచ్చి మాట్లాడమ"ని రాశారు. అందుకే వచ్చాం. మాకేం పనిలేకొచ్చింది...

పార్వ: అంతకొపంఅయితే ఎట్లాగండి... కను: అచ్చే కొపంగాదండీ...నా తీరే అంత...ఏదయినా మాట వస్తే అట్లాగే మాట్లాడుతాను...

సర: అట్లాగయితే మా అన్నయ్యకి ఇబ్బంది లేదులేండి...

పద్మ: మీ అబ్బాయిగారికి పాడటం ఉన్నాండీ...

పార్వ: ఏం వచ్చులేండి...మా సంగీతం మేమారు కొంతకాలం చెప్పారు...

సర: తరవాతతరవాత...అయిన సంగీతం మా అన్నయ్యకు వచ్చేసి...అయిన మా అన్నయ్య అంతటివాడు అయ్యేట్లు కనపడేటప్పటికి అయిన కాస్తా పాళం చెప్పటం మానేశాడు...

కను: ఊహ...అట్లాగయితే చాలాకష్టమే...

పద్మ: కనీసం నీమీద పాటలన్నా పాడి నలరా...

సర: వకటి రెండు వచ్చునండీ...పాటలు నోటికి వచ్చుగాని ట్యూను సరిగ్గా యింకా వంటపట్టలేదు...

పద్మ: అలాగయితే నాకీ పెళ్ళి వద్దమ్మా... కను: మాడు అమ్మాయి... అట్లాగంటే ఎలాచెప్ప... ఆయనకి పాటలు రాకపోతే మనింటి గ్రామఫోను వుండిగా... అది పెట్టుకుని దాన్ను చెప్పుకుని...

సర: మీకు దాన్ను చెయ్యటం వచ్చు నన్నమాట...

కను: అయ్యో రాత...దాన్ను వచ్చన్న మాటేవిట్టండి...మా అమ్మాయిబాలగోపాల తరంగంపాడుతున్నప్పుడుదాన్నుచేస్తుంది...

పార్వ: చూడాలిగాని చెబుతే మీకు అర్థంకాదు... సర: అవును తెలియదే మీకు చెప్పటం గూడా కష్టం...

కను: చివరి కరణం వక్కపడం తొక్కి చూపించమ్యా వద్దా...

(పద్మలేచి నిలబడుతుంది). పార్వ: అచ్చే యిప్పుడెందుకు...మా అబ్బాయి వచ్చింతర్వాత ప్రదర్శిస్తున్నాని...

పద్మ: పాడటం చేతగానప్పుడు...మీ అబ్బాయి వస్తేయే...రాకపోతేయే... ఏమే అమ్మా...

కను: కొంచెం ఆగమ్యా...వచ్చన్నప్పుడు దాన్ను చెయ్యగూడదు...నీకు కాళ్ళు అంత యిదిగావుంటే యింటికి వెళ్ళివచ్చుకు వానీ నడిచే పోదాం...

సర: మీరు దాన్ను ఎక్కడ నేర్చుకున్నారండీ...

పద్మ: (నిమరుగా) నా కెవరూ నేర్ప కక్కలేదు...నాకే వచ్చు...

కను: అదికాదండీ...ఏదయినా నీమీద రెండుసార్లు చూసిందంటే ఆ నీమీదలో వున్న వడికలన్నీ యితే పనిగట్టుకుంది మా అమ్మాయి...మూడోసారి పాట... తాళం వింటే చాలు...లేచి నిలబడి నీమీదలోకంటే అడ్డుతరంగా పదం వేస్తుంది...

సర: మీ అమ్మాయి వకసారిమా మూడు సార్లు ఎప్పుడన్నా చూసిందండీ...

కను: ఉన్న మాట చెప్పాల్సిందండీ... వక్కసారి చూసింది...ఆ మూడోసారి చూడటంతో మా అమ్మాయికి వక్కు తెలియక నిలబడి దాన్ను చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది...ఎవరో పోకీరి వెళ్ళిన బుజాలు వట్టుకుని వుండేదాడు...అంతా అల్లరి...మరి పోయేకాలం...

పద్మ: ఛా...అవన్నీ యిప్పుడెందుకే... యిలా అంటే నే వెళ్ళిపోతాను...

సర: మీ అమ్మాయి వకసారిమా మూడు సార్లు ఎప్పుడన్నా చూసిందండీ...

కను: ఉన్న మాట చెప్పాల్సిందండీ... వక్కసారి చూసింది...ఆ మూడోసారి చూడటంతో మా అమ్మాయికి వక్కు తెలియక నిలబడి దాన్ను చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది...ఎవరో పోకీరి వెళ్ళిన బుజాలు వట్టుకుని వుండేదాడు...అంతా అల్లరి...మరి పోయేకాలం...

పద్మ: ఛా...అవన్నీ యిప్పుడెందుకే... యిలా అంటే నే వెళ్ళిపోతాను...

సర: మీ అమ్మాయి వకసారిమా మూడు సార్లు ఎప్పుడన్నా చూసిందండీ...

కను: ఉన్న మాట చెప్పాల్సిందండీ... వక్కసారి చూసింది...ఆ మూడోసారి చూడటంతో మా అమ్మాయికి వక్కు తెలియక నిలబడి దాన్ను చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది...ఎవరో పోకీరి వెళ్ళిన బుజాలు వట్టుకుని వుండేదాడు...అంతా అల్లరి...మరి పోయేకాలం...

పద్మ: ఛా...అవన్నీ యిప్పుడెందుకే... యిలా అంటే నే వెళ్ళిపోతాను...

సర: మీ అమ్మాయి వకసారిమా మూడు సార్లు ఎప్పుడన్నా చూసిందండీ...

కను: ఉన్న మాట చెప్పాల్సిందండీ... వక్కసారి చూసింది...ఆ మూడోసారి చూడటంతో మా అమ్మాయికి వక్కు తెలియక నిలబడి దాన్ను చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది...ఎవరో పోకీరి వెళ్ళిన బుజాలు వట్టుకుని వుండేదాడు...అంతా అల్లరి...మరి పోయేకాలం...

పద్మ: ఛా...అవన్నీ యిప్పుడెందుకే... యిలా అంటే నే వెళ్ళిపోతాను...

సర: మీ అమ్మాయి వకసారిమా మూడు సార్లు ఎప్పుడన్నా చూసిందండీ...

కను: ఉన్న మాట చెప్పాల్సిందండీ... వక్కసారి చూసింది...ఆ మూడోసారి చూడటంతో మా అమ్మాయికి వక్కు తెలియక నిలబడి దాన్ను చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది...ఎవరో పోకీరి వెళ్ళిన బుజాలు వట్టుకుని వుండేదాడు...అంతా అల్లరి...మరి పోయేకాలం...

పార్వ: అ...మ్మా...మీ అమ్మాయి ఇంత పొండికర్లం గలవన్నమాట.

కను: మా అమ్మాయి ప్రతిభ యింకా మీకు బాగా తెలియదు...ప్రవేశించడసభ వారు వక పెద్ద బంగారు కప్పుయిస్తామని వాగ్దానం గూడా చేశారు...

సర: మీ పద్మగారికి దాన్నుకు ముగ్గులయిపోయారన్నమాట...

కను: మీ వెళ్ళి గాని...అసలు వకడు మూర్ఖపోయాడుట మాదాను. తరవాత తెలిసింది...

పద్మ: అబ్బ...కానాలసిన విషయాలు అడుగమ్మా...మీ అబ్బాయికి హిందీలో పొండికర్లం వుందండీ...కే

కను: ఆ చెండుకే...

పద్మ: నేనెట్లాగో హిందీ నేర్చుకుందా మునుకుంటున్నాగా...మళ్ళీ హిందీ మేస్తరు కోసం పోకుండా సరిపోతుంది...

పార్వ: మా అబ్బాయికి హిందీ బాగానే వచ్చునండీ...

సర: బాగా అంటే అబ్బోమాదిరి లేండి...అక్షరాలన్నీ బాగానే నురుపటతాడు...వక్కోక్కసారి మాటలుగూడా చదువుతాడు...కొంచెం అర్థం వచ్చి కేసట్టుగా వుంటుంది.

కను: ఆ పాయింటు వదిలి పెట్టండి... మీ అబ్బాయికి పిల్లల్ని ఆడించటం చేరవవునాండీ...

పార్వ: అశేమిటండీ...అదెందుకూ...

కను: చేవుకు దయరలిచి...నలుగురు పిల్లలు కలగాలిగాని...మా అమ్మాయికి సంగీతం, దాన్ను అంటే ఛెవి కొనుకుంటుందాయ్...మరి యింటికి పిల్లల్ని ఎవరు చూస్తారండీ...మీది అంతా చమత్కారం.

పార్వ: నా చమత్కారం చట్టబంధ అయినట్లే వుంది...మావాడు పిల్లల్ని...

సర: వూరుకోపిన్నీ...మా అన్నయ్యకు పిల్లల్ని ఆడించటం అంతగా చేతగాదండీ...పెద్దవాళ్ళపైయే...

కను: అంటే...నేనేగా కొంచెం వలొ పెద్దవాన్ని...

పద్మ: అబ్బ...అసలు విషయం విడిచి పెట్టతా వేమిటే...

కను: ఏమిటమ్మాఅది...నాకి మరెవరు పని నీకు తెలుసుకదా...అనూట నువ్వు మరిచిపోతే ఎట్లాగే...

పద్మ: నీ కేన్నీ సార్లు చెప్పినా యింతే. కను: ఓకే...కట్టం సంగతా...నువ్వు అడగరాదు...దానికింత భిడియం ఎందుకూ...

పద్మ: (తల్లిని రెండు చేతులతో వూపుతూ) నువ్వే అడగవే...

కను: సర కానీయమ్మా...మీ అబ్బాయి కట్టుం ఎంతఇచ్చేదీ నేపల్లో రాయలేదండీ

కాఫీ ఏమన్నా యివ్వద్దులే....

సర: మా బామ్మ చేసిపోయింది పిన్ని చేగోడిలు...ఎక్కువ రోజులు కాలేదులే చేసి...ఎంతా పదిరోజులయి వుంటుంది... మొన్న జకసారి చివలన్నీగూడా దురి పోను...పోనీ అవి పలహారంకింద...

పార్వ: అదిగానే, చేసి పదిరోజు లవులే...వాటికి రుచితోపాటు వాసన గూడా వచ్చిందేమో...అని.

(లోపలనుంచి మల్లీ తలుపు బాదిన వప్పుడు.)

సర: మాడుపిన్నీ...నుండర వాళ్లు యింట్లోకి వచ్చింతర్వాత ఏం మర్యాద చెయ్యాలి అలోచిద్దాం...పోయి పిలుచుకువస్తా...:

పార్వ: పోయిరాతల్లీ పోయిరా..... అప్పయ్య...దీన్ని కేపటినుంచి పని మానెయ్యమని చెబుతాను...పిడ భిరగడై పోతుంది...కేపయినా వసుందో రాదో...

(సరకి కమలమ్మ, పద్మలతో ప్రవేశం)
పద్మ: చాలా...నమస్కారమండీ....

పార్వ: (తెల్లబోయి యిద్దరికీ చేరు చేరుగా దబ్బాలు పెటుతుంది.)

పద్మ: (కమలమ్మను చూపిస్తూ) ఈమెను చూడండి...వయస్సు సలభే సంవత్సరాలు... కాపురం రామాపురం గ్రామం.....వృత్తి ఇంట్లో కంటపని వగైరాలు...ఈమె నాకు అమ్మగారు...అంటే మా అమ్మ అన్నమాట..

పార్వ: (విసుబోయి) అలాగా ఈమె మీ అమ్మగారన్నమాట ... అసలు చూడగానే అంటే అనుకున్నాను....

సర: అవునుపిన్నీ నేనూ...అదే అనుకున్నాను....

పద్మ: నిజంగా మీరెల్లా అనుకున్నారు.

సర: మాస్తే తెలియటంలేదండీ...నుం కర విమర్శిస్తూ చూడగానే... యిద్దరిలో ఎవరో వకరు రెండో వాళ్ళు (అమ్మ) వరస అయివుంటారని అనుకున్నాను...పోలికలు అంటే...

పద్మ: చాలా సంతోషం...

పార్వ: సరేగాని అమ్మాయి...నువ్వెవరో చెప్పావుగాదు...

పద్మ: చెబుతాను ... చెబుతాను నేనే వచ్చాను...వక చిన్నమాట మీకు కోపం రాకపోలే...ఈపల్లెటూరి అలవాటు నాకు నచ్చవు...కనీసం మా కోసమయినా రెండు కుర్చీలు తెప్పిస్తే...

సర: దాని కేంలేండి (లోపలకు పోయి రెండు కుర్చీలు తెప్పింది) పిన్నీ ఇంకో కుర్చీ కావాలిగా...నువం లాంతరు పెట్టుకునే కుర్చీ పిలు తీసుకురానా...

పార్వ: ఏదోవకటి తీసుకు రామ్మా... లాంతరు అక్కడే పెట్టేసిరా...దాన్ని గూడా యిక్కడకు తీసుకు వస్తే చో

తెక్కడ చూపించేది...(లోపలకు సరకి పోతుంది)

పద్మ: నేనెవరో చెప్ప మన్నాకు గదా.....

పార్వ: చూడండి....మీరేదో అంటున్నారని గాని...నాకు కొంచెం చెబుతు... మా అమ్మాయి రాసిండి మాట్లాడుకుందాం... (సరకి ప్రవేశం).

పద్మ: ఏమండీ మీ పిన్నిగారికి చెబుతుంట గదండీ...

సర: అవును కొద్దిగా బ్రహ్మచేసుడు... కను: వృ...ఎట్లా వచ్చిందో పాపం...

సర: ఆ...మా తాతగారు బ్రహ్మసమాజం వాళ్ళు...బ్రహ్మ గురించి ఓం...హ్రీం... అని జపం చేసేవాడు...ఆ అర్చనలుకి మా పిన్ని చిన్నతనంలో చెవులకి దిద్దెక్కువడి... మాట వినిపడకుండా పోయింది...బ్రహ్మకు సంబంధించిన చెబుతున్నా అని ఆపేరు పెట్టారు...

పద్మ: సరే నా గురించి చెబుతాను... కూర్చుందామా...

(నలుగురూ కూర్చుంటారు.)

నాకు యిరవై సంవత్సరాలండీ... ఓ. ఏ...గట్టిగా వుంటుందని పోరు, పార్టు విడివిడిగా కూర్చుని మరీ పాసయ్యాను... నేను అందమైన దాన్నని అంతా అంటారు. మీ కయిలే కనపడుతున్నే వున్నా గదా... నాకు నగలేవీ లేదనుకోండి... వకరిష్టువాచీ కాళ్ళకు కొత్త సిప్పర్లు...వక పెన్నుయివీ లస్తే...నా పేరు పద్మ...నేను ఈమెగారి కూతుర్నీ...యింక మీరెవరో పరిచయం చేసుకుంటారా...

సర: (చేదసరంగా) మా గురించి పరిచయం చేసుకోవటాని కేమిందీలేండి...నా పేరు సరకి...ఓ. ఏ...వక్కసారిగానే పాసయ్యాను...ఈమె మా పిన్నీ...ఓ. ఏ. వక్కసారి గూడా పాసుకాలేదు...

పద్మ: చాలా సంతోషం...

సర: అయ్యో ఎంతమాట. మాకు మటుకు సంతోషం కాదుటండీ...

పద్మ: (లేచిలిబబడి) మీరు క్షమిస్తే... నాకు కొంచెం నడుస్తూ మాట్లాడడం అలవాటు.

సర: దానికేం భాగ్యంలేండి...చోటు లేదనిగాని... మీరు పడుగెత్తుతూ మాట్లాడినా మాకేం యిబ్బందిలేదు...

పద్మ: కొంచెం కాఫీ యిప్పిస్తే మాట్లాడానికి మామెరుగా ఉంటుంది. ఏమనుకోండి...

సర: మేంగూడా కాఫీయిద్దామనే అనుకున్నా మండీ...గేడ పారిపోకుండా వున్నట్లయితే...

పద్మ: వండర్ ఫుల్ ... మీగేడ కాఫీ

తీసుకుని పారిపోయిందా...

సర: కాఫీ కాదు...పాలుతీసుకుని పారి పోయింది.

పద్మ: పోసిండి...వచ్చినతర్వాత ముంత లోకి చల్లకావాలి అని అడుగులే సరిపోతుంది. నాకు పేపరుచదివే అలవాటు.

పార్వ: అయ్యో పాపం...ఇక్కడ పేపరు రావండీ. సరళా...మొన్న చింత పండు పేపర్ కాదులే కట్టిచ్చింది...

పద్మ: అచ్చే పాతపేపరు గాడండీ... నేను మొన్న పేపర్ చదివిన విషయం మీద మాట్లాడుదామని...

సర: దానికేం మాట్లాడండి...ఇంగ్లీషు పేపర్ చదివారా.

పద్మ: అవునండీ.

సర: భాష ఏదయితే నేం గాసిండి... మీరు తెలుగులోనే మాట్లాడతే...మీకే కాకుండా మిగతావాళ్ళిగూడా అర్థం అవుతుంది.

పద్మ: చమత్కారంగా మాట్లాడతారే. కను: (గొంతు సవరించుకుని) నే నిప్పుడు మాట్లాడుదా మనుకుంటున్నాను. చూడండి...మొన్న పేపర్...

పద్మ: ఊరుకో అమ్మా. ఆ విషయం నే చెబుతాను...ఆ పేపర్ వక ప్రకటన వుండండీ...దాన్ని బట్టి మొయింట్లో పెళ్ళి కావలసిన కుర్రాడు వకడున్నాడని తెలిసి-మాచిపోదామని వచ్చాం.

పార్వ: (ఉలిక్కిపడి లేచి) పేపర్ పడిందా...

సర: ఎవరు పిన్నీ గోపాలం అన్నయ్యి కంగలేనా...

కను: కరెక్టు. గోపాలరావు...ఓ. ఏ. అని వుంది. వక్కయింట్లో అడిగితే పార్వతమ్మ గారి అబ్బాయి అని చెప్పారు...ముఖత: మాట్లాడిపోదామని వచ్చాం.

సర: మీ ఇంట్లో పెద్దవాళ్ళు ఎవరయినా...

కను: వయసులో పెద్దవాళ్ళు చాలామంది వున్నారులేండి...అయినా అడవిల పెళ్ళి మొగడెడలి అప్పచెప్పితే...ఇంకేమన్నా వుందా...అందుకని నేనేవచ్చాను...

సర: (బ్రహ్మాండంగావుంది...మీ జోడి అదర్న మహిళలు యింటికొకరువున్నా...

కను: భాగ్యంవ్వు.....

సర: భాగ్యంవ్వు ఏమిటండీ ... మీబోటి వాళ్ళందరూ పూసుకుంటే...అసలు వక్క మొగవాడిగూడా పెళ్ళి కాకుండా ముందర అడవిలందరికీ పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేయించేవాళ్ళ గదండీ.

పార్వ: పూరుకో అమ్మా సరళా...

సర: ఏమిటి పిన్నీ పూరుకు నేడీ...మీద గూడా నడుము కట్టుకుని బయలుదేరాలిగాని.

పద్మ: ఇప్పుడు వచ్చిన వసయిపోయిన

...అదిగూడా ముందుగానే తెలుసుకుంటే బాగుంటుంది...

పార్వ: కట్నం...! ఏవర యిచ్చేది.

కమ: అంతగా ఆశ్చర్యపోతే ఎట్లాగండి... మీకు చాడస్తం వద్దలేదన్నమాట.

సర: అచ్చే ఎక్కడండి...మీకంటే అయిదేళ్లు చిన్నదిగూడా కామాలు...

పద్మ: ఎందుకమ్మా ననుగుడు... నిక్కచ్చిగా అడిగినవారేమిట కా...

కమ: చూడండి...మీరు కట్నం ఎంత ఇవ్వడలచుకున్నారో నిక్కచ్చిగా చెప్పండి... తర్వాతతర్వాత నేనీ పనికిరాదు---

పార్వ: ఆసలు మేమేమీ యివ్వడలచుకోలేదు...

కమ: అయితే మాకేసంబంధం వదు... ముందర కట్నం యివ్వలేనివాళ్ళు గొప్పగా... పెళ్లిచేసుకుంటానూ...అంటూ చెప్పకోవేయించటం ఎందుకండి...

సర: కట్నం యిస్తారేమిటి... నువ్వూడతాగా... ఎంతలా వున్నారేమిటి...

పద్మ: నాకు పియసో కొనుక్కోవటానికే... చిన్ననాడే మాటలు చెప్పేట కొనుక్కోవటానికే సరిపోవాలి... అరిగారి లాంఛనాలు మా అమ్మకి...మా నాన్నగారికి పట్టుబట్టాలా వెండిచెంబులూ...

కమ: సరే యింట్లో వాళ్ళందరికీ బట్టలూ...రొక్కటా అయిదు పేరికి తగ్గకుండా వుండాలి...

సర: ఆచెంతభాగ్యంరెండి... వక్కచెక్కరాస్తే అయిపోతుంది...

(బ్రాపల తలుపుతీసి చప్పడు)

పార్వ: ఎవరో వచ్చినట్లున్నారూ చూసి కామ్మా... (సరళి వెళ్ళిపోతుంది)

కమ: ఈ సంబంధం మీకంత యిష్టం లేనట్లుండండి...

పార్వ: అచ్చే యింకెంతకేమి...ఇటువంటి వియ్యపురాల వచ్చిందంటే నాకింకేం కావాలి...

పద్మ: అన్నయ్యనిగూడ తీసుకువస్తే బాగుండేదేమో... పెళ్ళికోడుకుని మాకే వాడు...

కమ: నుగవాళ్ళు చూడటం వేరు ఎలా గయినా...

పార్వ: బాగా చెప్పారు...

కమ: ఆసలు నే చెప్పేవన్నీ బాగానే వుంటాయండి...మా ఆయన ఎప్పుడూ ఈ మాటే అంటావుంటారు...

పద్మ: నాకు కొంచెం తలనొప్పిగా వున్నట్లుందిమ్మా...

కమ: ఏమిటి...మీ ఇంట్లో అమ్మతం బసం లాంటిది ఏమన్నా వుంటే...

పార్వ: లాంటిది ఏమిటి...అదేవుంది...

కమ: బ్రతికిందారు...

పార్వ: ఏం బ్రతికించటంరెండి...నిన్న యిట్లాగే ఎరకో వచ్చారు...తలనొప్పి వచ్చిందని అదంతా తలకే పట్టించారు...

కమ: కొద్దిగావుంటే చూడండి...

పార్వ: అసలు ఎవరేమో... కొంచెం నూటుగా వుంటుంది... భారీపీసా తెప్పంటే...

(సరళి ప్రవేశం)

సర: అన్నయ్య వచ్చారు పిన్నీ...

పార్వ: ఎవరూ...గోపాలమేనా...నిట్లు వచ్చినట్లు చెప్పావా...

సర: అన్నీ చెప్పాను...ఇంట్లో రానంటున్నాడు...అటునుంచి అటే పోతానంటున్నాడు...

పార్వ: అట్లాగే... పెద్ద మనుష్యులు వచ్చి కూర్చున్నారు...రానంటే ఎట్లా...

కమ: పోనీ వక సారి వచ్చి ముఖం చూపించి పొమ్మనరాదుటండి...

సర: ముఖానికేం భాగ్యం...అసలు రావాలేగానీ...

పార్వ: మీరు ఏమీ అనుకోకండి... ఇప్పుడేపోయి మాట్లాడినాను.

సర: నేను పిళ్ళతో మాట్లాడుతూ వుంటాననే పిన్నీ...నువ్వు పోయిరా... ఆ...ఏమిటి... మానవ ప్రపంచయిందొం వస్తుందంటారా.

పద్మ: ఆ...వస్తుంది...అట్లాగే కనపడుతోంది...

సర: నేనూ అదే అనుకుంటున్నాను... (కమలమ్మవైపు తిరిగి) మీరేం అనుకుంటున్నారుండి...

కమ: నేను యింకా ఏమీ అనుకోవటం లేదు...అనుకున్న తర్వాత మీకు వుత్తరం రాస్తాను...

సర: మీకీ విషయం నచ్చకపోతే యింకే దన్నా నుంచి టాపికే చెప్పండి...మాట్లాడుకుందాం...

పద్మ: కూడో ప్రపంచయిందొం గురించే మాట్లాడుకోవచ్చు...తప్పేమీలేదు...

సర: అలాగయితే ఆసలు ప్రపంచయిందొం రావటానికి కొరతం ఏమిటంటారు...

కమ: నన్నుకునే చెవుతాగా...పెళ్లిగాని అడవాళ్ళా మొగవాళ్ళా వున్నంత కొలం...ఈ ప్రపంచయిందొం తిప్పవండి

పద్మ: నువ్విట్లా మాట్లాడితే నేనెళ్ళిపోతాను...

కమ: నన్ను చెదిరిస్తావేమిటి...కాబాలని సంబంధం చూడటానికి వచ్చి... (లేచి నిలబడుతుంది)

సర: తొందరపడకండి కమలమ్మగారూ.

కమ: తొందర కాకేమిటండి...మాలో జల్లో ఈ సంబంధాలు చూడటం ఎదుగున్నామా...ఇంత...

సర: అవుననకండి...ఇంత అశ్శాయం లేదుట...

కమ: మెల్లిగా మాట్లాడతారేమిటండి... మానంకంటే ఇంత అశ్శాయం ఎక్కడా లేదు...మానాయనమ్మ వుందంటే...

సర: (ఆశ్చర్యంగా నిలబడి) మీకు గూడా నాయనమ్మ వుందంటే...

కమ: అయ్యో రామ...అసలు నా నాయనమ్మే లేకపోతే నేనుంటా ఎక్కడి నుంచి వచ్చామంటే...

పద్మ: మాట్లాడితే ప్రపంచయిందొం గురించి

తరచుగా మూత్రం వెలువడుచున్నదా?

చక్కెరతోగాని లేక చక్కెర లేకుండాగాని తరచుగా మూత్రము వెలువడుట మిక్కిలి ప్రమాదకరమైనది వచ్చును. కరీరాన్ని గుర్తించేయడమే కాకుండా యీ వ్యాధి, శనంధంలో చిక్కిన వారిని ఆరోజుకొకటి మృత్యువుకు అనన్యుది చేయును. ప్రథమదశలో కొంతకాలానికి క్రమం తప్పి యిచ్చగించకుండుట, నమములో నొప్పి, మామూలము, తొడల్లో తిమ్మరి, పరమంబంహితతో యీ వ్యాధి పోడచూపును. పై లక్షణములతోకూడిన వ్యాధికి వెంటనే తగిన చికిత్స చేయించుకొన్నచో, అధికదాహం, అకలి, గొంతు, నోరు యెరుగు, దురదలు, కాళ్ళలో వగుళ్లు తూకతగ్గడం, కరీరమంతా పొట్టి, క్షీణత, కంటిపొరలు, క్షయ, గర్భణ, రావపుండ్లు, యిట్టి వయోకర వాధాకరమైన వ్యాధులు యెన్నో సంభవించవచ్చును.

“పిన్ వర్రామ్” మాత్రము వారి, అనేక కేంతుంది శమవారం నుండివారంపొంది మృత్యుకారకమునుండి రక్షింపబడి, “పిన్ వర్రామ్” కొత్తయి వర్తకుండును, ప్రాచీన యానావివైద్య విధానప్రకారం అమూల్య ఔషధం, రావదర్శముల, స్వాధావిక ఔరముల వారముతో కయ్యై నవి. మాత్రములో వందదాద, వయమాడు మాత్రవిస్తంబేయ అవసరము, 2 లేక 3 రోజులలోనే మీకు చాలాభాగము నివారణగ్గును. కొద్ది రోజులలోనే మీకు సగానికిపైగా స్వర్ణక చేకూరినట్లువిపించును. “పిన్ వర్రామ్” కొద్ది వ్యయముతో, ముఖముగా, తేలికగా నేనించవచ్చును. దీనికి ప్రత్యేకవర్షము లేదు. నిరాహారముతో నుండే అవసరంలేదు. రోగులు వృద్ధికరమైన ఆహారము తినేందుకై రోగులు యిదివరకటికంటే యిక్కువరకాల ఆహారవద్ధాములు తీసికొనవచ్చును. వివరములు గల ఇంగ్లీషు కళప్రములు అరిగినచో ఉచితముగా సంపాద్యును. ధర: 50 మాత్రం ఏపీ డు. 6-75 ప్యాకింగ్ ధోవ్త ఉచితము.

లెక్కలు క్లెయిన్
Venus Research Laboratory (A. P. W.)
P. O. Box No. 587, Calcutta.

★ పెళ్లిచేసుకుని చూడు ★

మాట్లాడండి... లేకపోతే పూడకొండి... ఈ వంకవృక్షాలు తిరగయ్యటం శాశ్వతమవుతుంది...

సర: మీర్జాపం వస్తే ఎందుకులేండి. పద్మ: (మండిపడుతూ) మీరు ప్రతిదానికీ కోపం, కోపం అవకండి... శాశ్వతంలేదు...

కను: నవ్వుగూడా ఏమన్నా మాట్లాడరాదులే విసుక్కుపోలే...

పద్మ: ఏం మాట్లాడాలి... యాభై క్రమంలో రాద్ ఎవరికీ తెలుసు...

సర: శాశ్వతం తెలుసు... పద్మ: ఏంటండీ...మీకోసం తెలుసు (దబాబుంపుగా అంటుంది)

సర: యుద్ధం వచ్చేట్టుగానే వుంది. (పార్శ్వతమ్ము ప్రవేశం) సరే యుద్ధం సంగతేం ముకులేండి... మాపిన్ని వచ్చిందిగా.

పార్శ్వ: నేనేం యుద్ధం చెయ్యటానికీ కాలేదు... చిన్నా పెద్దా ఏమీ అక్కర్లే

కులే సరకా...

సర: నీ సంగతి కాదుపిన్ని.

పార్శ్వ: లేకపోతే మా అబ్బాయి సంగతేగా... వాడూ ఏం పోట్లాడేరకం గాదు.

సర: అబ్బాయి... అదిగాడు పిన్ని... అన్నయ్యి కన్నున్నాడా లేదా?

పార్శ్వ: వాడేం దుకు వస్తాడే... సిగుట రావటానికీ. మాట అవటానికీ బుద్ధి ఎలా వుట్టిందో... ముఖానికీ సిగు లేకపోతే సరి.

సర: నేనే పోయి యింకోసారి చెప్పి చూస్తాను.

పార్శ్వ: ఇంకాకటి నుంచి విరంధవాదం. శాస్త్రోగాబట్టి పోట్లాడి పూరుకున్నాడు...

అసలు పెళ్లి చేసికొట్ట... నవ్వులే చెయ్యి చేసుకుంటాడు.

కను: (హతాశుగా నిలబడి) మీ అబ్బాయికి చెయ్యిచేసుకునే అలవాటు గూడా వుందండీ?

సర: అచ్చే... బయటివాళ్ళి మీద గాదు - ఇంట్లోవాళ్ళియే నే.

కను: ఓహో... (కుదుట బడి కూర్చుంటుంది) ఇప్పుడింటికి రానంటున్నాడన్న మాట... నరండుకు అది మంచిదేలేండి...

ఏమే పద్మా! అలా దిగాలుపడిపోయావు... పద్మ: అహో... ఏం లేదు... కక్కసారి ఎందుకనో ధడుడుచుకున్నట్లయిందమ్మా.

కను: చెప్పమ్మా మంచి నీళ్ళు తావాలంటే...

సర: మంచి నీళ్ళు వెళ్ళేటప్పుడు తాగి పొదురుగాని...

పార్శ్వ: మరి మీ అబ్బాయి ఎవరో వున్నారన్నారు... పెళ్లియిందండీ...

కను: అచ్చే ఎక్కడా... శాలుగయిదు చోట్లనుంచి కబుర్లు వస్తున్నాయి గానీండి...

ఇంతవరకూ ఎవరూ చూసిపోలేదు. పార్శ్వ: పోనీ మా సరళిస్తా రేమిటి...

వియ్యం కలిసిపోతుంది... పద్మ: ముందర దీని సంగతి చెబితేగానీ

(కెరీ-వ పేజీ చూడండి)

చల్లనైన, తెల్లని

బ్రైల్క్రీమ్ BRYLCREEM

బ్రైల్క్రీమ్ వాడి మీ కేశములను ఎక్కువ నిగనిగలాడుచు నలుపుగా ఉంచుకొనండి.

★ బ్రైల్క్రీమ్ ను వసుధామయిన పెదముల మీద మోచుకొని నవ్వువేసుకొని, కేశక పెరువు కనపరచుకొని వేయండి.

★ కుళ్లపై, తెల్లని బ్రైల్క్రీమ్ ప్రయోగం మీ కేశములకు వాడండి. ఇది చురుకు రాకుండా మీ కేశములను కుళ్లమున కురియు అరగ్గ కరముగా మారుతుంది.

★ బ్రైల్క్రీమ్ కొట్టిగా రుచుకుంటే రుచు! అంది కంఠ పొడుపు చేయండి. నేరే ఒక పిపాన కొర మిట మీరే విభారణ పరచుకొండి.

ఇతర ఉన్నతి పొందిన వారివలె మీరూ మనకడ కూడ బ్రైల్క్రీమ్ వాడును

విమా ఉన్నతి పొందిన వాడు వాడేది

బ్రైల్క్రీమ్

(గూడ్ రేంజీరిస్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి.)

నక్షత్ర ఫలితాలు

(8-1-58 మొదలు 14-1-58 వరకు)

గ్రహ స్థితి

	శుక్ర	బుధ	గురు	శని
కు	8 తేదీని శుక్రవారం భయం. 14 తేదీని రవి మకరమందు ప్రవేశం చును. కర్కాటక, సింహ, కన్య, తుల లలో చంద్రుడు.			
రబు				

* అశ్విని [చూ, చే, చో, లా] *

సామాన్యముతో మొదలుపెట్టే పనులు ఫలించక నిరాశ చెందుతారు. మీ ఆలోచనలు కార్యరూపములోకి మారింది క్రమతో ప్రయత్నించినను ఇంకా కొంతకాలానికి గాని జరగవు. ఎదురుచూచిన దబ్బు తగిన సమయానికి చేతికి రానందున అప్పుచేయవలసి వస్తుంది. బంధుమిత్రుల రాకపోకల వల్ల ఖర్చులు అమితముగా పెరుగుతాయి. ఉద్యోగస్థులు అధికారాలచే మాటపడి మనోవ్యథ పొందుతారు. విద్యార్థులు విసేదములలో పాల్గొని ప్రమాదములకు లోనౌతారు. లోహముల వ్యాపారస్తులకు రంగులవ్యాపారస్తులకు లాభించును. 8, 9 తేదీలలో బంధువుల రాక, ఋణము. 13, 14 తేదీలలో అధిక ఖర్చులు. అస్వస్థత.

* భరణి [లీ, లూ, లే, లో] *

ఈ వారము మీ బుద్ధిబలముచేతను మీ కుటుంబానికి వినియోగించి కార్యసాధన పొందుతారు. మిత్రులను కలుసుకుంటారు. భార్య ఆరోగ్యము బాగుపడుతుంది. ఆవుల తేనువారి వింటారు. విద్యార్థులు కొత్త విషయాలు నేర్చుకుంటారు. డాక్టర్లకు, మందుల వర్తకులకు లాభం. గణిత శాస్త్రజ్ఞులకు, కవులకు, కళాకారులకు మేలుకొలము. 8, 9 తేదీలలో కార్యాచరణతో తిప్పట, అకారం. 10, 11, 12 తేదీలలో ఆవులతోను, మిత్రులతోను విసేదము అస్వస్థత.

ఆంధ్ర - వారపత్రిక

* కృత్తిక [అ, ఈ, ఊ, ఏ] *

ఈ వారము మీ హోదా పెరుగుతుంది. గత వారము నిరాశచేసుకున్న పనులు త్వరలో ఫలవంతమవుతాయి. ఆర్థికస్థితి అభివృద్ధి అవుతుంది. విజానవిషయాలు తెలుసుకుంటారు. పిల్లల తల్లివృద్ధికొరకు ప్రయత్నాలు చేస్తారు. విద్యార్థులు శ్రద్ధగా విషయాలు నేర్చుకుంటారు. శాస్త్రవిజ్ఞులకు పండితులకు, కళాకారులకు యోగకాలము. 8, 9 తేదీలలో కార్యసాధనలో తిప్పట, శ్రమ. 10, 11, 12 తేదీలలో ఆర్థికలాభము. పిల్లలకు నూతనవస్త్రాలు కొంటారు. 13, 14 తేదీలలో విందుభోజనము, అకారం.

* రోహిణి [ఓ, వా, వీ, వూ] *

ఈ వారము కూడా మీకు శుభయోగము వుంటుంది. మిగిలివున్న చిక్కులు తీరిపోతవి.

బి. నరసింగరావు

అనుకున్న సామ్యు చేతికివస్తుంది. బంధువులను కలుసుకొని లాభము పొందుతారు. మృష్టాన్నభోజనముతో విసేదస్తారు. ఇంటియందున్న వారికి నూతనవస్త్రాలంకారములు కొంటారు. విద్యార్థులకు చదువుచే శ్రద్ధకలుగుతుంది. అధికారాల వర్తకులకు లాభము. కవులకు, గాయకులకు, నటీనటులకు యోగకాలము. 8, 9 తేదీలలో తిప్పట, అకారం శ్రమ 10, 11, 12 తేదీలలో కార్యలాభము. ఖర్చులు ఎక్కువ. 13, 14 తేదీలలో పిండివంటలతో భోజనము, అస్వస్థత.

* మృగశిర [వే, వో, కా, కీ] *

ఈ వారము మీకు యోగదాయకముగా వుంటుంది. అసంతృప్తిగా వున్న కార్యములు ఈ వారము లాభకరముగా ముగించుకుంటారు. అధికములు కొంటారు. పిల్లల వర్తకులకు లాభము. గృహముందుండు వారికి కొత్తబట్టలు కొంటారు. విద్యార్థులు శ్రద్ధగా చదువుకుంటారు. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు, నటీనటులకు యోగకాలం. 8, 9 తేదీలలో తిప్పట, ప్రయాణము. 10, 11, 12 తేదీలలో కార్యసిద్ధి.

ఖర్చులు యెక్కువ. 13, 14 తేదీలలో బంధువులతో కలిసి పిండివంటలతో భోజనము. అనారోగ్యము.

* ఆరుద్ర [కూ, ఖ, జ, ఛ] *

అన్నిరంగములలోను మీరు శాస్త్రజ్ఞులవహించడము మంచిది. కార్యభారము ఎక్కువ. ఆదాయవృద్ధిచేసే ప్రయత్నాలు ఫలించవు. ఆశించిన ధనసహాయం కలుగక పోవుటచే గృహవసరములు తీరక మనస్తాపం కలుగును. విద్యార్థులకు చదువుచే శ్రద్ధ తక్కువ. 8, 9 తేదీలలో కార్యభంగము, అస్థిమితము, మనోవ్యథ. 10, 11, 12 తేదీలలో ప్రయాణము, స్వల్పలాభము. 13, 14 తేదీలలో అమిత ఖర్చులు, అనారోగ్య, ఆరోగ్యభంగము.

* పునర్వసు [తే, కో, హో, హీ] *

ఈ వారము మీకు అంత యోగకాలము కాదు. కార్యరంగములో అనేక అటంకాలు కలుగును. వుంటాయి. మిత్రులతో కలసికలసి తెలుసుకుంటే కూడా మీ బుద్ధి పనిచేయదు. వ్యాపారస్తులకు ఆరాటం. విద్యార్థులకు చదువుమీద శ్రద్ధ తక్కువ. వ్యతిరేకులనుకొని అనూనానించిన వ్యక్తి సహాయంవల్ల కార్యసాధన కలుగుతుంది. 8, 9 తేదీలలో కార్యభంగం, శ్రమ, అస్థిమితము. 10, 11, 12 తేదీలలో ప్రయాణము, ఆకస్మికమిత్ర సహాయం, కార్యసిద్ధి. 13, 14 తేదీలలో అమితఖర్చులు, మానసిక వ్యథ.

* పుష్యమి [హూ, హే, హో, హా] *

ఈ వారము మీకు మిత్రయోగం. యెక్కువ కార్యములకు అటంకాలు కలుగుతాయి. దైవము నేనమ్ముకొని కార్యాచరణ చేస్తారు కనుక మీ ప్రయత్నములు చివరకు ఫలించవు. అందున గృహవసరములు తీరక పోవుటచేతన ఇంట్లో వారికి అసంతృప్తి కలుగుతుంది. విద్యార్థులకు చదువు సవ్యముగా సాగకపోయినను కొంత విషయాలు నేర్చుకుంటారు. 8, 9 తేదీలలో నిలకడలేని స్థితి, శ్రమ. 10, 11, 12 తేదీలలో ప్రయాణము. ఆర్థికకారము, కార్యలాభము. 13, 14 తేదీలలో ఆరోగ్యచింత.

* ఆశ్లేష [డి, డూ, డే, డో] *

గతవారములోవలె ఈ వారము కూడా ఆదాయాభివృద్ధికి ఎక్కువ కార్యభారమును పైకేసుకుంటారు. కొని ఆకార్యభంగము చెందుతారు. కొద్దివ్యవహారములలో కొంత అనుకూలత. ఉద్యోగస్థులకు అధికారాల తిప్పి, వ్యాపారస్తులకు లాభము తక్కువ. ఆరోగ్యముచేత నూతన వస్త్రాన్ని. వ్యవహారముపట్ల స్త్రీలతో వివాదము. 8, 9

తేదీలలో కార్యభారములన్నియు, (శని, నివాదము. 10, 11, 12 తేదీలలో కొద్దిగా కార్యసిద్ధి. 13, 14 తేదీలలో అకారము.

* ముఖ్య [మా, మీ, మూ, మే] *

ఈ వారము మిషన్ కార్యములలో పనిచేయుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును.

* పూర్వఫలము (పుట్టు) *

[మో, టా, టీ, టూ]

ఈ వారము మిషన్ కార్యములలో పనిచేయుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును.

* ఉత్తరఫలము (ఉత్తర) *

[ఓ, ఓ, ఓ, ఓ]

ఈ వారము మిషన్ కార్యములలో పనిచేయుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును.

వ్యాయవాదులకు, పండితులకు, కళాకారులకు యోగము. 8, 9 తేదీలలో కార్యభరణలో శని. 10, 11, 12 తేదీలలో ధన యోగము, కార్యసిద్ధి, పండితసాంగత్యము, విజ్ఞానార్జన. 13, 14 లలో అమితభర్తలవల్ల అకారము.

* హస్త [హ, వ, వి, త] *

ఈ వారము మిషన్ కార్యములలో పనిచేయుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును.

* చిత్ర [వే, పో, రా, రీ] *

ఈ వారము మిషన్ కార్యములలో పనిచేయుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును.

* స్వాతి [యా, రే, రో, తా] *

అజ్ఞానము వృద్ధిచేయును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును. అయినప్పటికీ సామాన్యములవారగుటచే అధికారములకు ప్రయత్నించుటకు అనుకూలముగా ఉండును.

ధరలు:

నూలు, వస్త్రములు : కొంచెము పెరుగును.

నూనెదనులు : మార్పులేదు.

తెలుము, పండ్లదార : కొంచెము హెచ్చును.

చింతపండు : కనుముఖము పడును.

అహారధాన్యములు : స్వల్పతేడాలో నుండదుగా వుండును.

పప్పుదనులు : తగ్గును.

బండి, బంగారము : కొంచెము చురుకగును.

దక్షిణదేశమున చెరుగుగా వర్షించును.

మేఘావంబరము అధికముగును.

అప్పుడప్పుడు వాయువీధన కలుగును.

జన్మనక్షత్రము బట్టిగాని, జన్మనక్షత్రము పెరుగనివారు నామ నక్షత్రము (వారి వారి పేర్ల ననుసరించి) పేరు మొదటి యక్షరము)ను బట్టిగాని ఫలితాలు తెలుసుకొనునది.

కృష్ణుడను పేరునకు మృగశిరా నక్షత్రమును, మృగశిరా పేరునకు స్వాతి యు, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును.

శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును.

శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును, శ్రీధరుడను పేరునకు చిత్రియును.

* విశాఖ [తీ, తూ, తే, తో] *

ఈ వారము పరిస్థితులు గుఖంతముగా వుండవు. నిలకడలేని ఆలోచనలవల్ల చికాకు పడవలసి వుండును.

కార్యచరణలో శ్రమపడుతూ కూడా మూల పడవలసి వస్తుంది.

ఇంటినున్న పెద్దవారి ఆరోగ్యము పరిశేష ఆరాటం చెందుతారు.

ప్రయాణములో కలిసిన వ్యక్తివల్ల అనుకోకుండా కార్యసిద్ధి పొందుతారు.

వర్తకులకు మొదట్లో అనుకూలత లేకపోయిననూ వారాంతమున లాభిస్తుంది.

8, 9 తేదీలలో కార్యభంగము, మనోవ్యథ. 10, 11, 12 తేదీలలో ప్రయాణము, నూతన విశ్రాంతి, కార్యలాభము.

13, 14 తేదీలలో అమితభర్తలు, ఆరోగ్యచింత.

* అనూరాధ [నా, నీ, నూ, నే] *

ఈ వారము అన్ని కార్యములలోనూ అకారముగా వుంటుంది. సమీపవాళి మిగులుకులను విడిచివేయి.

మిగులుకులను విడిచివేయి. మిగులుకులను విడిచివేయి. మిగులుకులను విడిచివేయి.

మిగులుకులను విడిచివేయి. మిగులుకులను విడిచివేయి. మిగులుకులను విడిచివేయి.

మిగులుకులను విడిచివేయి. మిగులుకులను విడిచివేయి. మిగులుకులను విడిచివేయి.

అంటాడు వేదమూర్తి.

“చెప్పేందుకు ఒకరోజు చాలదు. భరే నాటకాలనున్నవి. ఒక రోజు రాత్రి ఏమయిందనుకొన్నావ్. ఏమంటే శుక్రవారం రాత్రా? అని శ్రీబాబు ఆగ్నేయ శిర్మసుద్దేశించి అడుగుతాంటే, వేదమూర్తి విసుగుపడింది. కథలో ఏ రోజు రాత్రికి అన్న చిన్న విషయాలికి ప్రాముఖ్యం ఇవ్వడం శ్రీబాబు తెలివితక్కువ. ఆ విసుగులో చెప్పుతూ నొక్కి “శనివారం రాత్రి. ఏరాత్రయేలే? చెప్పు. ఉ.” అన్నాడు వేదమూర్తి.

“బాగా పొడుపోయి ఉంటుంది. మీరు మాటుమరిగింది. మీను నిద్రపోతున్నాం. మా అవిడ ఖంగారుగా లేవండి ఎదురింటి వాల్చింట్లో ఎవరో ఏడుస్తున్నారని. నిజమే. ఎవరో ఓచారుస్తున్నారటా. ఏమిటి రాత్రివేళ అనుకున్నాను.

‘ఉరుకో కాంతా? ఏమిటి అఘాయిత్యపు మాటలు? ఉరుకో! ఛ. తప్పుకాదు. ఎవరయినా వంటే నవ్వుతారు’ ఎవరి మాటలు? ఎవరు ఈ కాంతా? అఘాయిత్యపు మాట లేవటో. నాకు అంతుపట్టలేదు. ఉండబట్టలేక ■ గ్నేయశిర్మగార్ని లేపాను. సరే తిర్యాక కాస్తేపటికి అర్థమయ్యింది. ఆ ప్రబుద్ధుడు రాత్రి పన్నెండు గంటలకు నవలా సాహిత్యంలో మురిసిపోయాడని!”

“అ! బాగుంది.” వేదమూర్తి మంచి ఉత్సాహంగా ఉంది.

“ఆ అబ్బాయి భరే చిత్రమయినవాడులే. బాత్ రూమ్ సంగీతం వినితీరారనింజే. నీళ్ళు బోసుకుంటూ అన్ని బ్యూటీఫుల్ పాడేస్తాడు. నీళ్ళు బోసుకుంటూ, బోసుకుంటూ... ఏదో గుర్తుకువచ్చి... ఖయీల్లా పెద్దాడు మొహం. మరోమాట చేతదాను అయిపోయి కనపడిన ప్రయోగని గీతకలలో పిలుస్తాడు బాధగా!”

“ఎప్పుడూ ఆ కిటికీదగ్గరే మకాం. వీధిని పోతున్న ఏ పడుచూ ఆరిన దృష్టిలోంచి రిఫ్లెక్టుకోరేడు. ఇంకా ఇంకే వోల్టేజీ ఉంది.”

“చెప్పవయ్యా!”

ఒక్కమాట అతిచిత్రమయిన విషయం జాపకం తెచ్చుకున్నట్లు, సాదాగా ఉన్న వాడల్లా ఫిక్సుడ నవ్వుతూ గుడులు తిరిగాడు. వేదమూర్తి, ఆగ్నేయశిర్మకి అర్థం కాక రికమకపడ్డారు.

“విషయం చెప్పనివ్వవయ్యా! నీ నవ్వు బంగారంకానూ!” అని శ్రీబాబును వేదమూర్తి అంటూంటే ఇంకా నవ్వుతూనే...

“భరే జీవాంతకుడారే!”

“ఏమిటనలకథ!”

“ఆగ్నేయశిర్మగారికి కోపం వస్తుంది.”

భక్తుమన్నాడు శ్రీబాబు.

“కోపం రాదు. పాడురాదు. చెప్ప.”

“మొన్న నెలనల్లా వాళ్ళ రెండోవాడు క్షుధులెదో! వాడు నైతిలు నేర్చుకుంటా నన్నాడు.” మళ్ళీ ఇహి ఇహి మన్నాడు.

“ఓ! అదా!” అని ఆగ్నేయశిర్మగారు పేలవమయిన నవ్వు నవ్వి, వెంటనే కోపం తెచ్చుకొని... “చెప్ప తెలివి. అంతే. అంత కన్న ఏంలేదు. ఎందుకూ?” అని నవ్వారు.

“బాగానే ఉంది. మీ ఇద్దరూ నన్ను ఇరుకున పెడుతున్నారు. చెప్ప చింతకే” వేదమూర్తి విషయం అర్థంకాక బాధగా కూడా ఉంది.

శ్రీబాబు నవ్వు ఆపుకుని చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు.

“నెన్నెల రాత్రులారే. క్షుధికి నైతిలు నేర్చుకున్నారు శిర్మగారు. ఏదో తంటాలు పడుతున్నారనుకో పాపం. ఈ గది కుర్రాడు భరేవాడులే.” మళ్ళీ నవ్వులో పడ్డాడు.

“ఆ నవ్వుమిటి? ఇదేమిటి? ఏమిటిభరే వాడు? భరేవాడు ఏరే!” వేదమూర్తికి కోపం కూడా వచ్చింది.

“నేను చెప్పలేనంటే. అయ్య బాబోయి! ఓరి, వీడినుంప తెగ?” మళ్ళీ మెలికలు తిరిగి పోతున్నాడు శ్రీబాబు. నవ్వుకట్టలు తెంచు కువస్తోంది శ్రీబాబుకు.

“నువ్వు చెప్పకు నాయనా! ఏక ప్రారాస పడిపోతున్నావ్.” తన నవ్వులో వేదమూర్తి నరకం చూపిస్తున్నాడు శ్రీబాబు.

“అదికాదు మరి! మీరు చెప్పగలరేమిటి? ఆపశాంతిగా...” మళ్ళీ నవ్వుతూనే... “ఆ కుర్రాడు నైతిలేనేర్చే పద్ధతి చెప్పాడు శిర్మగారికి.”

“ఏమిటా పద్ధతి?”

“ఎక్కడా నవ్వుకు చూడు. భరే చమత్కారాలు నేర్పినవాడు. ఓరి వీడితెలివి ఇదిగాను. అతిగాడంటాడూ, నైతిలొక్కడిం పెద్దకద్దంకాడు. అది కారీరకం. ముందు బాలెస్సు నేర్పారే. అందులోనే ఉంది అంతా! అది మొదలుపెట్టడం వాడు. శిర్మగారికి వచ్చింది.”

“నచ్చడంకాదు. ఎందుకూ...” అంటూ ఏదో చెప్పబోయారు శిర్మగారు.

“సరేండీ. చెప్ప!” వేదమూర్తి ఉత్సాహం చెప్పనంది కాదు.

“ఏమన్నా డనుకున్నావ్. క్షుధిని నవక నీటుమీద కూర్చోని హండిల్ బారే పుచ్చు కొనున్నాడు. శిర్మగారికి నీటుమీద కూర్చుంటూ కూర్చోని తొక్క మన్నాడు. ఆగ్నేయశిర్మగారి దివ్యమైన కారీరక పరిశ్రమ. చానీకి నేర్పు అనవసరంలేదు. క్షుధిడి మొదడు నేర్పులో కూడుకొన్నది.”

“అ! అ!” ఏం జరుగుతుందో ఈసారి

అమృతసంజీవినీ మాత్రలు

గర్భిణులు ప్రసవించువరకు సేవించిన సుఖప్రసవము, ఆరోగ్యసంతానము కలుగును. వేవిళ్ళు, నిస్తాగ్ని, పాలిబోవులు నివారించి ఉత్సాహము, నరముల పటుత్వము కలుగజేయును. నెలకు రు. 2.

ఉదరాంతరి

చంటిడిశల రిటర్ స్ట్రీన్ వ్యాధులు సమస్త అశాసలు నివారించును. అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, ముక్కుచు విరేచనములు నివారించి, బలము, రక్తవృద్ధి కలిగించును. నెలకు రు. 2.

బాలాజీర్ణవటి

కి సం||లు చాటిస పిల్లలకు తరచు కలుగు అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, నిశ్చ విరేచనములు తెల్లగా పాలిబోవుట, క్రమముగా కృశించుట చూరించి రక్తవృద్ధి, బలము కలిగించును. నెలకు రు. 1.

శతమూలకాది లేహ్యము

ఇది సుఖ మేహ వ్యాధులు, ఎరుపు, తెలుపుమచ్చలు, బగ్గెలుమాన్సి రక్తము వృద్ధిపరచి బలము, నరముల పటుత్వము కలిగించును. స్త్రీలముఖబాసలు, అమిత నొప్పి నివారించి తప్పక సంతానము కలుగజేయును. లోహాగ్రకనింధూరముతో రు. 40 రు. 18.

శ్రీ భుజంగరాడైద్యశాల,

తాళ్ళరేవు, తూర్పుగోదావరి.

కోగరిగాడు వేదమూర్తి.

“నైతిలతో సహా హలయ్యగారి పెద్దరాతి గొలిలో ఉన్నారే మరు నిమిషంలో. పాపం మాటలెందుకు? ఆ అబ్బాయి వాళ్ళికి నైతి లీనుకువచ్చాడు.”

వేదమూర్తి పకపకమంటూ నవ్వాడు. ఆ నవ్వులలో ఆగ్నేయశిర్మగారు ఇరుక్కు పోయి గది కుర్రాడి మీద తగని కోపం వచ్చింది.

ఇంతలో గది కుర్రాడు వచ్చాడు. వేదమూర్తి అతణ్ణి పరీక్షించాడు. ఆగ్నేయశిర్మ మరచుర చూసాడు. శ్రీబాబు సన్నగా, ఉత్సాహ పూర్వక మైన చూపులను ప్రసరించాడు ఆ అబ్బాయి మీద. నిలుంటే శ్రీబాబు, ఆ అబ్బాయిని తన కారిలోతీసుకొని తల విసురాలని కూడా వుంది—“ఇంత

★ గది అబ్బాయి ★

తెరిచి ఎలావచ్చింది బాబూ నీకు!" అంటూ.
"ఇదుగో చూడు అబ్బాయి!" అన్నాడు అగ్నేయశర్మ.

కుర్రాడు కివిగా మెట్టెక్కి పిడి అరుగు మీదున్న గదివైపు బోబోతొన్నవాడల్లా ఆగి వెనక్కు తిరిగాడు. వేదమూర్తి, శ్రీబాబును చూస్తూ—

"ఏమిటి ఈవచ్చిను?" అని ఖంభు మన్నాడు. అతతల అరుగుమీదున్న శ్రీ బాబు

"బాబుగారు ముద్దుగా అలానే పిలుస్తారు," తిరిగి వ్యాడు శ్రీ బాబు. గది కుర్రాడికి అర్థం అయ్యింది. అగ్నేయశర్మ తనమీద దండయాత్రకు సరిహద్దులో సైనిక స్తావరాలను ఏర్పాటు చేశాడని ఊహించి కళ్ళు చిటిచిటి "అ!" అన్నాడు.

"నువ్వు ఈరోజు గది కాలిచేయాలి" అని తుంచుచు అన్నాడు అగ్నేయశర్మ.

"కాలి చేస్తాను అన్నది నిజం. ఏరోజు అనేది చెప్పలేను." శ్రీ బాబు అభిమానంగా చూస్తూ అబ్బాయిని "నెభావ్!" అన్నట్లు.

"ఈరోజు! బర్తయ
"అంటే?"

పోకం ముదిరింది. శ్రీ బాబుకు ఇది పట్టయిన నీను. వేదమూర్తి కలుగచేసుకొని—
"అలా అంటే ఎలాగో మనకి మర్యాదగా ఇలిచ్చినపుడు, మనర్హి వారు అడిగినపుడు మనం మర్యాదను పాటించడం ధర్మం" వేదమూర్తి శ్రీ బాబువైపు చూస్తూడు "ఎలా చెప్పాను?" అన్నట్లు. శ్రీ బాబు అబ్బాయివైపు చూస్తూడు "దీనికి నీ సమాధానం?" అన్నట్లు. ఆ అబ్బాయి ఒక్క మాట అగ్నేయశర్మను చూసి వెంటనే వేదమూర్తి నుద్దేశించి... "చూడండి! మర్యాద గురించి కోడ్లో, గొప్పో, నాకూ తెలుసు, అదే తిరిగి అంటున్నాను. వెళ్ళి మనడంలో కూడా మర్యాద చూపించవలసిన అవసరం మీకూ ఉంది, నానుండి మీకు మర్యాద కావలసినపుడు." శ్రీ బాబు వెంటనే చూపుడువేలుతో రెడ వొడ్డపై గట్టిగా కొట్టుకొన్నాడు 'అదీ సంగతి' అన్నట్లు! ఇలాంటి బిగువైన సన్నివేశాలు అరుదుగా వస్తాయి. అప్పుడే ముగింపు తెగింపుతో తెగ కుండుగాక! అని కూడా అనుకొన్నాడు శ్రీ బాబు.

శ్రీ బాబు కలుగచేసుకొని... "వారు పెద్దలు" అన్నాడు ఆ అబ్బాయితో.

"మేము పిన్నలం కదండీ" ఈమాటలు అంటూ కళ్ళు చిట్టించాడు. శ్రీ బాబుకు

పచ్చి వెలక్కాయ కంఠాన పడెడి. మరొకరు ఇలా చెప్పకున్నట్లు కెక్కిరింపుగా అని ఉంటే, కొపించకపోయినా సహించి ఉండేవాడు కాదేమో! గది అబ్బాయి పూర్తిగా నచ్చాడు రెడకు. ఎందుకు...? ఎదురింటి శర్మగారికి ఒక 'సమస్య' కావడమే. రోడ్డుమీద అరటిపండు వొక్క మీద కాలు ఆప్రయత్నంగావేసి బారిపడిన అమ్మాయికి చచ్చినంతపని! చూచిన పది మందికి, కడుపుబ్బ నవ్వు పుట్టించే సమయమిది. శ్రీ బాబు ఉదాహరణ నిపుణుని!

"అది కాదు బంతులూ, వారు మనకి గది ఇచ్చారు."

మేము గది పుచ్చుకొన్నాం అని ఉండవలసిందనలు. అలా అనక

"ఊ! అయితే?" అన్నట్లు చూస్తూడు గది కుర్రాడు.

"నువ్వు అట్లా అంటే మేము ఏమి చెప్పుతాం?" అన్నాడు శ్రీ బాబు తమకి చెప్పవలసిందింకేంలేదన్నట్లు. శ్రీ బాబుకు, అగది కుర్రాడు అలాగే, ఆ ధోరణిలోనే ఉండాలి. పైకి శర్మగారిపక్షం!

అగ్నేయశర్మగారికి పరిస్థితిని ఓపికతో ఎదుర్కొనే సహనం నశించింది. ఆయన ఏదో అపదాని అన్నట్లుగా.... "ఎందుకూ!" అని సాగిడితాడు. ఆయన, పెద్ద... బంటె ఎగగట్టి కుర్రబెడవమీదకి దుముకుతూ డన్నట్లు, అంతవరకు వ్యవహారం పోనవ సరంలేదన్నట్లు, వేదమూర్తి కూర్చున్న వాడల్లా లేచినుంచాని "ఏమండోయి... అతగాడికి లేకపోతే మీకులేదా ఏమిటి? మీ రూలుకొండి" అని కసిరిపారేస్తాడు శర్మగార్ని. శ్రీ బాబు, చంటికుర్రాడు బోబోతుకొని అన్నం తింటున్నట్లు పెట్టాడు మొహం సరదాగా!

అగ్నేయశర్మగార్ని ఉరుకోమనడమే ప్రాతానాం ఇవ్వటం. అందుకే ఆయన కోపంగా అన్నాడు. "ఉరుకోవడంకాదు. ఎందుకూ" అని ఇంకా ఏదో చెప్పబోతుంటే శ్రీ బాబు శర్మగారి మాటలకు అడ్డువచ్చి.

"అవన్నీ ఎందుకుగాని.... సామరస్యంగానే పరిష్కరిద్దాం." అని గది అబ్బాయి వైపు తిరిగి... "చూడువంతులూ!"

"ఏం" అన్నట్లు చూస్తూడు. 'ఓరి వీడిలు బంగారంకాను!' మాటాడితే కరవబోతున్నాడు అని సంతోషంగా శ్రీబాబు అనుకొని ఉరుకోన్నాడు.

వేదమూర్తి... "చూడు వంతులూ! నివయం తెలిసింది. నీవు కాలిచేస్తావం

టున్నావు. అవునామరి. అది సబలే!"

"అయితే ఏది సబలుకాదు?" అగ్నేయ శర్మగార్ని చూస్తూ తార్కికంగా ప్రశ్నించాడు. అగ్నేయశర్మగారు వేదమూర్తివైపు "చూడు వీడి వరస" అన్నట్లు చూస్తాడు. వేదమూర్తి, 'వీడితో, బోనులూ ఎక్కి మాట్లాడినట్లు మాట్లాడవలసి వస్తోంది' అనుకొన్నాడు. శ్రీ బాబు ఇహిహి అన్నాడు. అగ్నేయశర్మగారు తలుపుకొని... "మరి నాదా సబలుకాకపోతే?" వేదమూర్తి నుద్దేశించి అన్నాడు.

వేదమూర్తి యాదాలాపంగా పెట్టిన ముడి చిక్కుముడిఅయి ఉరుకొంది. దాన్ని విప్పలేక... "అది కాదండీ... ఇదుగో చూడు అబ్బీ! నువ్వు కాలిచేస్తావంటున్నావు." "ఎప్పటినుంచి?" అగ్నేయ శర్మగారు ఉడికిపోతూ అన్నాడు.

"నూరు కాలి చెయ్యమన్నప్పటినుంచి." తాపీగా అన్నాడు అబ్బాయి.

చంపాపు ఫో అని మనసులో అభినందించుకొని మరీ తొడ చరుచుకున్నాడు శ్రీ బాబు. తాను ఏమో మాట్లాడాలన్నట్లు.. "శర్మగార్ని అలా ఇబ్బంది పెట్టడం..." అని నవ్వి వెంటనే గబగబ "మంచిదికాదు." అనేస్తూ అగ్నేయశర్మగార్ని చూస్తాడు.

అగ్నేయశర్మగారు "నాకు అని అన్నీ పనికిరావు." అని ఇంకా ఏదో అనబోతుండగానే వేదమూర్తి కలుగచేసుకొని...

"ఆయనతో ఏంగాని..." అన్నాడో లేదో... వెంటనే తార్కిక పరిజ్ఞానం గలిగిన తార్కికుడులా అడ్డుచ్చి...

"మరి మీలోనా?"

శ్రీ బాబు సక్కుమన్నాడు. వేదమూర్తి పేలవమయిన నవ్వు నవ్వాడు. అగ్నేయశర్మగారు ఉడుకుతోతుతనంతో కుమిలిపోతున్నాడు.

వేదమూర్తి, అగది కుర్రాడినున్న 'చేదు మాతర్ని' ఎలానో మింగుతూ, తిరిగి కలుగచేసుకున్నాడు.

"నీవు అనే మాటలు మరి చిన్న పిల్లడు మాట్లాడుతున్నట్లున్నాయి. గది యెవ్వడు కాలి చేయగలనో చెప్పమంటున్నాను."

"గది కారకాలా!" అన్నాడు గది కుర్రాడు.

"అంతవరకూ నీ లండడదన్న మాట! ఎందుకూ..." అని ఉరిమి అన్నాడు అగ్నేయశర్మగారు.

"మీ రూలుకొండి" అని శ్రీ బాబు అన్నాడు. వేదమూర్తి వెంటనే...

"అవునామరి. కాస్త పీలెనంత వొందనో చూడు. ఒక వారం సరిపోతుందనుకుంటాను." ఈ సారి కుర్రాడి అడగలేదు.

(47-వ పేజీ చూడండి)

★ పెళ్ళి చేసుకుని చూడు ★

(24-వ పేజీ తరువాయి)

యండి...

కను: అంతా అయిపోయినట్లే గదన్నా...
సర: పిల్లవాడు వచ్చటం వకటి మిగిలి పోయింది గదండీ.

పద్య: అది వకలేమిటి.....సంగీతం రాదుట...పిల్లల్ని అడించటం గూడా చేత గాదుట.....

కను: అంటూనే మర్చిపోయాను...మీ అబ్బాయికి వంటవండటం చేతనవునండీ...

సర: ఆహా...భీమపాకం రెండి...మీరు ఆ చేత్తో రెండుపూటల తిన్నారంటే...ఆ వారం చివరిదాకా మర్చి అన్నం మీద ఆకలిగదు.....

కను: నేను నీయింకా అడుగుతుంటే మీరు ఎగతాళి పట్టించటం ఏమిటాగా లేదు...మా అమ్మాయికి నిన్ను గావుంటుంది... ఇంట్లో నుకనాడికి వంటచేయటం చేత కాకపోతే ఎలాగండీ...

పార్వ: కోపం తెచ్చుకోకండి...ఇప్పుటి కియేరారుగాని...నేర్చుకుంటాడటం అదంత నిద్య...

కను: అదంతేమిటి...అదే ముఖ్యం మా అమ్మాయికి వకపూట కొంచెం బద్దకంగా వుంటుంది...ఇంత వార్చి పెట్టటం గూడా చేత కొనివాణ్ణి చేసుకోవటం ఏం యిదండీ..

సర: ఇప్పుడయినా కొడిగా చేతవులెండి. మీ చేతికిందకి చేరింత ర్యాత అన్నీ చేతనవుతాయి...

పద్య: ఆసలు అన్నిటికంటే ముఖ్యమయిన విషయం మరిచిపోయానమ్మా... కథలు సంగతి...

కను: అవునులే...మీ అబ్బాయికి కథలు రాయటం చేతనవుతుందండీ?

సర: కథలూ...ఏం కథలూ...

కను: పిల్లకథలుగావు...అసలు కథానికలు, నాటికలు అవి రాయటం చేతనవునా అని.

పార్వ: ఏమీ అమ్మాయి...కథలు రాస్తాడులే—

సర: అంత బాగా రాయలేడండీ...

పద్య: ఏమన్నా కొన్ని కథలకు అమ్మ మీదనిక్కే వాచానయ్యాగం వట్టిందా..అని.

సర: అచ్చే ఎక్కడండీ...వాచానం

దాకా వెళ్లినతర్వాత అక్కడినుంచి దారి తప్పి చెట్లబట్టలో యిరుక్కుపోయాను... పద్య: అదేం బాగాలేదు...

కను: అవును బాగాలేదు...మా అమ్మాయికి కథలు రాయటంంటే ప్రాణం అన్నమాట...

సర: నాకు తెలియజే...మీరు రాసినవి వకసారి చూపించండి...

పద్య: నాదగ్గరేంలేవు...అన్నీ పేపర్ల వాళ్ళ దగ్గరే వున్నాయి...నాకు పంపించరూ...అమ్మలో చూపించరూ...అదే గదా గొడవ...

కను: అందుకేనే కథలు అమ్మ చేయించుకోగల కథకుడయితే మా అమ్మాయి పేరు పెట్టి గూడా కథలు రాయించుకోవచ్చు అని మా అమ్మాయి సంబరం...

సర: బాగా నేవుంది...

పద్య: బాగా వుండటం ఏమిటి...మాకు వక్కటి కుదరకపోయిన తర్వాత...

సర: మీకివన్నీ కుదిరేటప్పటికే బ్రహ్మ మురిపోతుంది...

పార్వ: ఊహో సరళా... పెడసరంగా ముట్లాడుతే ఏం బాగుంటుంది చెప్ప...

సర: పెడసరం ఏమిటి...మా అన్నయ్య ఎందుకూ పనికిరానివాడు... చవటా అని... ముక్కు ముఖం తెలియకుండా వచ్చిడబాయిస్తుంటే... యిందాకటినుంచి వూరుకున్నాగాని...

పార్వ: ఆ...ఆ...ఆవేళి పడకు...

సర: నీమంటే నన్నింతవరకూ తెచ్చినాయి...ఎన్ని వరాలూ చూడు...హిరణ్యాక్షుడుగూడా ఎందుకూ పనికిరాకుండా వున్నాడు...

కను: మాక్కా వాలసినవి అడిగాం... తప్పేమిటండీ...

సర: తిప్పేమిలేదు...వూరికేవలబాయించమంటే...సంగీతం చేత కావాలన్నారా...

పద్య: అవును...అన్నాను...యిప్పుడు మటుకు కాదన్నా నేమిటి

పార్వ: తొందరపడకు సరళా...

సర: నువ్వుయ్య కో పిన్నీ...నీకసలేం తెలియదు...గిందీ రావాలన్నారా... పిల్లల్ని అడిచటం చేత కావాలన్నారా...

కను: నాటిలో వక్కమాట కూడా పూలు పోకుండా యిప్పుడూ అమాటే అంటున్నాం...

సర: అంతటితో ఏమయిందని...వంట వండటం చేత కావాలిట... కథకుడై వుండాలిట...

పద్య: మాక్కా వాలసినవి కోరుకున్నా...మీకిష్టమయితే నే...దినిలో తగాదాతో పనేముంది...?

సర: తగాదాలేం లేవు తల్లలాగా...

తగాదాలేం లేవు...నా సలహా వకటి బ్రహ్మాండమైనది చేపుతా వింటాగా... పార్వ: ఏమిటే గడుగ్గా యితనంగా వుంది...

సర: గడుగ్గా యితనంలేదు...అభాం ప్రా యితనం లేదు...నామాట విసండి...

కను: చెప్పండి...విందాను నేగా...

సర: ఫస్ట్...అంటే మొట్టమొదట... చూడేటారావు అని మా పింది మేష్టరున్నాడు...అయినకు వచ్చినన్ని పిందీలో నూటలు...అసలు డిక్షనరీలోనే లేవు...

పద్య: నిజంగా

సర: రెండో అయిన... మా సంగీతం మేస్తరు...మానుష్యాస్త్రోగారు...అయిన రాగం ఆలాపిస్తుంటే... ఆనాడు మాను మంతుకుపాడగా రాళ్ళు కరిగిపోయినట్లు... వి నే వాళ్ళంతలలు తిరిగిపోతాయి...

కను: చాలా ఆశ్చర్యంగావుండే...

సర: తర్వాత... మా వంటలవాడు... వాడు వంటిడి, భీమిడి! పూర్వజన్మలలో వంటలుచేయటం నేర్చినవాడట... పేరు నలభీష్... సరే, పిల్లల్ని అడించటానికి అంటారూ...మా దూరబంధంవు కనుమూర్తి అనీ...

పద్య: విశ్చందరికి యిప్పుటి విషయానికి సంబంధం ఏమిటో నాకేమీ అర్థం కావటం లేదు...

సర: ఆ బాగ్యంత నేను తీసుకుంటాగదాడీ... కథలు రానే ప్రేండువున్నాడు...వాడి పేరు వివలానికి కొంచెం వికారంగా వుంటుంది రెండి...అందుకని 'పులి ప్రీ' అని పేరు పెట్టుకుని ప్రాస్తాడు...ఇప్పుడు మీకు అయిదుగురిని పరిచయం చేశాగదూ...

కను: అవును...

సర: అవును...ఏమిటండీ...ఈ ఆయిదుగురి పెళ్ళి చేసుకుంటే అనుకున్న వి అన్నీ లభిస్తాయి...కావలసిన సే కలియగ ప్రాపది... అని విరుదుగూడా తిగిరించుకోవచ్చు...

పద్య: మీరు చాలా మితిమీరి ముట్లాడుతున్నారూ...

సర: నేనేం మితిమీరటంలేదు... మీరే నామనసులో వున్న నిజమైన మాటనుబయట పెట్టేటట్లు చేశారు...మర్చిపోయాను మీకు డబ్బు గూడా కావాలిదూ... ఏదన్నా వక బ్యాంకునుగూడా పెళ్ళి చేసుకోండి... కర్ణుడుగూడా దొరికినట్లువుతుంది...

కను: ఇంత కుర్యాదిలేకుండా ప్రతర్తి సారసుకోలేదు...

సర: మీమీద మీరే విశుక్తుంటున్నారూ...మీ అమర్యాద మిమ్మల్నే వెంటాడుతోంది...

పార్వ: సరళా...! నా ఇంట్లో ఏమిటి రగడ... బయట అబ్బాయి ఏమనుకుంటాడు...

నారసింహ లేహ్యము
 ఐంగారుతో చేరినది. మేహము, నిక్క, నిప్పుత్తవ వగైరా హరించి ఐలము రక్తవృద్ధి కల్గించును. 20 కు. డబ్బీ కు. 3-4-0. దోస్తీ డి. 1-1-0.
 డి. ఏ. ఏ. అంధకంపెన్ అయిర్వేడ్ సమాజం, పెండే (PO) నెల్లూరుజిల్లా.

కాలేట్ కోరోఫిల్ చిగుళ్ళను గట్టిపరుస్తుందని వైద్యపరీక్షలో రుజువైంది!

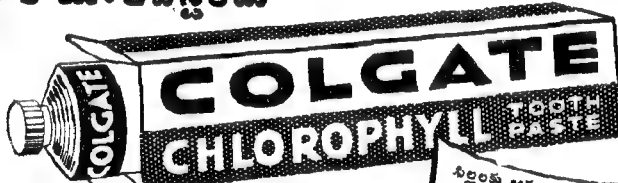

చిగుళ్ళను
బలపరుస్తుంది!

దుర్గంధాన్ని
వెంటనే గట్టిగా
నిర్మూలిస్తుంది!

దంతక్షయాన్ని
నివారిస్తుంది!

ఇంతకు మించిన ప్రత్యేకతను మైన కోరోఫిల్ కలిగివున్న
మరొక టూత్ పేస్ట్ లేదు

ఇప్పుడు! అదాయకరమైన
పెద్ద సైజులో దొరుకుతుంది

నిర్దిష్ట అనందదాయక
మైన దాని పెక్టర్
మింట్ యిది, దానివ
హరిక బాగా వచ్చుతుంది.

COLGATE/125

పెళ్లి చేసుకుని చూడు

సర : ఏమీ అనుకోదు... ఇండాళ నే ఈ
మాటలన్నీ వివరేక జరిపోయి వుంటాడు...
పార్వ : అంతగా మాట్లాడటం బాగాలేదే...
సర : ఏంబాగాలేదు పిన్నీకి ఏమండి వద్ద
గానూ... మీరు ఏ హుందా, తా మా తు
చూసుకుని యిన్ని కోరుకుంటున్నారండీ
...డాన్సు చేస్తారుట ... అదిగూడా శిక్ష
ఇగా నేర్చుకున్నదిగావుండా ... బి. ఏ.
పాను కొవటానికి కొన్ని సంవత్సరాలు పట్టిం
దట... మీలో ఏం గొప్ప లక్షణాలను చూసి
మీ భర్తను వూహిస్తున్నారండీ...
కను : పోదాం పదవే ... పారపాటైంది
రావటం ... ఇటువంటి మనుష్యులని తెలి
యక...

సర : రావటంలో ఏం పారపాటే లేదు
... నోరు మంచిది కో పోవటం వలన
వచ్చింది...

పద్మ : (సంచితమంది కాగితం తీసి)
అమ్మా...

కను : ఏమిటి తిలీ మళ్ళీ ఏం తెచ్చి పెట్టావు
అయిన అవమానం చాలక...

పద్మ : ఏం లేదు... పేపరులో వయించిన
కాగితం ముక్క యిక్కడే పారెసిపోదామని

కను : దాకియ్యి చేపుతాను. వకసారి బిగ్గ
రగా చదువు... వింటారు.

పద్మ : (కాగితంలోకి చూస్తూ) అమ్మా...
దీంట్లో పేరు గోపాలరావు కాదమ్మా.

కను : ఎవరమ్మామరి...

పద్మ : గోకులానందరావులు.

కను : అరి భగవంతుడా... తమిచందమా
తమిచండి... పారపాటిన మీ కొంపలో
అడుగు పెటాం.

పద్మ : అనుభవించాం... వస్తాం మరి...

సర : మీబూజుపటిక ఆ భి (పా యా లా
మారిన తర్వాత రండి... గోకులానంద రా వు
గారి దగ్గరకే యివా అప్పుడే బావచ్చు...

పద్మ : ఆవిషయంలో మీ సలహా లేం
అక్కరలేదు... రావే అమ్మా... ఇంకా ఏమిటి
చూస్తావు.

కను : పెద్దలందరికీ నమ స్కా రా లు...

ఇన్ని సలహాలు చాలు తిలీ చాలు...

సర : అశ్వే అందుకోసం కాదు... మీ జ
తప్పయింటికి వచ్చినట్లే తిప్పకెట్లాబ్బంలో
కూడా వచ్చారు. ఇక్కడికి మీరు రండేళ్ళ
కిందటనో, తిర్వాతినో రా వాలి సింది...

కోజాలు తిరుగుతున్నాయి. యిది యిరవైయో
కేటాబ్బం.

కను, పద్మ : నలవు...

సర : (చేతులు బాగా వైకత్తి) సంతో...
వం... ఏంపిన్నీ బాగుండా...

పార్వ : బాగుండటమేమిటి... (అక్క
డంగావుంటే... అయినా నాకు కొడలువచ్చే
నీ ముఖాన బాగా ఏర్పడొద్దా...

[తె]

పనితా వోకం

★ ప తి త స్త్రీ జ నో ద్ద రణం ★

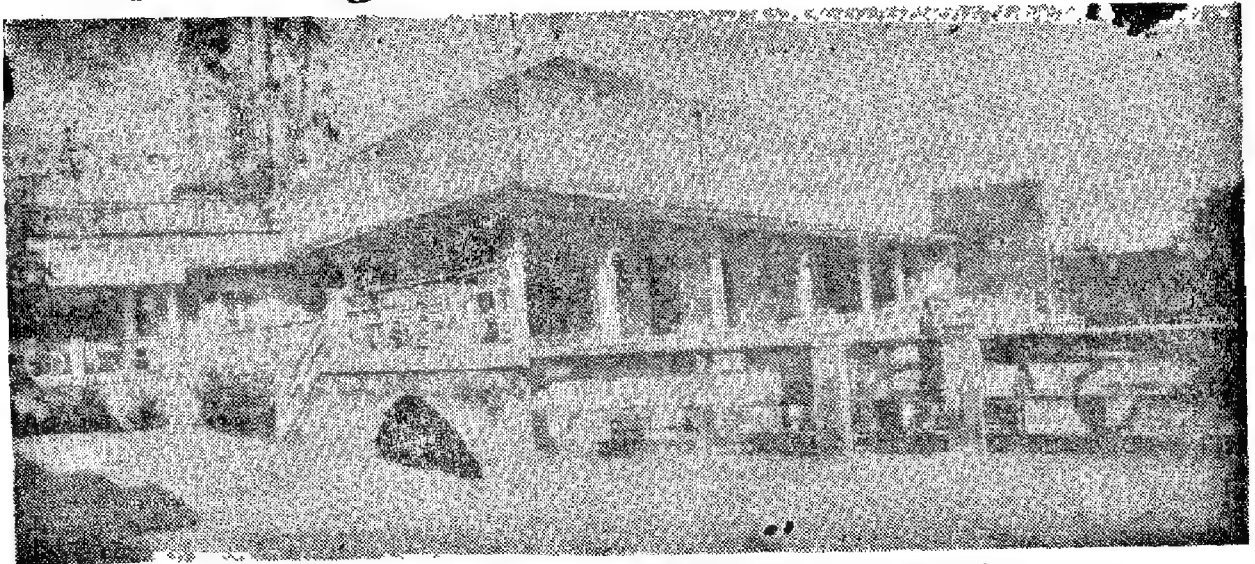
జ్ఞానవరి రేచ రేచిన కేంద్ర సాంఘిక సంతేమ సమితి ఆ భక్తి శీరాస శ్రీమతి దుర్గాబాయి దేశ్ముఖ్ మైదరాబాద్ లో ఒక 'సాంఘిక' ప్రారంభోత్సవము చేస్తున్నారు. 'అమిర్ షేఖ్' అని మైదరాబాదుకి విద్యమేళనమారంలో ఉన్న షేఖ్ లో ఒక పెద్ద భవంతిలో దీన్ని ఏర్పరుస్తున్నారు. సైతకంగా భవంతి, సంఘం దృష్టిలో నీడమైపోయిన పతిత స్త్రీలకు, తాత్కాలిక ఆశ్రయం కాని ప్రజాభావతో కానీ సేవలు చేసిన స్త్రీలకు కొన్ని విపరీత కష్టాలవలన తమ కిలానికి లింగం వాటిల గా లోకాన్ని చూడడానికి భయపడే స్త్రీలకు, వివిధమైన ఆధారములేని ఆపాద స్త్రీలకు ఇంతమందికి 'రక్షణ' యీ రక్షణాలయం కల్పిస్తుంది.

రక్షణ కల్పించడమేకాక, ఆ స్త్రీల

'పునరావాసానికి' కూడా ఇది మార్గం ఏర్పరుస్తుంది. వారుకూడా ఒక గౌరవప్రదమైన జీవనోపాధి ఏర్పరుచుకోవడానికి, గత చరిత్రలోని అవినీతిభట్టాలను మర్చిపోయి, సంఘంలో కలిసిపోవడానికి ఆవకాశం కల్పిస్తుంది. ఈ కార్యక్రమము కేంద్ర సాంఘిక సంతేమ సమితివారు 'అసంతర రక్షణ' పునరావాస-పునరుద్ధరణ కార్యక్రమాల' అనే పేరుతో సమగ్రపథ కాలను సమర్పించి వున్నారు. ఈ సమితి నియమించిన ఒక ప్రత్యేక విచారణ సంఘం ఈ సమస్యలపై ఒకవిచేది తయారుచేసింది. ఈ సమస్య సమగ్రరూపం, స్త్రీలు ఈస్థితిలో జీవనము గడపడానికి కారణం, కొందరు స్త్రీల సైతక పతనానికి దారితీసే పరిస్థితులు, వాటివల్ల ఏర్పడే ఫలితాలు, తన్నివారణోపాయాలు మొదలైనవి ఈ నివేదికలో బాంధుపరిచారు.

కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకులిసి నిర్వహించబోయే ఈ కార్యక్రమాన్ని తయారుచేసేది కేంద్ర సాంఘిక సంతేమ సమితి. రాష్ట్రాలలో స్థాపిస్తున్న 'రక్షణ కేంద్రాలకు' సంబంధించిన నిర్మాణాత్మకమైన కార్యకలాపాన్ని నూచించేది రాష్ట్రసంతేమ సలహాసంఘం.

వ్యభిచార నిర్మూలనం మన ముఖ్య సాంఘిక సమస్యల్లో ఒకటి. దీనివలన జేరి కొలది స్త్రీల జీవితాలు నాశనంకావడం, మరికొన్ని జేరి గృహిణుల జీవితాలు దుర్భరంకావడం, కుటుంబాలు విచ్ఛిన్నంకావడం యాదృచ్ఛికంగా జన్మించిన ఆ సం తతిభద్ర మేహవడం, ప్రజాజోగ్యభంగం జరుగుతున్నది. పెద్ద పట్నాలలో, చిన్న పట్నాల్లో ఈ వృత్తి ఎలా ప్రబలుతున్నది దీనికి కారణాలు, నేకంలోని ఒక్కొక్క

శ్రీమతి దుర్గాబాయి దేశ్ముఖ్ మైదరాబాద్ లో ప్రారంభోత్సవం జరుపుతున్న భవనం

(పాఠం) ఈ సమస్యరూపం మొదలైన వివరాలు లన్నిటిని నివేదిక చేర్చించింది. వివిధ వ్యక్తులను, సంఘాలను, ఉద్యోగులను కలసి కొని, ఎన్నో పల్లెలు, కట్టలు చూచి, అనేక ప్రశ్నలకు సమాధానాలు వివరాలు సేకరించి తెలియజేసి నివేదిక ఇచ్చింది.

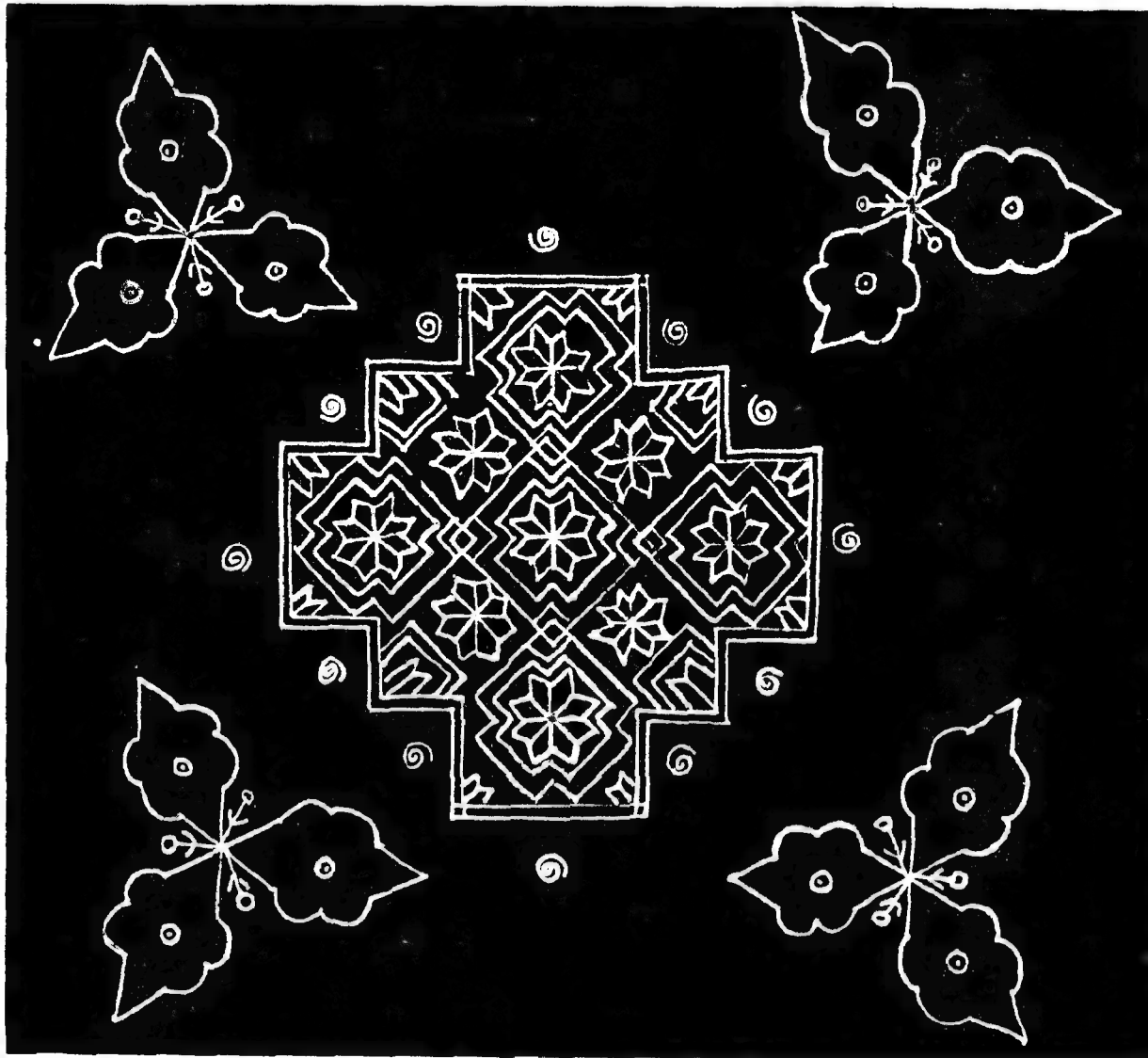
ఈ పథకం ఆధారంగా భారతదేశం మొత్తంమీద 28 రాష్ట్రాలకు (సేట్ల చూపు) 86 జిల్లా రక్షణాలయాలు (డిస్ట్రిక్ట్ టెల్లర్లు) మంజూరు అయినవి. మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో ర రాష్ట్రాలకు (చాలాను, జిల్లా కొకటి చొప్పున 20 జిల్లా రక్షణాలయాలు

పారంభించవలసివున్నది. వీటిలో రాజమండ్రిలోని స్త్రీల పునరావాస కేంద్రం (శ్రీ పీఠే శిలంగం పంతులుగారి ఆశం దో ద్యాన వనం)లో శ్రీ హితకారిణీ సమాజంలో మొన్న అగ్రోబరు నెలలో ఏర్పడింది. ప్రస్తుతం ఈ కేంద్రములోని స్త్రీలకు సాధారణ విద్య, చేతిపనులు, క్రమశిక్షణ మొదలైనవి నేర్పుతున్నారు. అచ్చటి శిక్షకుల సంఖ్య ప్రస్తుతం 18. స్వచ్ఛంద సాంఘిక సేవాసంస్థలు యీ కార్యక్రమముల కనుగుణమైన కృషిచేస్తూ ఉన్నవైతే, ఆ సంస్థల నేతృత్వం స్వాధీనంచేసుకుని అక్కడే ఈ

రక్షణాలయాలను స్థాపించడంకూడా జరుగుతుంది.

మన రాష్ట్రంలోని రక్షణాలయాల వివరాలు:

- (1) రాజమండ్రి-ఆనాధ శరణాలయముల నుండి ఇతర సంస్థలనుండి విడుదలైన వచ్చిన స్త్రీలకు పునరావాసం సౌకర్యం చేకూర్చడం.
  - (2) గుంటూరు : పురుషులకు; (3) కర్నూలు : జైళ్ళ నుండి, స్వచ్ఛంద పాఠశాలల నుండి విడుదలైన వచ్చిన స్త్రీల పునరావాసానికి, (4) నీకిందరాబాదు : పురుషులకు; (5) హైదరాబాదు : స్త్రీల రక్షణాలయము.
- వీటిలో ఒక్కొక్కదానిలో 100 మందికి వరకు కల్పించబడుతుంది. జిల్లా ముఖ్య పట్టణాలలో, జిల్లా కొకటి చొప్పున ఏర్పడే రక్షణాలయాలు.

టి. నమ్మదయ—(చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్)

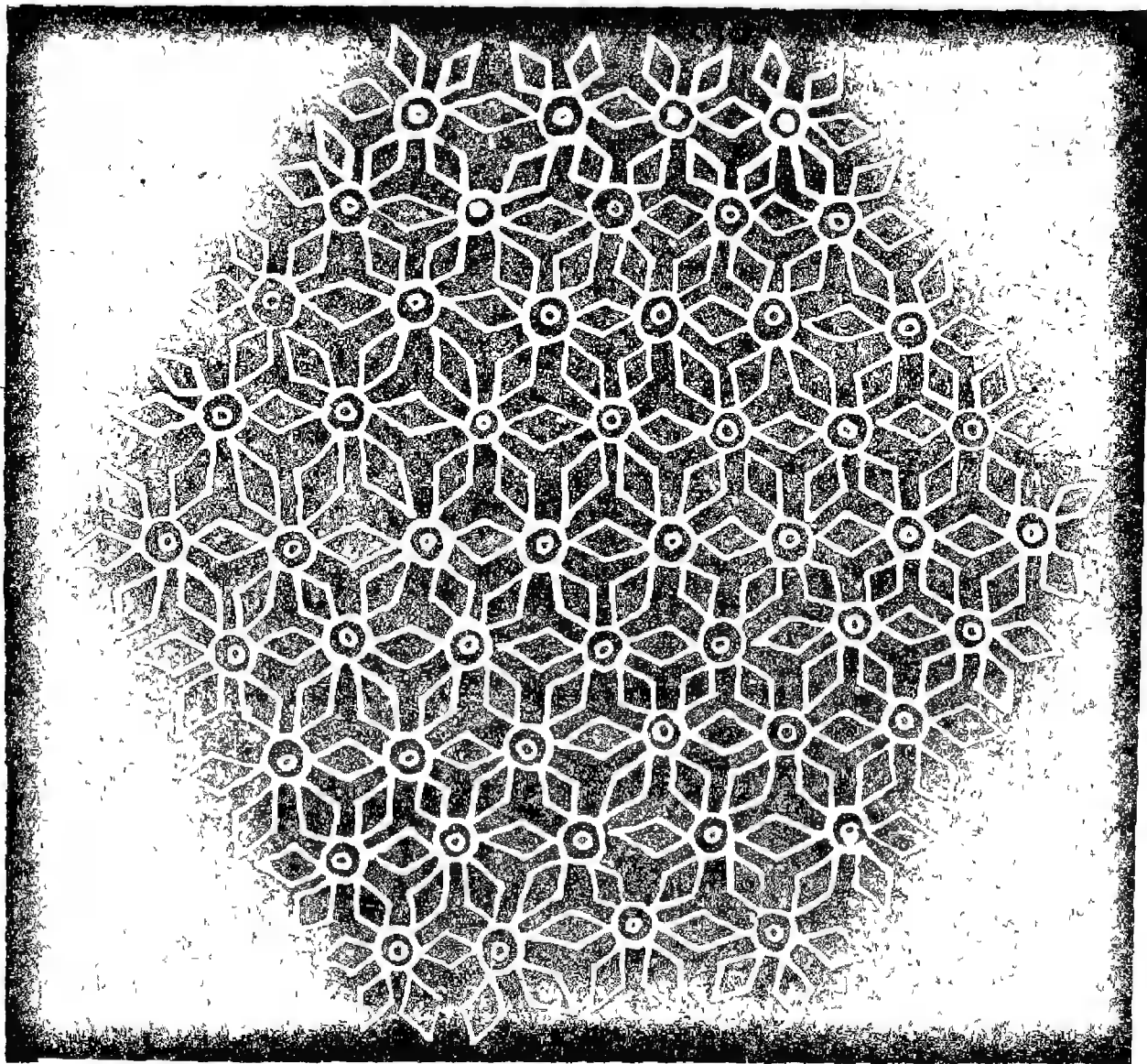
కాలయాల్లో కొన్ని స్త్రీలకు, కొన్ని పురుషులకు కేటాయించారు. ఏజిడ్ 25 మందికి వసతి ఏర్పరచారు. ఇవి కేవలం తాత్కాలిక కాపానికి మాత్రమే. వివిధ ప్రాంతాలనుంచి ఇక్కడికి 'రక్షణ' అవసరమైన స్త్రీలను, పురుషులను చేర్చి యిక్కడ నుండి రావచ్చు శౌంధ్రాలకు వసతిపాటు.

అరిసిలి అ శేరిలింగంపల్లిలోనే కాదు - కలెక్టరేట్ మాడుకూల ప్రజాకాలనీయాలు వుంది. నైతికంగా పరిశీలన స్త్రీలు, విపరీత పరిస్థితుల కలన కిలాన్ని కొల్పోయే ప్రమాదంలోవున్న స్త్రీలు; చిన్న వయస్సులోవుండి నైతిక పరిస్థితికి వెరచే నిరంకుశులు; దుర్మరమైన

సంపారాలుచేసే స్త్రీలు, ఆర్థిక సాంఘిక కారణాలవల్ల, కలుషిత కుటుంబాలవల్ల వ్యభిచారానికి పూనుకున్న స్త్రీలు-వీరంతా దిన దినగండంగా జీవించవలసివచ్చేవా? వీరికి తగిన రక్షణ ఏదీ? వీరు నిరాశతో కృంగిపోయి, జీవించడమే నేరంగాతోచి ఆత్మహత్యలు చేసుకోవచ్చు; లేదా తాళిమైన ఆనందాల కోసం, దెబ్బ పంపాడించడమే వరమావధిగా పెట్టుకుని అదే జీవనాన్ని నీరీకరింప చేసుకోవచ్చు. వీరి సంతానం ఏమాత్రం? ఈ విధంగా వీరిసంఖ్య పెరిగిపోవా? వారి పుత్ర దుర్బరణ దుస్సాధ్యమావుంది. కొంత కాలానికి ఒక జీవితానికి చిరకాలం, అలవాటుపడి

పోయిన స్త్రీల జీవనగతిని మార్చడంకూడా దుస్సాధ్యమే. ఈ సమస్యలు ఒక వారికి చెందినవి-సంక్షేమ ప్రభుత్వానికి తెలిసినవి.

పరిత స్త్రీ జనోద్ధరణ కార్యక్రమం కలెక్టరు కూడా క్యాపింవారి. దానికి మరం ప్రతి పక్షంలో సంఘ పెద్దలతో కూడిన ఒక సంఘము వుంటుంది. ఆ సంఘ పెద్దల మూలక మీద జలారకు కాలయాల్లో యిల్లాం టి స్త్రీలను చేర్చుకోవడం జరుగుతుంది. కొద్ది వ్యవధిలోనే యీ స్త్రీల జీవిత విశేషాలు యథార్థ పరిస్థితులు తెలుసుకోవీ సాధ్యమైన సందర్భాలలో తగిన చూపు ఆటంకం

పూల చెండు

మేకల సీతాయమ్మ (పిరావరం)

★ ప తి త స్త్రీ జ నో ద్ధ ర ణం ★

వ్యక్తుల దగ్గర్నుంచి తినుకొని రక్షణకల్పించి కొందరు స్త్రీలను చారిత్రావిద్లు పంపి చేయవచ్చు. మాడుకూసాలవరకు ఇటీవల స్త్రీలను జిల్లా రక్షణాలయాల్లో ఉంచవచ్చు. అవినీతి, కార్యం మొదలైన నేరాల క్రింద ఆరెస్తులయిన స్త్రీలు, విచారణ తూర్తి అయ్యేవరకు రక్షణాలయాల్లో వుంటారు.

ఏ ఆధారములేక, పునరావాసవసతులు అవసరమైవున్న స్త్రీలను మాత్రమే 'రాష్ట్ర కేంద్రాలకు' పంపిస్తారు. ఈ కేంద్రాల్లోనే వీరి నవజీవనాలకు నాంది వీర్చుచుంటుంది. ఒక క్రమశిక్షణాబలవద్దవుని సంఘభావంతో కలిసి మెలసి తమ పనులన్నీ చేసుకోవలసి వుంటుంది. కేంద్రాన్ని శుభ్రం చేసుకోవడం, తంట, అట్టలు తీయడం, యివన్నీ చేసేదివినకార్యక్రమాలు. గ్రూపులుగా నియమిత కార్యక్రమం ప్రకారం యాసనులు చేసుకుంటారు. ఎవరి అర్హతనుబట్టి వారికి విద్య ఆభిరుచినిబట్టి జీవనోపాధివృత్తులు వేర్చుతారు.

ఈ కేంద్రాలలో రాష్ట్ర పారిశ్రామిక శాఖ అధ్యక్షాధ్వన చిన్న తరగతి పరిశ్రమలను కొన్నింటిని సహకార పద్ధతులలో స్థాపించాలనే ఆలోచన వున్నది. పెన్సిల్వే, రంగు బలపములు, కుట్టు, అల్లికపనులు ఆఫీసుల్లో

కావలసిన అట్టలు, కవచవస్త్రా వస్తువులు చేయడం, అప్పుదాలుచేయడం మొదలైన పరిశ్రమలను కొద్దిపాటి పెట్టుబడితో ప్రారంభించి తద్వారా కేంద్రాల్లోని స్త్రీలకు స్వతంత్ర జీర్ణిక జీవనానికి అవకాశం కల్పిస్తారు.

ఈ పథకం చాలా ఖర్చుతో కూడిన విషయం. ఈ ఖర్చులో సగపాలు కేంద్రప్రభుత్వం, సగపాలు రాష్ట్రప్రభుత్వం భరిస్తాయి. స్త్రీలకు ఆ వాసము కల్పించే కేంద్రాలు (రాజమండ్రి, కర్నూలు, హైదరాబాదుల లోనివి) స్త్రీల జిల్లారక్షణాలయాలు, స్త్రీ సంక్షేమశాఖ డైరెక్టరు అధీనంలో వుంటాయి. అదేవిధంగా పురుషుల కేంద్రాలు (గుంటూరు, సికింద్రాబాదు), జిల్లారక్షణాలయాలు సాంఘిక సంక్షేమశాఖ డైరెక్టరు అధీనంలో వుంటాయి. కానీ వీటన్నిటికీ తగిన కార్యక్రమ నూతనచేసి, కార్యక్రమములను సమన్వయపరచే బాధ్యత రాష్ట్ర సంక్షేమ సలహాసంఘానిదే.

చైనచెప్పిన విధు రాష్ట్ర కేంద్రాలకు, ఇరవై జిల్లా కేంద్రాలకు 1957-58 సంవత్సరానికి రూ. 5,46,400 కేటాయించారు.

ఈ కేంద్రాల్లో ప్రత్యేక శిక్షణపొందిన ఉద్యోగులు అవసరం. "మేము అవినీతిపరులముకాము. మాకు ఆర్జనకి స్వేచ్ఛ వున్నది.

ఈ శిక్షాన్ని గరించి మీకు ప్రయోజనంలేదు. మా నేరాలకు మేము కైకొని శిక్షలు అనుభవిస్తాము. మీరల్లా జరిగే ఉపకారం ఎంతవరకో అంతే మీకు ప్రయోజనం," అని భీష్మించుకుని వుండేవారు కూడా వుండక పోదుకాకేంద్రాల్లో ఇల్లాంటివారితో సన్నిహితంగా వుండాలి ఉద్యోగులు. ఇదంతా చాలా సహనం, కరుణ, పరిశీలనాత్మకతతో కూడినవని. ఇందుకు ప్రత్యేక శిక్షణ చాలా అవసరం.

తప్పలుచేసినవారు, చేస్తున్నవారు అందరూ కేవలం దుర్మార్గులు, అమానుష వ్యక్తులుకాదు. వీరూ అనివార్యమైన కిక్కులకు లోనై, తాత్కాలిక ప్రకారమే లొంగిపోయి, ప్రబలమైన ఆర్థిక మానసిక పరిస్థితులలో ఇలా ప్రవర్తించి వుండవచ్చు వారు. అందుకని వారు సంఘంలో వరి చేయబడి ఉండవలసరంలేదు. వారిని మన సంఘంలో విలీనం చేసుకుని, గౌరవప్రదమైన జీవనంకల్పించి నైతిక విలువలను కొపాడడం మనవిధి. ఈ ఉత్కృష్టమైన ఆశయాన్ని దృష్టిలోవుంచుకుని ప్రారంభించిన పథకం ఇది. కారాగారవాస శిక్ష పొంది, విడుదలై రాగానే ఏమికావాలి ఈ నేరసులు?—ఇది కూడా ప్రభుత్వ బాధ్యతే. వీరి పునరావాసం కూడా ఈ అనంతర రక్షణ కార్యక్రమాల్లో ఒకటి.

—ఒక అభిమాని

మనోహరమైన కేశములకు
సులభమైన కిటుకు

తాతావారి
సుగంధిత కొబ్బరి
తలనూనె
మరియు
షాంపూ

ది తాతా ఆయిల్ మిల్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్

★ పిల్లలూ, పెంపకం ★

“పిల్లల్ని పెంచడంకన్నా చిచ్చుమెత్తటం మేరుగు” అని అన్నది ఒక బుద్ధిమంతురాలు. ఇందులో సత్యమేంతో పిల్లలన్నవారికిగానీ తెలియదు. పెద్దవాళ్ళకి సాధారణంగా తిరిగిన్నది వుండదు. చివరికి పేరం టూనికీ వళ్ళటానికీగూడా ఒకోమాటూ కుదరదు. తీరావడలే చిన్న పిల్లలు ఇరుగుపొరుగు పిల్లలతో తగులాడతారు. తగులు సర్వజ్ఞులయి, ఒకోమాటూ పెద్దవాళ్ళ పోట్లాడుకుంటారు—చిన్న వాళ్ళ సంగతి అలా వుండగా.....

మన మొకసాధాన్ని నిర్బంధదానికిముందు లోతుగా తవ్వాలి. ఆ తర్వాత పునాదిపేజీ గొడవలేపి, ఆకాశాన్నంటే భవనం నిర్మించాలి. ముందు పునాది గట్టిగావుండాలి. పునాది ఎలాంటిదో, పిల్లల బాల్యవనకూడా అంతే. పిల్లలవృద్ధులు అతిసున్నితంగా వుంటాయి. ఆ సున్నితమైన వృద్ధులయలపైబడే ముద్రలు వారిని పాతాళంలోకి ఆదగి ద్రోక్క నూగవు. అటు బంగారు సాధంలో డోయలలూపనూగలవు. ఆ పని పాపల తరిదండల పెంపకంవల వారు పూల బాటలోకో లేక ముళ్ళకంపలోకో వెళ్ళడం జరుగుతుంది. సాధారణంగా ప్రతివ్యక్తిలోనూ, కొన్ని మంచిగుణాలూ, కొన్ని చెడ్డగుణాలూ వుంటాయి. అంటే ఏమిటంటే మంచిగుణాలు ఎక్కువగావుంటే “అబ్బో ఆయన చాలామంచివాడు” అంటారు. చెడ్డగుణాలు ఎక్కువగావుంటే “వాడు దుర్మార్గుడు” అంటారు. దుర్మార్గుడుఅయినా చచ్చారుడు అయినా అది తరిదండ్రుల పెంపకంవినాడే ఆధారపడివుంటుంది.

మనపాపం కేమి తెలుసు? “అదుగో! ఆ గిలక్కాయ తీసుకురా” అంటే తెస్తారు. “తప్ప బెధవా! వారి గిలక్కాయ వారి కియ్యి” అంటే ఇస్తాడు. మనకి తోటకుర కాడలకథ తెలియందికాదు. ఆ అబ్బాయికి ఉరికిత కడవ్వుడు. తల్లి ఏడుమావుంటే “అమ్మా! ఎందుకేడుస్తావో? తోటకుర కాడ దొంగిలించినప్పుడు కేకలేస్తే మనకిగతి పట్టేదా? కేకలేయ్యకపోగా మావాడు కేడా అదా చేశాడని పొంగిపోయావ్. ఆ పొంగి పోవడమే ఈకోజు మన కొంపతీసింది. ఆకోజు సుప్రస “బెధవా! తోటకురకాడ ఎండుకు దొంగతనంగా కొనుగోచ్చావో? వారిది వారి కియ్యి” అని అన్నట్లయితే ఇంత చాకానచ్చేదా? ఇప్పుడు ఏడిస్తేమటుకు

లాభంఏమిటి?” అని అబ్బాయి చక్కని సత్యం చెప్పాడు. కానీ అబ్బాయికి ముందర తెలుస్తే రాజాగారింట్లో దొంగతనం చెయ్యకపోయేవాడేమో!

కొందరు పిల్లలు చెడు మార్గాలు తొక్కుతూవుంటే వారిని సరైన మార్గంలో పెట్టడానికి ప్రయత్నించకుండా “నాడి ఖర్చు! ఎవడిఖర్చు! ఎవరు కర్రలు? వాడి గీత ఎట్లావుంటే అల్లాజరుగుతుంది. మనమేం

నందూరి రాజ్యలక్ష్మి

చేస్తాం” అని చేదంతం చెప్తుమావుంటారు. ఇంక పిల్లల చదువునిషయంలో..... “ఆ.....వాడి కక్కడ చదువునందుకే ఏ కాఫీహాట్ బళ్ళలోనో కప్పులు కడగటమో గొడ్డనుకాయటమో తప్ప వాడు వందలు సంపాదిస్తాడన్నది కల్లోవార్త” అని అబ్బాయి భవిష్యత్తుని పాతంగా వర్ణిస్తుంది ఒక ఇల్లాల. ఈ మాటలు అబ్బాయికి నిరాశ కలిస్తాయి. నేను చదివితే రాజ్ మో!

నిజంగానే కప్పులు కడగాలేమో అని అనుకుంటాడు. అలా కొన్నాళ్ళు బాధ పడతాడు. ఆ తర్వాత నిశ్చింతగా “నాకు చదువు వంటబటినప్పుడు నేను చదవటం ఎందుకు?” అని చర్చిసి చెప్తాడు. త్వరలోనే తల్లి ఆశ్చర్యవనం ఫలించడం జరుగుతుంది.

ఇంకొరకం మనుష్యులు.... “మనవాడు చదవకక్కరలేదే! మేమారు చెప్పింది ఇట్టే పట్టేస్తాడు. స్కూల్లో చదివింది చాలు. అనవసరంగా వాడ్ని దీపంముందర కూర్చో పెట్టడం ఎందుకు? వాడు మాంధి తెలివైన వాడు.” అని అంటారు. ఇదిగూడా మంచిది కాదు. ఆ పొగడలకు ఉచ్చిపోయి, ఆ అబ్బాయి చదవడు. దాని ఫలితంగా ప్రతి ఏడూ తప్పటం జరుగుతుంది. ఎప్పుడూ ఎవరిపిల్లల్ని వారు. వారిముందు పొగడ కూడదు. నెమ్మదిగా, లాలసగా వారిని దారిలోకి తీసుకురావాలి.

మా చుట్టాలయన ఒకరు వున్నార. ఆయనకు ఆయదుగురు మొగపిల్లలు. దమ్మిడి ఆస్తిలేదు. కానీ చిన్నప్పటినుంచీ పిల్లల్ని

చేకటిలో మాగ్నెటర్ని

మగ్నెటా

ఎస్టేలా బ్యాటరీలు లిమిటెడ్., బ్యాటరీలు
దొంబాయి-కలకత్తా-ఢిల్లీ-కాన్పూర్-ముద్రా-నాగపూర్

★ పిల్లలూ, పెంపకం ★

మంచిటడీలో పెంచారు. వారికి జ్ఞానం వచ్చిన దగ్గరనుంచీ చెప్పేమిటంటే "నువ్వు కష్టపడి చదవాలి. ఎం. ఎ. ప్యాసవ్వాలి. నీ స్వయంకీర్తిమీద, అంటే ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉండాలి."

"ఫలానావా రబ్బాయి కష్టపడి చదివాడు. బుద్ధిమంతుడు" అని అనిపించుకోవాలి" అని బోధించేవారు. చిన్నప్పటి నుంచీ అలా ప్రతిఒక్కరికీ నూరిపోయడం వల్ల, వారికి తమ బాధ్యతలు బాగా తెలుస్తాయి. ఆ పిల్లలు తిండి చెప్పినట్లు విని, చాలా కష్టపడి చదివారు. ఇప్పుడు తలా రెండువందలా సంపాదిస్తున్నారు. తల్లి, బంధువులు సుఖపడుతున్నారు. అసలేన శ్రమలంటే ఇలా వుండాలి. ఒక ఉద్దేశం మనసులో పెట్టుకొని, వారిని ముందుకు నడిపించాలి.

శివాజీతల్లి జీవితబాయిలాంటి స్త్రీలు పిల్లలకి వీరగాథలు చెప్పి వారిని ఉత్తేజపరిచేవారు. దాంతో వారికి పౌరుషంవచ్చి,

యుద్ధంచేసి, శత్రువుల్ని పారద్రోలేవాడు. జీవితబాయి శివాజీతో చదరంగం ఆడేది. అతను ఓడిపోయి "అమ్మా! ఏం కావాలి నీకు?" అని అడిగితే అది "ఫలానావాణ్ణి ముట్టడించాలి" అని కోరేది! ఎంత చిత్రమైన కోరికో చూడండి.

ఇప్పటి తల్లులు (అందరూకాదు) పిల్లలో ఒకరివిగా ఒకరికి జ్యేష్ఠం వుట్టిస్తారు. వారి ఉద్దేశం అది కాకపోవచ్చు. "ఒరేయి! అన్నయ్య మంచివాడుకాదు. నువ్వు మంచి వాడివి. వాడు చదువురాని దడ్డమృ. తాయిల మంతా నీకే పెడతాను. వాడికి పెట్టను. బోరా! పెదవా! ఛా" అంటారు. చిన్నవాడు పొంగిపోతాడు. పెద్దవాడు ఏడుస్తాడు. అలా పదిమట్లు అనేసరికి చిన్నవాడిమీద పెద్దవాడికి జ్యేష్ఠం వుండుతుంది. పెద్దయినా ఆ భావం మనసులో చూయని మచ్చగా నిలచిపోతుంది. పెద్దవాళ్ళ బుద్ధులే పిన్నలకు అలవడేది. ఎక్కడో అందుకు వ్యతిరేకంగా జరుగుతే "పిడు నాకు

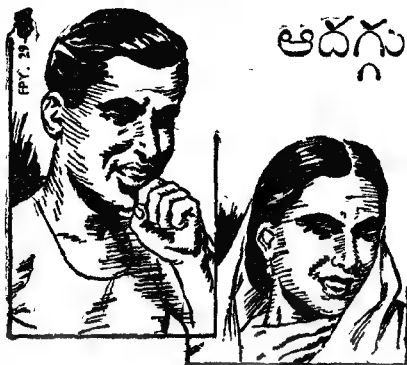
చెడుబుట్టాడు" అని అంటారు.

తర్వాత ఇంకో నిమయం వీలుంటే... పిల్లలు అనవసరంగా పంపులు తిప్పి పాడు చేస్తావుంటే చూస్తూవుంటుంటారు. అసలు పెద్దవాడే "ఒకే కాన్నా! కానేవు పంపుదగ్గర ఆడుకురా!" అని అంటారు.

రైళ్ళలో పంకానేనుకొని, పళ్ళెటప్పుడు వాన్ని ఆపకుండానే దిగిపోతారు. వాళ్ళ ఉద్దేశం వీలుంటే "ఈ రైళ్ళు మనవికావు. ఈపంకాలు మనవికావు. ఎలా అయితే మనకెందుకు?" అని. అంతేగానీ, ఈ రైళ్ళు పంపులు మనకోసం ఎంతో వ్యయంతో ప్రభుత్వం నిర్మించింది. ఇవి మనవి. ఈ ప్రభుత్వం మనది అని అనుకోరు.

ఇంకో వీలుంటే... చిన్న పిల్లలతగవులకి పెద్దవాడు పట్టుకుంటాడు. వారి బోటాట ముగియకముందే ఆ పిల్ల రిద్దరూ తిరిగి ఆడుకొంటూ వుంటే సిగ్గుతెచ్చుకోకపోగా తక్కువుచుకొని గుంజుకుపోతారు!

కొందరుతమపిల్లలు తమకంటే తక్కువ వారితో ఆడుకొంటూంటే "ఒరేయి! వాడు మన అంతమకీ తగదు. వాడితో ఆడకు. చక్కగా కలకర్తరుకాలి అబ్బాయిలతోనన్నా. జడిగారి అబ్బాయిలతోనన్నా ఆడుకో. అంతేగానీ ఆ దర్ద్రుడితో ఆడకు" అని చెప్తారు. ఇవన్నీ కూడనివి. అందరితోనూ పోదరభావంతో మెలిగేటట్లు, చక్కగా చదువుకొని బుద్ధిమంతులు అనిపించుకోనేటట్లు, దొంగపనులు అలవడకుండా, భరత మూతకు తగిన పుత్రులు అనిపించుకోనేటట్లు మన చిన్నారి పాన్నారి చిరుతపాపలను ప్రయోజనపరుచేసి, భారత మాతకి రీ పెంపొందించేయాలన్న కర్తవ్యం మనది.★

అదగ్గును అణచిండి
ఆ గోంతు
పుండును
ఉప శమింప
జేసి
మాన్పండి

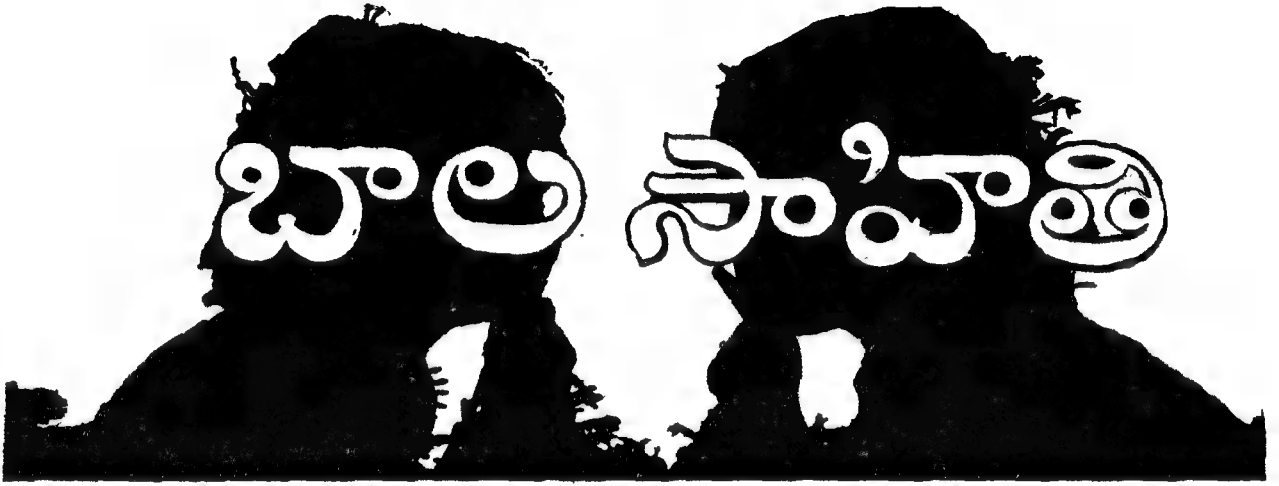
పెప్స్ టేబ్లెట్లు గొంతు, రొమ్ము వాటోవకనున, నివారక సారములు కలపి, మీద పెప్స్ రవ్వరించునపుడు ఈ సారములు అవిరి అయి, మీ క్యావర్ట్యూర గొంతుకలోనికి, క్యావర్ట్యూర, క్యావర్కొలలోనికి కొనిపోయివాయి. ఇలా అవి వదలరి మీమ్ము వారిచే బాగాంను చేరుకుంటాయి. అందుకే పెప్స్ అంతకక్షివంతమై, జగద్విఖ్యాతి గాంచివని. పెప్స్ ధగలంను అణచివేసాయి, గొంతువుండు వాధను ఉపశమింపజేసాయి, మీ క్యావర్కొలను రక్షిసాయి, కవమును కోపివేసి క్యావర్వాదను పోగొట్టాయి. ఇవన్నీమేంజా. ద్రాంతేటివ దిక్కుకు ఇవి అమోఘమైనవి

పెప్స్ **PEPS**
చెవింపండి.
జగద్విఖ్యాతి గాంచివ.
గొంతు, రొమ్ము టేబ్లెట్లు
మందు లమ్మేవారి అందరివద్దా లభిస్తాయి.

పోలో వీజెంట్లు : చాదా డి కంపెనీ, రిరి నైసప్ప నాయక్ షిప్పి, మద్రాసు-8.

జీవముల సౌందర్యాని మృతి
కాపిర్-మనుష్
ఇప్పుడైన నూనెల వానెట్టిదు
సుగంధ దర్పరక్షణ మలామ
సాంటలక్స్
దురద, గడ్డులు, కొట్టు, ముత్యమలపు
కన్నుల బుర్రలు తీర్చి వేయి
వర్షం దర్ప
ప్రసన్న-అలవర్చి
సాంతలక్స్ మునుపటి
యునైటెడ్ కన్సర్స్ - మద్రాస్ - 1.
హిందూజెయివారు.

మరియు హైదరాబాదు.
RATNAM'S 'N' OIL
సేవించిన పూర్తి సంలోవ సౌఖ్యము
లనుభవించగలరు. 1 సీసా రూ. 11-4-0.
ఎడ్యూస్యతో జాబు వ్రాయండి.
డాక్టర్. రత్నం నన్నె,
మలకపేట బిల్డింగ్స్, హైదరాబాదు - 2

★ ప్రాప్తి ఉండాలి ★

పూర్వ మొక్క గ్రామమందు
బ్రాహ్మణు డొక డుండెను.
వాని కధిక సంతానపు
బాధ మిగుల నుండెను.

క్రష్టవడుచు ఆర్జించుచు
కన్నకడుపులకు నెట్లో
మృప్తాన్నము పెట్టుచుండె
నా బ్రాహ్మణ వర్యుడు.

అతని నరీమణియు నతడు
పొదుపరులే గావున
పొర పొచ్చెములే లేకను
సాగెను జీవితము.

బట్టు లుండగా నాతడు
ఒక వేనగి దినమున
బుట్టనిండుగా మామిడి
వండెన్నియొ తెచ్చెను.

వ్రానితీసి చూడగాను
అందులోన కొన్నిపండ్లు
అక్కడక్కడా కొంచెము
కుళ్ళి పోయియుండెను.

అంతట నా బ్రాహ్మణుండు
అలి విలిచి చెప్పెనట్లు:

“ఈఫలములలోన కొన్ని

కుళ్ళి పోయెగావున
వానిని ఖునుముందుగాను
వాడి వేయ వలయును.

~~~~~  
“భావ”  
~~~~~

మరు నాటికి బుట్టలోన
మంచి వండై మిగులును.
ఇంపు మీర మీరు వాని
భుజియింపగ వచ్చును.”

అమాటలు వినినంతనె
అతివ ‘అట్లే’ యన్నది.
ఆనాటికి చెడిపోయిన
వళ్ళే వడ్డించెను.

మరునాటి ప్రభాతమందు
మరల చూడగా బుట్టను
మరలకొన్ని వండైమీద
దాగులు కనుపించెను.

జ్ఞాత గల బ్రాహ్మణుండు
తన భార్యనుతులచేత
నాడు కూడ చెడిపోయిన
వండై తినిపించెను.

ఈరీతిగ ప్రతిదినమును
ఉదయానే పరికించగ
కొత్తగాను కుళ్ళినట్టి
వళ్ళే కనిపించెను.

అందుచేత ఆ బ్రాహ్మణ
కుటుంబమున నెవ్వరు
కుళ్ళు వళ్ళు తప్పమంచి
వల్లెప్పడు తినలేదు.

బ్రాహ్మణునికి ధనమేమో
చాల ఖర్చు అయినది.
పిల్లలకా కుళ్ళినట్టి
వళ్ళే గతి యయినవి !

శివుడి తీర్పు

ఒకరోజున బ్రహ్మదేవుడు నర్మలో కంటో కూర్చుని తన నృప్తి సంతా బిక్కసారి కలయజూశాడు. అనంతరము, అతివిచిత్రముగా అయిన తన నృప్తి సంతా చూడగానే ఆయనకు ఆశ్చర్యము, చానితోపాటు అనందము కలిగాయి. “ఇంత నృప్తి చేసింది నేను, ఎంత గొప్ప వాణ్ని!” అనుకున్నాడు.

పెంటనే ఆయన తన తండ్రి, జగన్నాటకసూత్రధారుడూ అయిన విష్ణుదేవుడి దగ్గరికి వెళ్ళాడు. వెళ్లిన వాడు ఆయనకు సమస్కారమేనా చెయ్యకుండా “నాన్నగారూ, నేను చాలా గొప్పవాణ్ని” అన్నాడు.

విష్ణువు విస్తుపోయాడు. “ఏమిటి వీడి వాలకం! ఎప్పుడూ తన దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు, ఎంతయినా వినయంతో వుండేవాడు! అలాంటిది - ఈరోజు మామూలుప్రకారం నమస్కారమేనా చెయ్యడు, సరికదా - గుండె విరుచుకుంటూ - “నేను గొప్ప వాణ్ని” అంటాడేమిటి?”

కాస్తేపటికి విష్ణువు తేరుకుని, “ఏమిటబ్బాయ్ నువ్వ నేడి?” అన్నాడు.

“నేను చాలా గొప్ప వాణ్ని నాన్నగారూ! ఇంకా చెప్పాలంటే మీకంటే కూడా గొప్పవాణ్ని.” అన్నాడు బ్రహ్మ.

విష్ణుమూర్తికి కోపం వచ్చింది. “ఉన్న కొద్దీ వీడి న్యవహారం ముదురుతోంది. భయం భక్తి లేకుండా, నాకన్నా గొప్పవాణ్నింటున్నాడు! వీడికి కాస్త చెయ్యకుంటే వీలేడు,” అనుకున్నాడు.

“అలా అనకూడ దబ్బాయ్. గొప్పవాడుగాని, గొప్పవాడు కాదల్చుకున్నవాడుగాని తాను గొప్పవాణ్ని ఎవ్వరితోనూ చెప్పడు.

పరితంల రామచంద్రయ్య

అదీకాక, నేను నీకన్న పెద్దవాణ్ని. పెద్దవాళ్లకన్న గొప్పవాడి వనుకుంటే అది ఆయుష్షిణం నుమా!” అన్నాడు విష్ణువు చాలా శాంతంగా.

కాని ఈమాట లేవీ బ్రహ్మ చెవి కెక్కలేదు. “నాన్నగారూ, మీరేమన్నా సరే, నేను మీకన్నా గొప్పవాణ్ని. ఇది కాదనేందుకు వీలేని సంగతి,” అని నిక్కచ్చిగా అన్నాడు.

ఈ ముండిపట్టు చూసి చాలా చిరాకు వడ్డాడు విష్ణువు. అయినా త్వరపడటం మంచిది కాదని చాలా చెప్పిచూశాడు. కాని బ్రహ్మ వినలేదు. “మనిద్దరిలో నేనే గొప్పవాణ్ని,” అని భీష్మించు కూచున్నాడు. ఎంతకూ ఈ తగువు తేలక

పోయేసరికి, ఇద్దరూ తీర్పు కోసం శివుడి వద్దకు వెళ్లారు.

ఇద్దరూ, తమతమ వాదాలు వినిపించి, తమలో ఎవరు గొప్పని నిర్ణయించమని శివుణ్ని కోరారు. శివుడికో యుక్తితట్టింది. “మీ యిద్దరూ నేరుగా ఆంధ్రదేశంలోని శ్రీ శైలం వెళ్లండి. మీలో ఎవరు ముందుగా అక్కడికి వెళ్లి, అక్కడి శివలింగానికి పూజలుచేసి వస్తారో వారు గొప్ప.” అన్నాడు. శివుడు చెప్పటమే తడవుగా శ్రీ శైలానికి బయలుదేరాడు విష్ణువు. ఆ పిమ్మట బ్రహ్మ కూడా ప్రయాణమైనాడు. బ్రహ్మకు నిరుత్సాహంగా వుంది. “ఎక్కడి శ్రీ శైలక్షేత్రం! అక్కడికి వెళ్లి, పూజచేసి త్వరగా రావటమంటే మాటలా? నాన్నగారైన విష్ణుదేవుడు తనకన్నా ముందే పూజ పూర్తిచేసి వెచ్చెయ్యగలడు. ఆయనే గొప్పవాడని తేలిపోతుంది.”

ఇక ఏదో ఒక పథకం వెయ్యనిదేలాభం లేదనుకున్నాడు బ్రహ్మ. ఇలా ఆలోచిస్తూ కొంతదూరం వెళ్లేసరికి, శ్రీ శైలంలో శివుణ్ని నేవించి వస్తున్న సందికేశ్వరుడూ, మొగిలి పువ్వు ఆయనకు ఎదురుపడ్డారు.

వాళ్లను బ్రహ్మ చాలా అప్యాయంగా చలకరించి, తను బయలు (46 వ పేజీ చూడండి)

విచిత్ర బ్రహ్మ

ఒకనాడు ఆంధ్ర కష్టాటక మహి
తరేంద్రుడైన శ్రీ కృష్ణదేవ
రాయలవారి ఆస్థానానికి అతిఃఖ్యుని
అయిన పరచేళియ చిత్రకారుడు
దొకడు వచ్చేడు. తిన్నగా రాయల
వారివంక చూసి—

“ఓ ఆంధ్రరాజా! నేను ఉజ్జయిని
దేశ చిత్రకారుడు, నకలభవన
పరివ్యాప్త యశోవంతుడు అయిన
చిత్రబ్రహ్మనని మీకు తెలిసే
వుంటుంది. ఈ చిత్రబ్రహ్మ చిత్ర
కళారంగంలో అంగ, వంగ, కళింగ
కాశ్మీర, కామరూప, కాంభోజ,
నేపాల, భోపాల, ఉత్కళ, మగధ,
విదేహ, విదర్భ, సారాప్ర, మహా
రాష్ట్ర చిత్రకళాకారుల నందరనూ
జయించినప్పటికీ మహాచిత్రకారుడు.
నన్ను మించినవాడు, ఈలోకంలో
ఆలోకంలో... ఏలోకంలోనూ లేడు.
లేనేలేడు. ప్రస్తుతం, ఈచిత్రబ్రహ్మ
సింహళ చిత్రకళాకారుల గర్వాన్ని
అడచి, విజయలక్ష్మిని పట్టుకు
పోదామని వెదుతూ, దానిలో ఈ
తెలుగు తమ్ముళ్ళుకూడా ఎక్కడో
కొండగుహలమీదా, గోడలమీదా
నాలుగు గీతలు గీసేరని విని మీ
దగ్గరనుండికూడ ఒక జయపత్రిక
పట్టుకపోదామని వచ్చేనేను.”

అని చిత్రబ్రహ్మ మీనం మెలి
పెట్టుకుని ఆననమీద కూర్చు
న్నాడు నిర్లక్ష్యంగా.

ఆంధ్ర • భారవత్రిక

నభానదు అంతా కృత్య వడి
పోయారు. ‘ఇంతటి అఖండ ప్రతిభా
వంతుడైన చిత్రబ్రహ్మను కన్న
ఉజ్జయిని ఎంత పుణ్యభూమి?’ అను
కున్నారు. కాని వికటకవిశేఖరుడు
మాత్రం హేళనగా, ఒక వికటాట్ట
హానం విసిరి నిశ్శబ్దాన్ని భస్మం
చేసేడు. ఈవికటబ్రహ్మడు నవ్వేస్తా
డేమిటి అని కోపంతో ఇతన్ని
నమిలి మింగేసి మంచినీళ్లు త్రాగేసి
చక్కాపోదా మన్నంత క్రోధం
వచ్చింది. వెంటనే లేచి నిలువబడి

గౌతమ శ్రీ

“నాకీర్తి మింటే అలా మీరు
తొందరపడివుండరు. అన్నిటికన్నా
మించిన అఖండమైనభావగాంభీర్యం
నాచిత్రాలలో తోణికినలాడుతుంది.
మీకు నాచిత్రాలు ఏవో పిచ్చి
గీతలులాగ కనబడతాయి. హాహా..
హా...కాని వానిలో అణగి మణిగిన
భావగాంభీర్యం అర్థమవడం కవిశేఖ
రులకే తరతరాలు పడుతుంది.”

“ఆమధ్య నేను ఆంగ్లదేశం
వెళ్ళేను. అంటే మనదేశానికి వర్త
కానికి వస్తారే తెల్లవాళ్ళు, వాళ్ళ
దేశం...అక్కడ నా చిత్రంలోని
భావం తెలియక మూడు నెలలు
తంటాలుపడ్డారు వాళ్ళంతా...
వాళ్ళంటే ఎవరు? పిళ్ళూ వాళ్ళూ

కాదు. మీలాంటి ఆంధ్రదేశాలో
వెయ్యిదేశాలని వాళ్ళు జయించేరు.
కాని చివరకు అర్థం నే చెప్పేనడ
లేండి.

ఇప్పుడు మీకు సేనాక బామ్మ
చూపెడతాను. దానిలో ఇమిడిఉన్న
మహత్తర భావాన్ని మీరు చెప్పి
నట్టేతే మీరు నన్ను జయించినట్లు.
నన్నంటే ఇందాకా చెప్పేను కదూ
అంగ వంగ కళింగాది నకలదేశ
వాసులైన కళాకారులని జయించిన
నన్ను. మీరు చిత్రాన్ని అతి
బాగ్రత్తగా చూడండి. మళ్ళీ పారపడ
తారు. బాగ్రత్త. కళ్ళు సరిచేసు
కొండి ఆంధ్రులారా! పిచ్చిగీతలు
అనిభ్రమపడకండి. ఒక్కభావాన్ని
చెబితేచాలు. నా పతకాలు, బహు
మానాలు, అన్నింటికీ మించిన
నాకీర్తి మీవరమాతాయి.”

చిత్రబ్రహ్మ నంచీ తీసి దానిలో
నుండి ఒక పెద్దగుడ్డ పైకి తీశాడు.
అందరికీ కనబడేట్టుగా దానిని విడ
తీసి, రెండుచేతులతోను చట్టు
కున్నాడు.

అతి నిశ్శబ్దంగా నభ దానికేసి
చూసింది. అంతా ఏవోపిచ్చిగీతలు,
మధ్య మధ్య రంగులు...అయో
మయంగా ఉంది. ఒక ఆకారం
అంటూ దానిలో ఏమీలేదు. అన్నీ
పిచ్చిగీతలే. భావం మాత్రం దురవ
గాహంగా ఉంది. అసాన చిత్ర

విచిత్రబ్రహ్మ

కారుడైన చిత్రసేనుడికి మాత్రం ఏం చేయాలో తోచలేదు. ఆ భావం తెలియచెప్పకపోతే తన గౌరవ మంతా మంటకలసిపోతుంది.....! తన పదవి పోతుంది. తీరని అవమానం...! తాను అఖండచిత్ర కారుడని నమ్మి తనకాశ్రయ మిచ్చిన ప్రభువు గౌరవం పోతుంది...!

అతనికి మతిపోతోంది. దానికి సాయం తమ ఆస్థాన చిత్రకారుడు వీణు సమాధానం చెబుతాడో నని నభానదు లంతా ఆత్మతతో చూస్తున్నారు అతని వంక. విజయం అప్పుడే తనకి దక్కినట్లు ■ పరదేశి గర్వంతో చూడసాగేడు. ఇంత మందిలోనూ, ఏ కంగారు లేకుండా చూస్తున్నవాడు వికటకవి సార్వభౌముడు. అఖండ మేధాశాలి అయినటువంటి తెనాలి రామలింగడొకడే!

“అయితే మీరు ఓడిపోయారన్న మాట...ఆంధ్రులు అంటే ఆరంభ కూరులని”...ఇంకా ఏదో అనబోతున్నాడు చటుక్కున తెనాలిరామలింగడు...

“ఓ అమానుష కళాసార్వభౌమా! ఆగండి. మీరు ఇచ్చిన చిత్రపటంలోని భావం బ్రహ్మాండమైనది అవడంవలన మా ఆస్థాన చిత్రకారులు చెప్పడానికి సంకోచిస్తున్నారు. మీరు సరిగ్గా రేపు ఈ సమయానికే ఈ భువనవిజయ సభాగృహికి వేంచేస్తే మీ భావం మీకు ప్రదర్శించి మీకు బాగా గౌరవాలు చేసేస్తాము. నేటికి మీరు దయచేయవచ్చును” అన్నాడు.

వికటాట్టహాసం చేసేడు అమా

నుష చిత్రకళాసార్వభౌముడు శ్రీ చిత్రబ్రహ్మ. రేపు తప్పకుండా వికటకవి చిత్రబ్రహ్మకు శృంగభంగం చేస్తాడని నిర్ణయించుకున్న ప్రజలు చప్పట్లు కొట్టేసేరు. తన విజయానికి వారు చేస్తున్న కరతాళధ్వనులను కుని సంతోషించేడు చిత్రబ్రహ్మ.

ఆనాటికి సభ ముగిసింది. “చిత్రబ్రహ్మ గీసిన పిచ్చిగీతలలో భావం లేదు, వాడి తలకాయాలేదు. అందుచేత ఎవరూ ఏమీ చెప్పరుకదా విజయం పట్టుకపోదామని ఈ మోసకాడు గర్వపడుతున్నాడు. వీడి పని నేను పడతాను” అని చిత్రసేనునికి ధైర్యంచెప్పి వికటకవి గృహాన్నులు డయేడు నిశ్చింతగా. తన మోసం ఎవరూ కనిపెట్టలేరుకదా, ఇక్కడ ఒక విజయవృత్తిక సంపాదించుకు పోదామని సంతోషంతో గర్విస్తే తనబనకి పెళ్లేడే. ఈ వికటకవి సార్వభౌముడు డండగా నాకు భయమేమిటి అని ఆంధ్రకర్ణాటక సార్వభౌముడు నిశ్చింతగా తన అంతఃపురానికి బయలుదేరేడు. తనకు అవమానం తప్పించి రక్షించిన తెనాలి రాముడికి నమస్కరించి తేలికపడిన హృదయ ముతో గృహాన్నులుడయేడు చిత్రసేనుడు.

అనుకొన్నట్లుగానే మర్నాడు సాయంత్రం శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల కళామందిరమైన భువనవిజయంలో మహాసభ ఏర్పాటైనది. సకలదేశకరాయబారులు, కళా సంఘాలు, కవిశేఖరులు, చిత్రకళా పండితులు, శిల్పకారులు ఒకరేమిటి అందరూ ఏమిజరుగుతుందో అని మహాత్కంఠతో భువనవిజయానికి వచ్చారు.

చిత్రబ్రహ్మ తనకు జరుగబోయే గౌరవాన్ని తలచుకుంటూ అర్థనిమిలిత నేతాలతో ఆంధ్రులనభాభవన వైభవానికి ఆశ్చర్యపడుతున్నాడు. ఇంతలో అతని కిడుగుగా సింహాసనారూఢుడైన సింహళరాజు నవరివారంగా ఎదట ఆననం మీద కనబడ్డాడు...

అతను అదరిపడి గబగబా లేచి ఆయనకు నమస్కరించి “మహారాజా! ఇక్కడ నన్నానమైన తరువాత మీ రాజ్యానికి వస్తాను. మన్నించండి. నేను అంగవంగ...” అంటూ గట్టిగా చెప్పసాగేడు.

ప్రజలంతా గొల్లుమని నవ్వేరు. చిత్రబ్రహ్మ ఏమిటా అని చూసేడు.

తాను చూచినది సింహళరాజు కాదు; ఆయన చిత్రపటం! అతిలోక మనోహరమైన ఆంధ్ర చిత్రకారుడొకడు భువనవిజయకుడ్యంమీద చెక్కేడు.”

చిత్రబ్రహ్మ సిగ్గుపడిపోయాడు. మనస్సులో ఆంధ్రుల నైపుణ్యానికి ఆశ్చర్యపడ్డా వైకిమాత్రం ఏమీ కనబరచక మళ్ళీ వచ్చి తన ఆననం మీద కూర్చున్నాడు.

ఇంతలో ప్రక్కన వీవో గునగునలు వినబడ్డాయి.

నమ్మడిగా అటువంక చూసేడు చిత్రబ్రహ్మ... “బాబోయ్” అనే నేడు: ఎదురుగా పెద్ద సింహం!

ముందుకు లంఘిస్తోంది. “ఇది చిత్రపటమేమో?” అనుకున్నాడు చిత్రబ్రహ్మ: అబ్బే కాదు. ■ చూపులు...పంజాలు ముందరకు చాచింది...ఇది చిత్రపటం కాదు. మీదకు దుముకుతోంది సింహం... ఆ జూలు, ఆ ఊదారంగు...అబ్బ! అగ్నిగోళాలులాంటి ఆ కళ్లు...” అతి

భయంతో బాబోయి అని కేకపెట్టి వెనక్కువడ్డాడు చిత్రబ్రహ్మ.

ఇంతలో తెనాలి రామలింగడు వచ్చి “అడేమిటండీ చిత్రబ్రహ్మ గారూ? ఆ శిల్పాన్ని చూసి అలా అదిరిపడ్డా రేమిటి? అది మా ఆస్థాన శిల్పాచార్యుడు నాగరాజు ప్రతిష్ఠించిన అపురూప కళాఖండం. అది నిజం సింహం కాదు, భయంపడకండి”...అన్నాడు.

కొంత ధైర్యం వచ్చింది చిత్రబ్రహ్మకు...నమ్మదిగా తేరి చూసి సింహాన్ని చేత్తో ముట్టుకుని, అది శిల్పమేనని ఋజువు చేసికొన్న తర్వాత తనకు ఏదో అనుభూతి కలిగి అలా అన్నానని చెప్పి తిరిగి ఆసీనుడయ్యాడు. కాని అతనిగుండెల వేగ తెనాలిరామలింగడు కనిపెట్టాడు.

ఇంతలో ఘంటారావం వినబడింది. చక్రవర్తి సభలోనికి వచ్చి రత్నసింహాసనం మీద ఆసీనుడయ్యాడు.

సభంతా కిక్కురుమనకండా చూస్తోంది...“మీ చిత్రాన్ని ప్రదర్శించండి, తగిన సమాధానం మా ఆస్థానపండితులు తెలియజేస్తారు,” అన్నాడు చక్రవర్తి.

ఒణుకు తూన్న చేతులతో నిన్నటి పిచ్చిగీతల బామ్మనే సభకు చూపేడు చిత్రబ్రహ్మ.

ప్రజల ఉత్కంఠవెచ్చుపెరిగింది.

“మీకు చాతనైతే భావం తెలియచెయ్యండి లేదా...నాకు విజయపతాకను సబహుమానంగా ఈయండి” అన్నాడు చిత్రబ్రహ్మ.

ఎవరు ముందుకు వస్తారా అని సభ్యులు ఒళ్లంతా కళ్లు చేసుకుని చూస్తున్నారు.

ఇంతలో ఒకమూలనుండి ఒక పెద్ద కోతి గబగబా సభలోనికి వచ్చింది. దాని చేతిలో ఒక పెద్ద చిత్రపటం ఉంది. కొన్ని కోతులు కలసి చాలా సంతోషంతో నవ్వు తూన్నట్లుంది బామ్మలో. కోతి సభామధ్యానికి వచ్చి తాను తెచ్చిన చిత్రాన్ని అందరకూ చూపి, చిత్రబ్రహ్మకు ఇచ్చి అక్కడే ఒకమూల నిలబడింది.

“ఈ అల్లరంతా ఏమిటి?” అన్నాడు చిత్రబ్రహ్మ విసుగ్గా.

సభ్యులకేమీ తెలియడంలేదు. తెనాలిరామలింగడు లేచి ‘ఓ విచిత్ర సార్వభౌమా! కంగారు పడకండి. అది నా పెంపుడుకోతి. నేను వద్ద వద్దని ఎంత మొత్తుకున్నా వినకండా ‘నేనే సమాధానం చెప్తా చిత్రబ్రహ్మ గారికి’ అని పరిగెత్తుకు వచ్చింది. పోనీ ఎవరైతేనేమిటి భావం చెప్పడానికి అని ఊరుకున్నా అన్నాడు.

‘అయితే ఆ కోతి చేతిలో చిత్రపటం ఏమిటి?’ అన్నాడు కఠినంగా చిత్రబ్రహ్మ.

“కంగారుపడకండి బ్రహ్మంగారూ...ఆ కోతి నాతో ఏమి చెప్పిందంటే, ఆయనభావం మహత్తరమైనది, దాన్ని చెప్పడానికి భావచాలదు, అందుచేత చిత్రపటం ద్వారా ఆ భావాన్ని ఆయనకు చెప్తాను...అంది. మీ పటానికి భావం కోతి తెచ్చిన చిత్రపటంలో ఇమిడి ఉందన్నమాట! మీరుదాన్ని అర్థం చేసుకొండి...” అన్నాడు వికటకవి.

ఘోషమని నవ్వుతూ కరతాళధ్వనులు చేసేరు సభ్యులంతా, ఆ వానరోతముడు తెచ్చిన చిత్రపటంలోని భావం చిత్రబ్రహ్మకు బుర్ర

బ్రద్దలు కొట్టుకున్నా అర్థమవలేదు. అతడికి ఏమిచేయాలో ఏమిటో తెలియలేదు. తాను ఏమి సమాధానం చెబుతాడో నని అంతా ఎదురుచూస్తూండడం ఖరీ చికాకు పెట్టింది చిత్రచతురాననుడికి. ఆఖరికి ధైర్యం, శమకూర్చుకొని లేచి...

“ఈ శిల్పం కోతి గీసిన పిచ్చిగీతలలో భావంలేదు ఏమీలేదు. నన్ను మోసం చేద్దా మనుకుంటున్నారు. మీరు”...అన్నాడు.

వెంటనే తెనాలిరామలింగడు లేచి నిలబడి “మహాశయా! మేమూ అదే అండా మనుకుంటున్నాం మీ పటాన్ని చూసి” మీకు భావం తెలియకపోతే తెలియదని చెప్పక నా ముద్దుబకోతి గీసిన పట్టులో అసలు భావం లేదనడం బాగాలేదు. మీరు చెప్పలేను...అంటే నేను చెప్పేస్తా భావాన్ని” అన్నాడు.

ఈ ఘటికుడితో వాదిస్తే ఇంక తన కారవం దక్కదని నిశ్చయించుకుని, చిత్రబ్రహ్మ “సరే, నాకు తెలియదు” అనేసేడు.

అప్పుడు చిరునవ్వుతో తెనాలి రామలింగడు లేచి...“ఈ చిన్న భావం మీరు చెప్పలేరని నేను కలలోకూడా అనుకోలేదు. చిత్రబ్రహ్మ గారికి, అందులో భావాలువిరజిమ్మే ఈయనకు అర్థమవలేదంటే మనకి తలవంపు.

ఇంతకీ దీనిలో భావము ఇది. ఈ భావం నా స్వంతం కాదు మా వానరునిదే...ఏమిటంటే...ఆ పటంలో కోతులు నవ్వుతూ సంతోషిస్తూన్నట్లుంది కదా! మా వానరుడి స్నేహితులవి. తమతో సమానమైన భావం కలవాడూ తమ చిత్రకళతో సమానమయిన చిత్ర

చిత్రబ్రహ్మ

కళను వేయకలిగినవాడు అయిన నరుడు ఈనాటికి ఈ కృష్ణరాయల ఆస్థానానికి వచ్చాడుకదా! అని వానరుల ఆనందం. తమలో జేర్చుకోడానికి ఏమీ అభ్యంతరం లేదని కూడా మా వానరుడు చెప్పేడు. అంతేకాదు ఇంత చిత్రకళాకారులైన ఆంధ్రులని ఏవో నాలుగు పిచ్చి గీతలు గీసి హేళన చేద్దామనివచ్చిన నరుడు ఎంత అమాయకుడోనని ఈ వానరబృందం నవ్వుతోంది. ఇదీ దీని భావం...

ఈ భావాన్ని గ్రహించి తాము చేసిన తప్పుని సవరించుకొని దయ చేస్తారు చిత్రబ్రహ్మగారిని నా ఆశయం."

అని తెనాలిరామలింగకవికూర్పు న్నాడు. నభంతా నవ్వుతో దద్దరిల్లి పోయింది.

ఇంత గట్టిగా తన మోసాన్ని తెలుసుకొని చెప్పజెబ్బుకొట్టిన వికట కవిని చూసి ఆశ్చర్యంతోను, భయంతోను తలవంచుకున్నాడు చిత్రబ్రహ్మ.

అప్పుడు మళ్ళీ వికటకవి లేచి, జయజయధ్వనాలమధ్య నిలువబడి, కంఠం నవరించుకొని, చిత్రబ్రహ్మ వంక చూసి, "చిత్రబ్రహ్మ గారూ, మీకు ఇంతో అంతోచిత్ర కళవస్తే వచ్చి వుండవచ్చును. కాని పిచ్చిగీతలతో పెద్దవాళ్లని మోసం చేద్దామని ఎన్నడు అనుకోకూడదు. అందులో ఆంధ్రులనా మోసం చేయడం?

లేకాకీ దేవాలయ కుడ్యాల మీద చిత్రంపబడిన అపురూప

సజీవచిత్రాలని మీరు తిలకించే ఈ చనికి తలవెట్టారా? ఈ భువనవిజయ కుడ్యచిత్రాలను సంపూర్ణంగా చూసే మోసానికి ముందడుగు వేసేరా? మహాత్తమాంధ్ర చిత్ర కళాసామ్రాజ్యం ఈ కృష్ణదేవ రాయ మహీపాల పరిపాలిత విజయ నగర విశాలాంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని పరిశీలించేనా ఈ పరిహాసానికి మీరు ఒడిగడత?

మా ఆంధ్రదేశం నలుమూలలా ఒకసారి పరిశీలించితే మీకుకాస్తైనా చిత్రరచన అలవడుతుంది. ప్రతి గృహకుడ్యాల మీదా చిత్రకళా సుందరి స్వేచ్ఛావిహారం చేస్తూంటుంది. మా దేవాలయాలు చిత్ర కళా నిలయాలు. ఆ మహాన్నత కళకి జీవంపోసి మా చిత్రకారులు భువనమోహనంగా చేసేరు. అనిరుప మానమైన అందంలోనే కళాతపస్సు వలన దివ్యానుభూతిని పొందుతారు ఆ దేవళాల్లో ఆంధ్రజనులు...

ఇకవైనా బుద్ధి తెచ్చుకుని ఆంధ్రుల జోలికి మీరు రాకండి. వెంటనే దయచేసి మీ గౌరవం కాపాడుకోండి. మాఆంధ్రుల నవ్వు దయతే మిమ్మల్ని మన్నిస్తుంది" అన్నాడు.

కరతాళ ధ్వనులతో మార్కొ గింది. భువనవిజయనభాభవనం.

చిత్రబ్రహ్మకు శృంగభంగం జరిగింది. గత్యంతరం లేక ఎదరగా కుడ్యం దగ్గర సింహాసనం మీద తిరుమలదేవితో సహా ఆసీనుడైన ఆంధ్ర చక్రవర్తి పాదాలపై వ్రాలి ఊమించాలి అని ప్రార్థించాడు, చిత్రబ్రహ్మ.

సభమళ్ళీ ఘోల్లుమని నవ్వింది. "అయ్యో! తాను చూచినది

చక్రవర్తి కాదు. ఎదరగోడమీద చిత్రించబడ్డ ఆయన చిత్రపటం!*

శివుడి తీర్పు (24 వ పేజీ తరువాయి)

దేరిన కథంతా చెప్పాడు. అలా చెప్పి, "మిత్రుల్లారా, మీరు నాకో ఉపకారం చెయ్యాలి. మీరు ఈ పథాన నాతో కైలాసంవచ్చి శివుడితో, నేను శ్రీకైలం వెళ్లి శివలింగాన్ని పూజించి వస్తున్నట్టు చెప్పాలి," అన్నాడు.

వాళ్లు భయపడ్డారు. అబద్ధం చెప్పడమే తప్ప. అందులోనూ శివుడితో అబద్ధమాడటం ఎంతనేరం! ఎంత ప్రమాదం! ఇది నబబుకాదని వాళ్లు ఎంతగానో బ్రహ్మకు చెప్పి చూశారు. కాని బ్రహ్మ వినలేదు. ఇక తప్పదని వాళ్లు బ్రహ్మతో కలిసి కైలాసం వెళ్లారు.

బ్రహ్మ ముందుగా తాను శ్రీకైలంనుంచి వచ్చానని చెప్పగానే శివుడికి ఆశ్చర్యం వేసింది. "నీ మాటకు సాక్ష్యం ఏమిటి?" అని అడిగాడు. తనకుసాక్ష్యంగా మొగిలి పువ్వునూ, నంది కేళ్ళరుణ్ణీ చూపెట్టాడు, బ్రహ్మ.

శివుడు ముందుగా మొగిలి పువ్వును ప్రశ్నించాడు: "బ్రహ్మ చెప్పింది నిజమేనా?" అని.

సమాధానంగా మొగిలిపువ్వు, "నిజమే స్వామీ, బ్రహ్మదేవులు శ్రీకైలంవెళ్లి పూజచేసి వచ్చారు. మా కళ్లతో చూశాము," అన్నది.

తర్వాత నంది కేళ్ళరుణ్ణీ ప్రశ్నించాడు శివుడు: "ఏం నందీ! వాళ్లు చెప్పింది నిజమేనా?" అని అడిగాడు.

నంది తడబడింది. శివుడిముందు

అబద్ధం చెప్పటానికి భయపడింది. అది, “వాళ్లు చెప్పింది నిజమే” అన్నట్లు తల అడిస్తూ, “కాదు” అన్నట్లు తోక అడ్డంగా ఆడించింది.

ఇది చూచి శివుడికి అనుమానం కలిగింది. ఆయనదివ్యదృష్టి వల్ల అంతా గ్రహించేశాడు. బ్రహ్మ చేసిన మోసం ఆయనకు అర్థమయింది.

ఇంతలో విష్ణుమూర్తి, శ్రీశైలంలో శివుణ్ణి పూజించటం పూర్తిచేసి అక్కడికి వచ్చాడు. శివుడికి ఆనందమయింది. “బ్రహ్మ విష్ణులలో విష్ణువే నిస్సందేహంగా గొప్పవాడు,” అని తీర్పు చెప్పి వాల్చిర్చరినీ శివుడు వారి వారి లోకాలకు పంపేశాడు.

బ్రహ్మ ప్రేరేణకు లాంగీతనకు దొంగసాక్ష్యం చెప్పినందుకు మొగిలిపువ్వుమీదా, నందిమీదా శివుడు ఆగ్రహించెదాడు. “ఈనాటి నుండి నువ్వు నాపూజకు పనికిరాకుండా పోవుదువుగాక,” అని మొగిలిపువ్వును శపించాడు.

“నువ్వు తలఆడించి అబద్ధం చెప్పావు. తోక ఆడిస్తూ నిజం చెప్పావు. కాబట్టి ఇకనుంచీ నా సమక్షంలో నీతల అపవిత్రంగాను, తోక పవిత్రంగానూ వుండిపోతుంది,” అని నందిని శపించాడు.

అందుకనే, మొగిలిపువ్వుతో శివుణ్ణి పూజించరాదనీ, శివాలయంలోకి వెళ్లినప్పుడు నంది తోక మీద కన్ను ఉంచి శివుణ్ణి దర్శించాలనీ పెద్దలు ఆంటుంటారు.

మగవాడి బిడియం

(28-వ పేజీ చూడండి)

అన్నలు మరచాను. అతని అత్తవారికి హైదరాబాద్.

ఆమె “బంగారపు గాజులకి అలంకారంగా వున్న చెయ్యి”ని పెక్కతి లేత వేళ్ళతో చిన్న గడ్డాన్ని నొక్కుకుంది. ‘ఆ సరేగాని అదేం భోజనవండీ? నాకు గాభరా ఎత్తుకొచ్చింది. కొంఠ చస్తుండమా పని ఎంత నెయ్యివేసినా మంచినీళ్ళ గ్లాసులు కాళిచెయ్యడం తప్పిచే ఒక్క ముద్ద నోట్లో పెట్టుకున్నారే కాదు. పైగా అంత నీగేవంటండీ, ఈ నెల్లూళ్ళు ఇలాగే తిన్నారా? ఏమిటి? మళ్ళీ గుమ్మం చాటకుండా నాకు బుద్ధోచ్చేలా చేశారు. అయ్యో రారే! తినడం కూడా చేతగాని మొగాళ్ళు దొరికారు’ అని “ఆ కలకంఠి తియ్యగా” మెత్తిగా చీవాట్లు వేసింది. “ఆచరణ కమలాలు సాగిపోతూ వుంటే” - అంటే ఆమె మేడ దిగిపోతూవుంటే - అలా! అని నోరు తెరుచుకుని కూర్చున్నాడు కాశ్రీ.

ఇంతలో దగ్గరలోనే ఒక కోకిలకంఠం కిలక వచ్చింది. తటాలున తలనాల్చేవాడు మగవాడు!

గది అబ్బాయి

(32-వ పేజీ తరువాయి)

వంటనే ఆగ్నేయశిర్మగారితో “ఏం శిర్మగారు. మీకు సమస్యమేనా?”

“ఒక పెద్దమనిషి చెప్పాడున్నప్పుడు నే నెప్పుడూ కాదన్నా” అన్నారాయన. పోలే గది అబ్బాయిమాట. అతను కాస్త ఇరుకున పడ్డాడు. తన కోరికపోయినా, మగ్గవ రీతం వహించిన పెద్దమనిషిమాట తాను కాదంటే బాగుంటుందా? ఒక తుణుం ఆలోచించాడు. వేదమార్గి గది అబ్బాయిని “నువ్వేం చెప్పావన్నట్లు” చూసాడు. ఆ అబ్బాయికూడా అంగీకరించాడు.

తండు రోజులు పోయాక అర్ధరాత్రివేళ గదికుర్రాడు ఉప్పట్టుండి కెవ్వుమన్నాడు. ఆ విధి విధంతా పోసుబడ్డారు. ఆ గది కుర్రాడు పులి ఎదురైనమేకలా చూసాడు. ఆగ్నేయశిర్మగా లేచుకున్నారు. మాట్లాడు. చేతి పొంజులనే అడిగాడు శ్రీ బాబు. దానికి సమాధానంలేదు. ‘గాలిదోషం’గా నిర్ణయించారు చేరినవారంతా. ఆ అబ్బాయికి విశ్రాంతి అవసరం అని నిర్ణయించారు.

వాలసుగోజులు పోయాక తిరిగి మళ్ళీ కెవ్వుమన్నాడు — “గదికుర్రాడు. కెవ్వు మనడంతోనే, అవుతే విధిలోకి వచ్చిన శ్రీ బాబు “అయ్యో బాబోయ్!” అని అరిచాడు. ఇంకేం! గాలిదోషం పూర్తిగా నిజం!

మర్నాడుదుయమే కాళీ చేసాడు గది కుర్రాడు. ఆ గది ఇప్పటికీ కాళీగా రోడ్డు కేసి చూస్తూనే ఉన్నది. అడపాతడపా శ్రీ బాబు అర్ధరాత్రివేళ కేకలు పెడుతూనే

ఉన్నాడు. ఇవతలకు రావడానికి హడలి పోతున్నాడు శ్రీ బాబు. మనసులో “గ్నేయశిర్మగారి ఇల్లు చూస్తూ “వెళ్ళక కొంప” అనుకుంటూ ఉంటాడు అప్పుడప్పుడు!

సంస్కర్త

మనం చెప్పగలమా చెప్పండి? ఆ అమ్మాయిని సంప్రదించి, చెబుతా...” అంటూ సాగి పోయింది.

మామిడికి ‘ఎంత అమాయకులండి మీరు’ అనేమాటలు చెబుతూ గింపురుమన్నయ్య. “అవునేమా? శ్రీలక్ష్మి తో విషయాలు!” అనుకొన్నారు.

అనుకొన్నదానికంటే, ఈ సమస్య పరిష్కారం చాల ఆలస్యమైపోయింది. ఈమధ్యలో మరెన్నో విపరీత సంఘటన తేర్చుడయ్యి; సమసిపోయాయి.

వింకయ్యగారికూతురు, దాసుమీద మనసు మార్పుకొని - సుశీలమ్మగారు అడిగినప్పుడు దాసువరో తనకు తెలియదని, తనకు మేనకం, పూర్తిగా యిద్దమని చెప్పేసింది. ఈవిషయం విన్నదాసు - సమాజంమీద, శ్రీలక్ష్మిమీద, జీవితంమీద పట్టరానంతి ద్వేషంతో తల్లి చారించినా వినకుండా సన్యాసుల్లో కలుస్తానంటూ వెళ్ళిపోయాడు. పీతమ్మగారు లబోదీబో మన్నారు.

ఇందటి దారుణ విషాద సంఘటన కే, అందరూ విచారాశ్శిర్యాలు పొందుతుంటే - మరో మహాదారుణ సంఘటన రామాపురం లోని ఆ బాలగోపాలాన్ని ఒక కుమ్మరి చేసింది. పది విండ్లనాడు రామాపురం తేరిన అవధాని మామిడు, నిగ్గుమించారా పూరి నుంచి కొర్రణ మెవ్వరికి తెలియదు - ఒకే వొకవ్యక్తి తప్ప -

దాసు-సరోజల ప్రేమ కలాపం లో యచ్చాస్థితిని బయటపెట్టి చాల సహాయం చేసింది సుశీలమ్మగారు.

కొని ప్రతిఫలం లేనిది చీపురుపులైనా అక్కడనుండి యిక్కడి పెట్టే మనస్తత్వం కాదామెది. దాసుకు చేసిన సహాయానికి ప్రతిఫలాన్ని ముందే ముట్టచెప్పాలని పట్టు పట్టి నెగ్గించుకొంది. ఒంటరి జీవితాన్ని అనుభవించుకున్న మామిడిని మనసా, వాచా పూహింపరాని, పువ్వరింపకూడని కోరిక కోరి, ఏనాడో దూరమైన యిహ లోక వాంఛను తీర్చుకొంది మామిడి నుండి. అవధానిగారు స్వార్థంతో గాని, మనసును అదుపులో పెట్టుకొనే లేక గాని నియంబాటి పనిచేయలేదు. కేవలం పరోపకార చింత తోనే లేకుంటే దాసు సమస్యను, సమస్య

కుంటూ బడిపంతులు వుద్వేగంలో మిగుల్లు కుంటూ రెండేకరాల భూమిని కూడా సంపాదించుకున్నాడు. ఇంతలోనే.

కరణంగారి యిద్దరి కొడుకులలో నూసోమేశ్వరావు యూనివర్సిటీలో చదువుకుంటున్నాడు. అతనికి తెలివిలేటలు ఎక్కువో, అందమెక్కువో వెంటనే తేల్చి చెప్పడం కష్టమే! అలాంటి సోమేశ్వరావు తన ఎత్తని గుండెల్లో చిన్నవరహల్ని చాచుకున్నాడు. అతని హృదయపు గదిలో ఒక్కవరహాలు చిత్రమే వెళ్ళాడుతోంది అతను ఆనందపు చదువుకున్నాడా, కలపుల్లో యింటికి వచ్చినప్పుడు వరహాలుతో చిన్న పిల్లవాడిలా ఆడుకునేవాడు. పచ్చీసుపాళి, దైంకుంఠపాళి, కీరమ్మ... యిలాంటివే. అంతసేపూ విడితొనే గడపలేక వరహాల్ని చదరంగం కూడా నేర్చాడు. సోమేశ్వరావు జ్ఞాపకం వస్తే వరహాలు గుండెల్లో బాజువులు విరుస్తాయి. వాళ్ళంతా సన్నని జల్లు కురుస్తుంది. కాని - వరహాల్కి అతని మీద వున్న అభిమానం ప్రేమా - కాదో యింకా నిర్ధారణగా తెలియడంలేదు.

పంతులమ్మగారితో వాళ్ళింటి దాకా జల్లినాగనంటే చక్కావచ్చింది వరహాలు. యింటికివచ్చి పెరట్లో వాళ్ళమ్మతో ఏదో మాట్లాడుతోంది. వీధిలో బామ్మమేను కేక పెట్టాడు.

‘రత్నమాలగారట. వున్నారామ్మా!’ తల్లితో పంతులమ్మగారి సంగతులు చెబుతోంది. తలవని తలంపుగా వినిపించిన బామ్మమేను గొంతుక ఆమెను కంగారుపెట్టింది. ‘ఎవరది...’ అంటూ ఛంసున వీధిగుమ్మంలోకి చక్కా వచ్చింది. కూడా రమణమ్మ

అనుసరించింది.

బామ్మమేను కాగితం తీసి యిచ్చాడు. “దీనిమీద... యిక్కడ... సంతకం పెట్టండమ్మా” అన్నాడు.

“నేనే!!” ఆశ్చర్యపోయింది వరహాలు. అతని పెన్ను తీసుకుంది. క. రత్నమాల. అని తెలుగులోనే సంతకంచేసింది. రత్నమాలంటి అక్షరాల్ని మురిసిపోతూ చూస్తున్న బామ్మమేను “వాలు పెట్టండమ్మా” అన్నాడు. అతను ఒక పెద్దపెట్టె తీసి యిచ్చాడు. చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

“ఏమటే... అదీ!” అంది రమణమ్మ. కళ్ళు విలవిల మెరిపిస్తూ చూస్తోంది.

వరహాలు కంగారుపడుతోంది. గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి. (తాళ్ళు కత్తితో కొద్దామా అనుకుంది. ‘అమ్మా! కత్తిలేవే’ అంది.

కాగితాలు, (తాళ్ళూ) తీసేసింది. చిన్న పేజీకిపెట్టి. బామ్మమేను చేతిలో పెద్దదిగానే కనిపించింది. బాగరగా మెడ్డిగించి, మూత తెరిచింది. కాగిత ముక్కలన్నీ తీసి విడిగా పాకేసింది. ఆశ్చర్యపడింది. కళ్ళు రెపరెపలాడాయి. మిరుమిట్లు క్రమమేరకు దండం తము పెట్టిపెట్టి తీసి, మూత తెరిచింది. మూతకు లోపలి వెంపున ‘రత్నమాలకు - సోమేశ్వరావు ప్రేమతో...’ వల్లని అక్షరాలతో మెరిపీ సులలిరంకు కాగితం అంటించి వుంది. ఆ వాక్యాల్ని ఎన్నిసార్లు చదువుకుంది. రెండు పేర్లు కలిపి మనసులో మననం చేసుకుంది. ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్న తల్లితో “సోమేశ్వరావు ప్రజంటు పంపేజే అమ్మా!” అంది. దూర్గాలోకి చూపులు సారింది.

రమణమ్మ కూర్చున్న గోముగా చూసింది. విలాసంగా నవ్వింది. హుండాగా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

పెట్టిలోపల హ్యాబుడై, పొడవ డబ్బా, తిలకం సీసా, గోళ్ళరంగు, లిప్ స్టిక్కు వగయ్యి రాలన్నీ అందమైన ఆరల్లో, ఒక రకమైన దంతపు ధరిణిలో వున్నాయి - ఒకటి రెండు ఖాళీ అరలుకూడా వున్నాయి. ఒక వాంట్లో సన్నగా మడచివున్న కాగితాల దొంతు కనిపించింది. తీసింది. గబగబా చూసింది. పెద్ద ఉత్తరం వ్రాశాడే అనుకుంది. ఉత్తరాన్ని పరిశీలిస్తూ చూపుకుంది. పెట్టె చేత్తో పట్టుకుని “చూడకే అమ్మా” అంటూ తల్లిదగరకు వెళ్ళింది. చిరునవ్వును తగ్గితగ్గిలాడిస్తూ కళ్ళలో కొంతులను చిందిస్తూ గదిలోకి వెళ్ళింది వరహాలు. బాగరగా ఉత్తరం చదవ నారంభించింది. ప్రతి అక్షరం దగ్గర ఆగుతూ,

మళ్ళీ మళ్ళీ సాంఠంగా చదువుకుంటోంది. ‘నా హృదయంలో ప్రతినిత్యం ఎన్నోచోరతులు వెలిగించి, నీకే నీరాజన విస్తున్నాను. నా గుండెలలో నీమీద వున్న ప్రేమకి యిది యొక మాచన కాదని నాకు తెలుసు. వివాహంకంటే దారితేరు. (గ్రహించి అనుగ్రహిస్తావు కదూ! అన్న పంక్తుల్ని మళ్ళీమళ్ళీ చదివింది.

తనగుండెల్లో కాపురినూన్న పసివలపుల బంగారంతో ఆ అక్షరాలికి పూత పెట్టింది. కళ్ళకద్దుకుంది. ఎందుకలా చేసిందో తెలియలేదు. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. ఎప్పుడూ యిలాంటి అనుభవాన్ని ఉపహించ గొనలేదు. తేతగుండె! సోమేశ్వరావు ప్రేమ పులకరింపు కలిగించింది. కొత్త సీసా ముగ్గును తొడిగింది.

తనకి అతనే భర్త అయితే... యెంత బావుంటుంది!

ఎక్కడినుంచీ, ఎప్పుడూ, తనకింత గౌరవము లభిస్తుందనుకోలేదు. తనూ ఒక నాయిక అవుతున్నాను కదా అని గర్వింపించింది. సంతోషం పట్టలేకపోయింది. గిరగిరా తిరిగి పోయింది. అద్దంలో ముఖం చూసుకుంది. తన చిక్కెళ్ళను మృదువుగా నిమిరుకుంది.

4

గబగబా కరణంగారింటిలోకి వెళ్ళింది. సీతమ్మ గారితో మాట్లాడుతూ. యాదాలాపంగా పడక గదిలోకి పోయింది. సీతమ్మగారికి పాపం! అది పిల్లలులేరు. అంచేతనే వరహాలే ఎంతో చనువామెకి. గదిలో, గోడమీద సోమేశ్వరావు తనవేషే చూసి నవ్వుతున్నాడు. సీతమ్మగారు బయటికి వెళ్ళారు. చుట్టూ చూసి కావిడిపెట్టి ఎక్కి సోమేశ్వరావు పటం తీసింది వరహాలు. ఒక్కసారి తన గుండె కద్దుకుంది. వంపలు నీటితో తడికాయ పెదవులమీద చిరునవ్వులు సమద్రవరటాల్లా ఆడుకుంటున్నాయి. కనురెప్పలు చిలిపిగా అల్లలాడుతున్నాయి.

వంట చేసుకోదానికి అప్పుడే మడికట్లు కుంటున్నది సీతమ్మగారు. ఆమె దగ్గరకు వెళుతూ, మరచిపోయి, ‘అత్తయ్యా!’ అని కేకేసింది. చప్పున నాయిక కరుచుకుంది వరహాలు. సీతమ్మగారు ఆ విషయాన్ని గుర్తించలేదు. “ఏమమ్మా!” అంది. “వెడతే నండీ!” అంది వరహాలు.

“అవునుగాని. యీ వేళ నీ పుట్టిన రోజులు కడమ్మా! నా తెలివి మండిపోనూ, నేను మరచేపోయానున్నీ!” అంది సీతమ్మగారు. దబ్బున మడివవరి వచ్చింది గదిలోకి వెళ్ళింది. సోమేశ్వరావు పటం యింకా అలూ యిలూ పూసుకొన్న సంగతి ఆమె కనిపెట్ట నేలేదు! కావిడిపెట్ట

సంస్కర్త

గానే వదలి, తన ఏకైక జీవితాదర్శమైన ‘సంస్కరణ’కు దూరం కావని వచ్చేది. జీవితంలో ఓటమి నొప్పుకోవాల్సి వచ్చేది. అందుకే మానాడు సంస్కార చింతతోనూ, నమస్కార పరిష్కారాభిలాషతోనూ, వేళ కాని వేళల్లో, సలం కానిస్థలాల్లో సుకీలమ్మ గారిని కలుసుకోవాల్సి వచ్చింది.

* * *

కాసు సంస్కరింప బడ్డాడోలేదో, సుకీలమ్మగారు మామూరి పురాణాలలోనూ గీతా బోధలలోనూ వరమసత్యాలను నీతి వియమాలను గ్రహించుకొన్నారో లేదో - అనవసరం.

‘అవధాని మామూరు మాత్రం ‘సంస్కరణ’

తెరిచింది. అందులో పెద్దాపురం శిల్పచీర
వదిలనడకలు, బయటకు తీసింది వసువు
బాటుపైటి, తాంబూలంతో వరహా అ
చేతిలో పెట్టింది

“నా కిప్పు దీదెండుకండీ. మీ ..”
ఏదో అడవోయి మానేసింది దబ్బన వంగి
నీతమ్మగారి కార్మికి నమస్కారం చేసింది
నీతమ్మగారి కళ్ళల్లో నీళ్లు తిరిగాయి.
ఒక్కసారిగా వరహాల్ని లేవదీసుకుని కొగ
లించుకుంది. “నా బంగారుతల్లి,” అంటూ
సుదురున ముద్దుపెట్టుకుంది “నా రెండో
కోడలు అయితే ఎంత బావుండును”
నీతమ్మగారు హృదయంలోని యీ మాటలు
ఎంతేరేనో బయటికి ఆనేసింది మొరుపు
తీగలూ మొరుపున్న వరహాలు కళ్ళు
మామూలై, తమెకలా అనాలనిపించింది
కొబ్బోలు!

వరహాలు యింటికి వెళ్ళింది. తల్లికి చీర
మాపించింది పెళ్ళాచామనుంది. పంతు
అమ్మగా రింటికి వెళ్ళింది.

వార్మమ్మగారు పంతువండుతూంటే,
దగ్గర కూర్చుని సుకీలమ్మ అలుపుంటూంది
వాళ్ళల్లోంచి “సుకీలమ్మగారూ!” అని
నవ్వుగా పిలుపున్న కేక వినిపించి, రేచిం
చుకామె “యింతేల్లోకే మళ్ళీ వచ్చే
వేళుమూ!” అన్నది ఆశ్చర్యంగా ఆనం
దంగా వరహాలు జబ్బుమీద చెయ్యివేసి, తన
గదిలోనికి తీసుకెళ్ళింది యిద్దరూ మంచం
మీద కూర్చున్నారు “యిండాకా యింటికి
కొళ్ళానా” చిరునవ్వుతో ప్రారంభం
చింది వరహాలు. జరిగిన కథంతా పూసగుచ్చి
వట్లు చెప్పింది చాచితెచ్చిని పుత్తరం తీసి,
నిగ్గుపడుతూనే ఆమె చెలికొట్టింది నవ్వు
ముఖంతో పుత్తరం పూర్తిచేసింది సుకీలమ్మ
ఆనందబాష్పాల్ని దిగమ్రొంగుకుంది “ఏమి
టమ్మా!.. అబ్బో!! చెప్పేనే కావే..
కరణంగారి రెండో అబ్బాయికమా! ఎంత
మంచివాడు”

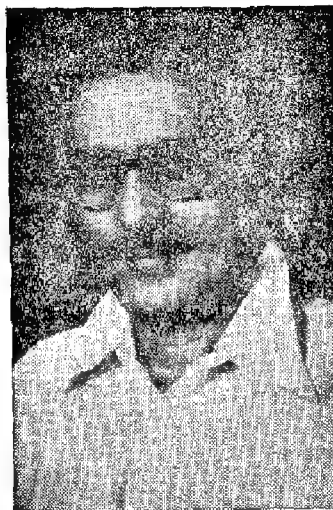
వరహాలు ఆమె కళ్ళల్లోకి చూసింది
దబ్బన ముఖం వంచుకుంది

“ఏం చెయ్యమన్నాడు!” అంది అనుకో
కుండానే అగింది.

“ఏం చేయడం వీరుటమ్మా! అందివట్లు
పుత్తరం రాయి పెళ్ళిచేసుకుని” బుగ్గ
మీద చిటికేనేసింది యిద్దరూ కలిలా నవ్వు
కున్నారు. కేయి పిణిలు ఒక్కసారి
క్రూయించినట్లయింది.

“నాకు చాలా ఆనందంగా వుండమ్మా”
అంది నవ్వాపుకుంటూ సుకీల

అనలే పిల్లల దగ్గర తన గొప్ప ప్రదర్శించే

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా
తిరిగి ఎన్నికైన శ్రీ సత్యనారాయణరాజు.

గుణం లేదామేక వరహాలంటే మరీ ప్రాణం.
తనకు ఎంతో ఆపురాలుగానే చూసుకుం
టుంది కనుకనే ఒకటి రెండుసార్లు ‘నన్ను
నున్నించకమ్మా అక్కా! అంటే
చాలదూ!’ అని గట్టిగానే చెప్పింది కాని
వరహాలు మానలేదు

“పంపిన పెట్టె లేవు మాపిసావండీ”
అంది నమస్కరించింది యింటికి వచ్చే
సింది వరహాలు.

5

“ఏం మహానుభావా! కుమార్తె పుట్టింది

తమిళ ఇన్ద్ర సంగుం ఆధ్వర్యం వుండూ, అన్నామలై నుందిరంలో జరిగిన గాన,
కృత్య ప్రదర్శనల సందర్భంలో శ్రీ ఆంధ్రాగా నృత్యంచేసిన శ్రీమతి కమలా
లక్ష్మణ్, ఆమె పోదరి రాధ.

కోనాకు మమ్మల్నెక్కర్నీ పిలవనే లేదే
మయ్యా-భోజనానికి?” అన్నారు కరణం
సుబ్బారావుగారు, మరునాడు వెంకన్న
పంతులు వీధిలో అరుసుమాడ పళ్ళుతోము
కుంటూండగా!

“చాలెండి విన్నవార్మెవరైనా నవ్వి
పోతారు పంతులుగార్ని ఏమంత ఘనమని
భోజనాని! పిలవాలేం!...చేసిన తప్పకు
లెంపలు వాయిండుకుని నవ్వుపరవారం
చాఖలు చేసకొండి మా అన్నగార్ని” అంది
నవ్వుతూ నీతమ్మగారు కరివేపాకు రొట్టెలు
చెట్టోపట్టుకుని లోనికి వెళ్ళిపోయింది కరణం
సుబ్బారావుగారు భార్య ఎలి పొడుపుకు
ముటం అదోలా మార్చారు గురుచేసుకున్నా
రలే వుండి!

“ఏమయి వెంకన్న పంతులు! పోకిమ్య
రాన్ని-వరహారి కిదామని మా ఉభయలం
సంకల్పించాం” అన్నాడు సుబ్బారావు
గారు ఆమాట వినేసరికే నీతమ్మ కళ్ళల్లో ఆ
మిలమిల లాడింది

వెంకన్న పంతులు చేతిలో పుల్ల ఒక్క
సారిగా జారిపడిపోయింది చివరికి సద్దుకుని
“తథాస్తు” అన్నాడతను

■ నేరే పాయంల్రం-పంతులమ్మగారు వర
హాల్ని చక్కరిగింతలు ప్రారంభించారు
బహుళ రెండురోజుల తరవాత యూని
వర్సిటీలోని పోమేశ్వరరానికి కూడా చక్కరి
గింతలు అండ వుంటాయి.

“ఏమయితే నేం? మనవరహాలు ధన్యరాలు
కుమా!” అన్నాడు వెంకన్న పంతులు
భార్యను దగ్గరగా లాక్కుంటూ...అతరే
రాత్రి ఒంటగంటికి ..!

సినిమా

అపరాజిత

భర్త హీన, ఏ కాకినియైన
నర్వజయ [కరుణాబెనర్జీ]
“అపరాజిత”లో.

వెనుక చలనచిత్రోత్సవంలో ఒకతెంగారి
చిత్రానికి మొదటిబహుమతి వచ్చిందనే
కారణం భారతీయ చలనచిత్ర కళామండలి
నా నిత్యాసం ఇనుమడించింది.

భారత రాజధానిలో “అపరాజిత” అది
కారాణ మాత్రమే ప్రదర్శించడానికి తగిన
చిత్రమని సినిమా యజమానులు నిశ్చయించారు.
సత్యజిత్ రాయ్ తీసిన మొదటిచిత్రం

“పథేర్ పాంచాలీ” పటపూడా ధీర్ సినిమా
యజమానులు ఇదేవిధంగా ప్రతర్నించారు.
సత్యజిత్ రాయ్ చిత్రాన్ని, అతని కైరిని
కొంత పరిశీలించాడు.

సినిమాకళ ప్రత్యేకతను రాయ్ చాలా
తక్కుగా అవగాహన చేసుకున్నాడు.
విమటి సినిమాకళ ప్రత్యేకతకి కనబడే
దాంట్లో, వివరణదాంట్లో, వివరణనిదాం
ట్లో నిహితమై ఉన్న యధార్థతను చిత్రించ
గలగడమే ఈ ప్రత్యేకత దృశ్యం, శబ్దం,
నిశ్చలం ఈ మూడింటి కలయిక వల్ల సినిమాకు
ఈ ప్రత్యేకత సిద్ధిస్తుంది దీనివల్లనే సినిమా
ఒక ప్రత్యేక కళ అనిపించుకుంటుంది.

[చిత్రసమీక్ష] పి. సి. నేన

మంచి సినిమాలో కథానాయకుడు
“కామెరా” అని చెప్పినంత మాత్రాన
చాలా ఇది చాలవరకు నిజమే గానీ,
కామెరా కాక ఇతర ముఖ్యంగా బున్నా

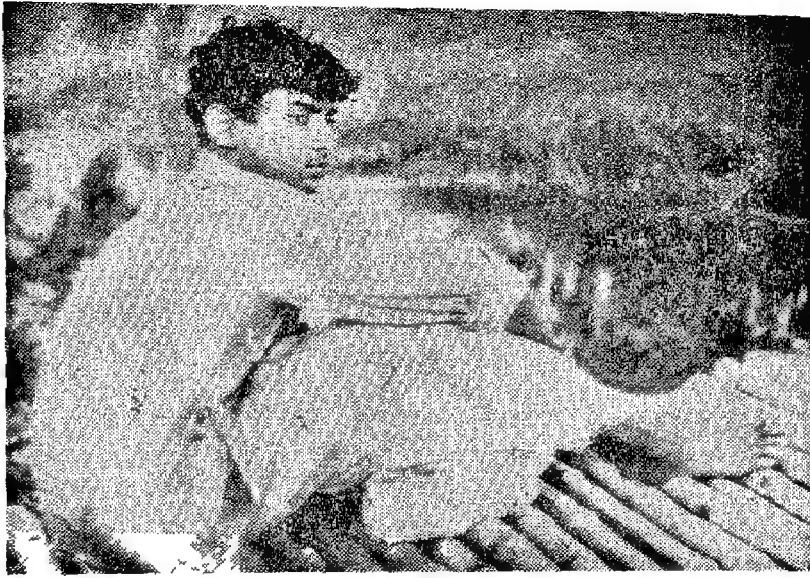
యి ఇతన్నీ ఏకీభవించినప్పుడే యధార్థతా
చిత్రణంలో సినిమాకు సంపూర్ణత సిద్ధిస్తుంది.
ఈ దృష్టితో మానే సత్యజిత్ రాయ్ పానం
బజెన్ స్ట్రీట్, రీసెక్టర్, డిసికా, రోజెరీస్
వక్తన.

కనబడే దృశ్యమూ, వివరణ కబ్బయూ
అద్భుతముగా సమన్వయమైన ముద్రరాని
ఘట్టాలు “పథేర్ పాంచాలీ” నిండా
వున్నాయి యధార్థాన్ని స్పృశిస్తే అరిం
గనం చేసుకొంటున్నట్లు కనబడే కామెరా,
రవికంకర్ సంగీతమూ, బెంగాలీ మాటల
శబ్దమూ—అన్నీ కలిసి సంగీతం కాని, సాహిత్యం
కాని, ఘాటాగ్రభీతం కాని, బూటా కాని
సాధించలేని భావసంపదను సాధించాయి.

ఈ భావసంపద “అపరాజిత”లో ఇంకా
సమృద్ధంగా కనిపిస్తుంది ఈచిత్రంలో సత్య
జిత్ రాయ్ నిశ్చల్యాన్ని అద్భుతంగా వాడు
కున్నాడు ముఖ్యంగా మరణించిన తల్లిదగ్గి
రికి అపూ తిరిగి వచ్చిన దృశ్యం; కాక
దృశ్యాలూ, తల్లి మెల్లదిగూ దూరాన
చిలుంగొట్టంమీదికి వంగి ఉన్న కొడుకును
మాడ్చున్న దృశ్యం కామెరా కొంతసేపు
తల్లి మీద నిలుస్తుంది, కొంతసేపు కుమారుడి
మీద నిలుస్తుంది, మరికొంతసేపు ఇద్దరిమధ్యా

కాశీలో అపూ [పినాకీ నేనగుప్త] “అపరాజిత”లో ఒక దృశ్యం.

అపూ [న్యూజ్ గోపాల్] పెద్దవాడై కాలేజీలో చదువుతూ తను పుట్టి పెరిగిన పల్లెటూరు తిరిగి వచ్చినప్పటి దృశ్యం—“అపరాజిత”లో.

ఉంది. ఇలా అన్నవారు ఈ చిత్రాలను “మాక్సింగ్స్ రీల్స్ కాల్యం” అనే చిత్రంలో పోలుస్తున్నారు గోల్డ్ చిత్రంలో పోలుతుంటే చూడటా ఉన్న ప్రపంచపు క్రాంత్యాలను యథాతథంగా గుర్తిస్తూనే, శ్రేష్ట మార్గ వాన్ని కోల్పోని ఆహ్లాద కడుగా ఉండే పోతాడు. సత్యజిత్ రాయ్ ఈ విచిత్రము మీదిను సమాధానం చెబుతాడా? బహుశా కావాలనే అరకమైన చిత్రవాన్ని తదితరే ఉంటాడు.

శిల్పాన్ని, శిల్పవస్తువునీ నమస్కరింపజేయుట కరేసాధించవలసిన ఆవర్తం. ఈ దృశ్య సత్యజిత్ రాయ్ దృశ్యవాన్ని కొంత వివరంగా పరిశీలిద్దాం.

ఆయన దృశ్యవాన్ని ‘సావరిస్తు వాస్తవికత’ అని అనవచ్చు. కానీ ఈ మాటను ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కవిధంగా అర్థం

విజయగోపాల్ ప్రాథమిక స్వపాఠి ‘గంగా గోరీ సంవాదం’లో వాగ్మయి, సి. హెచ్. వారాయరావు

ఉన్న కౌన్సిలమీద తచ్చాడుతుంది ఒక్క మాటకూడా ఉచ్చరించకుండా తల్లిమనస్సు లోని ■ వేదవసు, సంఘర్షణను, దాని పరిష్కారాన్ని కామెరామే వ్యక్తంచేస్తుంది ఈదృశ్యం “ఒకే సామెట్ల” దృశ్యం (విజయగోపాల్ తీసిన పోటమ్మన్)తో సమానంగా నిలవదగినది.

శిల్పవైద్యం వాంఛనీయమే కాని శిల్పంకోసమే శిల్పమా? లేక దానికి వేరే ఏదైనా ప్రయోజనమున్నదా? “అపరాజిత” చూపుంటే సత్యజిత్ రాయ్ అక్కడక్కడ శిల్పంకోసమే శిల్పమనే భ్రాంతిలోపడ్డాడా అనిపిస్తుంది “పథేర్ పాంచాలీ”లోనూ దీనిగా మానవత్వాన్ని పేల్చుటకుల రసపుష్టి ఈ చిత్రంలోలేవని కొందరిననే అన్నారు.

ఇదినిజమేకావచ్చు కాని ఇలా విసుర్చించినవారు ఒకటి మరిచిపోతున్నారు రిస్తూతే మైన, వివిధమైన అనుభూతిని “అపరాజిత” చిత్రమిస్తుంది “పథేర్ పాంచాలీ”లో తల్లికి మాత్రమే ప్రాధాన్యం ఈ చిత్రంలో తల్లికే కాదు, తల్లి కొడుకులమధ్య జీవితపు ఒడిదుడుకులన్నీ తల్లిగే సంఘర్షణకు కూడా ప్రాధాన్యం కొడుకు పెరిగి పెద్దవాడవు తాడు; తల్లికి కొంతదూర మవుతాడు దీనికి తల్లికిమాడా కొంతసహాయ పడుతుంది ఆమె లోని మాతృత్వం ఇంకోలాగ చేయనివ్వదు కూడాను అంటే విజయం విషాదాంతం కావచ్చున్నమాట; ఆ విధ సాధారణ మరణంగా పర్యవసించవచ్చు నన్నమాట.

ఈరెండు చిత్రాలు గొప్ప వన్నెమాటను ఒప్పుకుంటూనే ఇవి బాలని తీరితాన్ని చూపుతున్నాయే గానీ, బాలని దృష్టినుంచి తీరితాన్ని చూపడంలేదని ఇంకో విచార్య

‘గంగాగిరి’ సంవాదంలో శ్రీమతి పెర్ని పేషకలు చిత్రించడానికి తొమ్మిదినెమవల పాట రికార్డు చేస్తున్న సంగీతదర్శకుడు పెండ్యాల ఇందులూ 40 జంతులు ఇరవై గాత్రాలూ వివరించాయి

చేసుకుంటున్నాడు అందుకని మరి కొంత క్షణంగా నిర్వచించడం అవసరం.

సత్యజిత్ రాయ్ వాస్తవికవాది అంటే ‘తను దర్శించిన’ జీవితాన్ని దర్శించిన విధంగానే చిత్రించడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఈ ప్రయత్నంలో ‘దర్శించడానికే’ అంటే ద్రవ్యత్యుదానికే ప్రాధాన్యం. మరొకరకం వాస్తవికవాదం ఉన్నది అంటే ఉన్న జీవితాన్ని ఉన్న పరిణామానే చిత్రించడం ఈ రెండోరకంలో వస్తువువూడక భావకూడా అధికారంలేదు అందుచేత ఇది సృజనాత్మకమైన కళకాదు. వాస్తవ చిత్రిణం కళావాలంటే కార్పనికమైనదిగా ఉండాలి

జరిగినదాన్ని చూడాలి; చూసి ఒక ప్రత్యేకదృష్టితో దాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. ఇలా అర్థం చేసుకున్నవాణ్ణి ఇతరులకు అందివ్వాలి పథేర్ పాంచాలి, ఆపరాజిత చిత్రాల్లోని యథార్థాన్ని పరస్పరే రాయ్ ఒక వ్యక్తిగాయానీ చిత్రించాడని కా అభిప్రాయం. బాహిరమైన పరిస్థితులు ఒక కుటుంబాన్ని, ఒక వ్యక్తిని ఎలా అణగదొక్కి హింసించేదీ ఈ చిత్రాల్లో కనిపిస్తుంది ఆకుటుంబం కుటుంబంగా, ఆ వ్యక్తి వ్యక్తిగా లేదు పనిచేయడాన్ని మానీ పోతుండూ ఉండడానికే చేసిన ప్రయత్నం నిలిచింది అడుగడుగునా వ్యక్తికీ, నిర్మాణీయమైన పరిస్థితులకీ జరిగిన సంఘర్షణకీ, వ్యక్తిలో వ్యక్తికీ జరిగిన అంతస్సంఘర్షణకూడా కనిపిస్తుంది చివరికి మిగిలింది వివాళసం. ‘పథేర్ పాంచాలి’లో కూర

కేమలైన కుటుంబీకులు పల్లెటూరువదలి వెళ్లి పోతుండగా ఒక సర్వంవచ్చి వారి ఇంటిని ఆక్రమించుకుంటుంది కానీ వివాళసం పరాజయమే కానక్కలేదు చిత్రింపూర్తవుతుండగా ఒకానొక ఆకాభావం లీలగా దోబూచులాడుతుంది ఓటమిపొంది మానవుడు మళ్ళీ కొత్తిప్రంతలవైపు ప్రయాణంసాగిందడం కనిపిస్తుంది ‘ఆపరాజిత’లో కూడా ఇదే ఆకాభావం తక్కుమంటుంది

ఒక అధ్యాయం అంత మవుతుంటే మరొకటి ప్రారంభమవుతోందన్న స్ఫూర్తి మెడలుంది.. అందుచేతనే సత్యజిత్ రాయ్ కార్పనిక వాస్తవికవాది (హిమాంటిక రియలిస్ట్) అనవచ్చుననిపిస్తుంది

కానీ ఈయన వాస్తవచిత్రిణంలో సంతృప్తి లేకపోయింది. రెండువిషయాలు అయినవి సరిసయంగా మనచింతెస్తాను మొదటిది-బాహిరమైన పరిస్థితి అంటే ఏమిటి? దీనిని చూసినా తీరమెవడిగా పరిగణించే భారణీ ఆయనలో కనిపిస్తోంది కానీ బాహిరపరిస్థితికూడా మానవుని పనే అందుచేత దాన్ని అదుపులోకి తీసుకురావడానికి నిలువ్చి అలా అదుపులోకి తీసుకురావడంలో మళ్ళీ కొత్త సమస్యలు ఎదురవుతాయి. వీటినికూడా కళాకారుడు చిత్రించాలి అంటే కాదు - మనిషి చేసిన దాన్ని మనిషి మార్చగలడనే ఆశి ఎప్పుడూ ఉంటుంది ఇది కూడా కళాకారుడు చిత్రించవలసిన కథ్యమే

రెండోది, వ్యక్తి ఒంటరిగానే గానీ పరిత్యక్తుడు కాదు ఏకాంతంలోని నిత్యదినా, అనందయా ఎవరితోనూ పంచుకోదానికి నిలుకొనితే అవి కాశ్యంతంగా ప్రతివాడిలోనూ ఉండిపోయేవే మనిషి ఒంటరిగానే జన్మిస్తాడు కానీ సంఘంలో జీవిస్తాడు ఆతని జీవితయా, యాతనా ఆతనివే ననేది ఎంత నిజమో ప్రపంచానిది కూడా అనేది అంటే నిజం ఎందుచేతంటే ఏమనిషీ ‘సంపూర్ణ జగత్తు’ కాదు—తనలో తప్ప నిరాకా నిస్సృహలలోనే కాదు మానవుని గొప్పదనం వ్యక్తమయ్యేది; ఆకాశి (వీరి-వ పేజీ చూడండి)

పొన్నలూరివారి ‘శోభ’లో శేలంగి, రమణారెడ్డి, రామారావు.

జనదర 11 వ తేది విడుదల

బొమ్మలపెట్టె

నటీనటులు -

- * శివాజీ గజేశన్
- * నాగయ్య
- * రంగారావు
- * జమున
- * శాంతకుమారి
- * ఋష్యేంద్రమణి
- తదితరులు

తర్జుమా :
R.M. కృష్ణస్వామి
నిర్మాతలు :
M. రాధాకృష్ణన్
R.M. కృష్ణస్వామి

PARTHAN

వెజయా పక్ష్మి రిలీజు...

డీలక్స్ ఫిలింస్ వారి 'లాజ్ వంటి'లో బత్ దాజ్ సాహ్నూ, సర్గీస్.

=====

★ సినిమా వార్తలు ★

=====

ఫిలింస్ వారి 'నమ్మక బంటు' చాలవరకు పూర్తి అయింది. ఈ చిత్రానికి సుంకర సత్యనారాయణ, కొనరాజు రాఘవయ్య వాదిరి మాటలూ పాటలూ (వాన్స్ వాన్స్) వాగ్వేరరావు ముఖ్య ధూమిక విరహిస్తున్నారు దర్శకుడు ఆదుర్తి సుబ్బారావు

* * *

ఎం.ఎ.వి. పిక్చర్స్ (నేలం) వాడు, తమిళనాడులో విజయవంతంగా సాగిన తమ చిత్రం 'మదలూ'ని, తెలుగులో పునర్నిర్మిస్తున్నారు. ఇందులో జగయ్య, ఆర్. వాగ్వేరరావు, రమణారెడ్డి, ప్రమీల సతీ మున్నూరు రచయిత లక్ష్మీయ సంగీతం మహాదేవన్. దర్శకుడు ఎన్. కృష్ణారావు

ఈ చిత్రానికి 'మందమూ' అని పేరు పెట్టారు నిర్మాణం రత్నా పుడియో, నేలం లో సాగుతోంది

* * *

రాయల్ పుడియోస్ అధిపతి ఎం. హెచ్. ఎం. మూసాన్ వర్తచిత్రం 'నేలమందరి' త్వరలోనే విడుదలకావ్వోంది కాంతారావు, జానకి, రాజవాల, శివరావు సటిం చిన ఈ చిత్రానికి హెచ్. ఎ. (ధర్మాం గద) వాట దర్శకుడు

* * *

పిక్చర్స్ లో ప్రొడక్షన్స్ వారు 'ఇల్ల రికం' అనే చిత్రం నిర్మిస్తున్నారు వాగ్వేరరావు (56- వ పేజీ చూడండి)

వాడియూవారి 'పాక్ దామన్'లో సురేష్.

★ బొంబాయి సినిమాలేటు ★

నిర్మాతలకు పెలుబడి పడుతున్నారే
'ఫిలిం ప్రెస్' కార్పొరేషన్' నెలకొ
ల్పించినది నిలుదూరాది నిర్ణయమే.
ఈ సంస్థ స్వయాపవ్యభాసాలగురించి,
దీన్ని పడపవలసిన పద్ధతుల గురించి కేంద్ర
సమాచారకాళి, న్యాయశాస్త్ర కృతచరాల
కాళి చర్చలు జరిపాయి కాగా, చలనచిత్ర
భార్యగ్రహణం, కేంద్రగ్రహణం, దర్శకత్వం
మొదలైన వాటిలో, సాంకేతిక కమిషన్
ఏర్పాటుచేసే నిమిత్తం ఫిలిం ఇన్స్టిట్యూట్
స్థాపించదలచినట్లు ప్రభుత్వం ప్రకటించ
డంకూడా విదితమే. అయితే, నిజశ్రద్ధవ్యం
నిర్వహణ తగ్గిపోయి, పొదుపు తప్పనిసరి అయి
వస్తున్నది, ఈ కేంద్రం ఏర్పాటు కావడా
నికి ఇంకా ఎన్నో కష్ట పడుతున్నా ఇప్పుడు
లేర్పొచున్నది కష్టం.

కేంద్ర సమాచారమంత్రి చా. బి. బి.
కేస్లర్, మొన్న లోక్ సభలో ఈ విష
యాలను వివరించారు.

ఫిలిం కమిషనర్

చలనచిత్ర నిర్మాణం, స్క్రిప్టు రచన
భుటంలో ఉండగానే, దానిని పరిశీలించి
నిర్మాతలకు తగు సలహాలు ఇవ్వడానికై
ఫిలిం బ్యూరో ఒకటి ఆవతరించబోతోంది

దీన్ని బొంబాయిలోనే నెలకొల్పారు.
ఇవికాక, కేంద్ర వెస్టాడవంఘం,
ఫిలింస్ డివిజన్ల కృతచరాల నిర్వహణకై
ఫిలిం కమిషనర్ అనే ఒక అధికారిని నియ
మించబోతున్నట్లు కూడా చా. కేస్లర్
చెప్పారు. ఈ కమిషనర్ ఫిలిం ఇన్స్టిట్యూట్,
ప్రాజెక్ట్స్ బ్యూరోలపై కూడా అధిపత్యం
వహించి, వాటి కార్యకలాపాలను కట్టు
బట్టంగా పడిపిస్తారట.

కొత్తగా ఏర్పాటు అవుతున్న ఈ పవని,
ప్రపంచమంగా, కేంద్ర వెస్టాడవ సంఘం
అధ్యక్షుడు శ్రీ ఎం. డి. థిట్టే ఒప్పగిస్తా
రని అధిష్ట వర్గాలద్వారా తెలుస్తున్నది

రాసెలినీ తీసే చిత్రాలు

భారత ప్రభుత్వం పనులను ఇటాలియన్
దర్శకుడు రాబర్తో రాసెలినీ నిర్మించే దాకర్వి
మెంటరీ చిత్రాలగురించి కూడా చా.
కేస్లర్ వివరించారు రాసెలినీ మొత్తం 12
దాకర్వి మెంటరీలు తీస్తాడు. అన్న వర్త

చిత్రాలే. విడివి వాలుగువందల అడుగుల
వెనా కి వందలలోపునా ఉంటుంది. ఇవి
కాక, ఒక కథా ప్రధాన చిత్రాన్ని పది
వన్నెండు వేల అడుగులలో నిర్మిస్తారు.

బి. ఆర్. బోపా కొత్త చిత్రంగా
అకోకమూర్, డిలీవ్మూర్ కలసి పటిస్తా
రట ఈ పెద్దపట్టు రిడ్యూ కలసి కనబడ్డ
వారిచిత్రం "డి దారి". తరవాత ఇదే
ఈ చిత్రంలో సమ్మెలూ, వాటి సమ
స్యాలూ చిత్రిస్తారు.

'నిర్దేశితమనట' తిరుదాంకిమడు అకోక
మూర్, ఇప్పుడు 28-చిత్రాలలో ఉన్నాడు
ఇవికాక మద్రాసులో తయారవుతున్నది
మరో రెండు. రాత్రింబవళ్లు, విధివిరాలుం
లేకుండా పనిచేయవలసి రావటంతో,
అకోకకు ఆరోగ్యం చెబ్బరినగల పరిస్థితి
ఏర్పడింది పనిపించింది అందువల్ల ముందు
జాగ్రత్త పేరిట ఇప్పటికే ఒప్పకమన్న చిత్రా
లలో కొన్నిటికే కాంట్రాక్టులు రద్దుచేసు
కో నిశ్చయించుకున్నాడని తెలిసింది.

అన్యస్తతతో తీసుకుంటున్న తారలిద్దరిలో
జెంగారీ పటి సుచిత్రతేన్ ఒకరై. ఆమె
మూడు వాలుగు వారాలుగా లండన్ ఆస్ప
త్రిలో చికిత్స చేయించుకుంటోంది. ఈ
మధ్యనే అపెండిసైటిస్ ఆపరేషన్ చేశారు.
ఆమె పూర్తిగా కోలుకొని కలకత్తా చేరు
కోవడానికి ఇంకో వాలుగువారాలు పట్ట
వచ్చును.

'మదరిండియా' పటి వరేన్ కు కూడా
అరోగ్యం బాగులేదు అయితే ఆమె కొద్ది
మెంటరీలకు వెళ్లి ముమూలుగా పని
చేస్తోంది ప్రస్తుతం ఆమె వాలుగు చిత్రా
లలో పనిచేస్తోంది ఇక ముందుకూడా, ఒకే
సారి వాలుగుకన్న ఎక్కువ చిత్రాలలో
పనిచేయరాదని సర్టిస్ నిశ్చయించుకుంది
ఆమెరకే కాంట్రాక్టులు వ్రాసి, ఇతర
చిత్రాలు బోలెడు తిరస్కరించినది

తెలుగు నాట్యతార పహీదా రెహమాన్
తల్లి, గత వారం గుండె జబ్బువల్ల మరణిం

సూపర్ విక్టర్ వారి 'నయా
ప్రెస్'లో చాంద్ ఉన్నానీ.

చింది. బొంబాయిలో ఫిలిం ప్రముఖులు
బంధుమిత్రులు పహీదాకు సానుభూతి
తెలియచేశారు
(అంద్ర వారపత్రిక బొంబాయి విశేషం)

చంద్రికా ఫిలింస్ వారి 'ఇంద్రజిత్' చిత్ర నిర్మాణానికి నటుడు ఎన్. టి. రామా రావు ఇటీవల ప్రారంభోత్సవం జరిపారు

అవరాజిత

(52-వ పేజీ తరువాయి)

కంలా కూడా అది వ్యక్తమవుతుంది మానవుడు తన వ్యక్తిత్వాన్ని నిలబెట్టుకున్నంత మాత్రానే సరిపోదు తన వ్యక్తిత్వం పుష్పించి పరిపూర్ణమవుతుంది అనుకుంటున్న ప్రపంచాన్ని రూపొందించుకోవడం కూడా అసంపదం

ఈ మాటలు చక్రవర్తి రామ్ వంటి కళాకారుడికి గతకాలపు వలసవచ్చింది విమర్శించడానికి జోహారు చెయ్యడానికి శోధించేడు. ('బర్మా సెల్ న్యూస్' నుండి) ★

మిమనాక్షలు

(54 వ పేజీ తరువాయి)

క్యరరావు, హుస్సేన్, గిరిజ, నటిస్తున్నారు. దర్శకుడు తాతీ సేవి ప్రకాశరావు.

చంద్రికా ఫిలింస్ వారి 'ఇంద్రజిత్' నిర్మాణం మొన్ననే ప్రారంభమైంది ముఖ్య నటుడు ఎన్ టి రామారావు కౌటకాటారు. నాయిక ఎస్ వరలక్ష్మి, గుమ్మడి, హేమ అశి, కాంతారావు, జగన్నాథరావు అనే కొత్తనటుడు ఇతర ధూమికలు నిర్వహిస్తున్నారు. రచయిత సముద్రాల రాఘవాచార్య. సంగీత దర్శకుడు అశ్వత్థామ దర్శకుడు ఎస్ రజనీకాంత్

అనుజ్ఞా ఫిలింస్ వారి 'బాన్సుల వెర్రి' జనవరి 11 విడుదల కావడంతో 'హిందీ' రంగారావు, నాగయ్య, నల్ల రామమూర్తి, రమణారెడ్డి, జమున, తాతీ కుమారి, బుష్కేంద్రమణి, మైనావతి నటించిన దర్శకుడు ఆర్ ఎం కృష్ణస్వామి

'ఎత్తుకు పైఎత్తు'

శ్రీ సారథీ సుడిమోసవారి సాంఘిక చిత్రం "ఎత్తుకు పైఎత్తు" త్వరలోనే విడుదల కావడంతో కొత్తనటుడు బాలయ్యను నిర్మాత రామకృష్ణప్రసాద్ గారు, ఈ చిత్రంలో పరిచయం చెప్పన్నారు బాలయ్య ఇందులో నాయక భూమికను నిర్వహించారు జానకి నాయిక నాగయ్య, గుమ్మడి, పెరుమాళ్లు, మొదలగువారు ప్రముఖ భూమి కల నిర్వహించారు ఈ చిత్రానికి రచయిత నార్సి చిరంజీవి, సంగీత దర్శకుడు నేలు దర్శకుడు ఆర్ కి చాణక్య

అనుబంధము ఫిలింస్ వారు 'కన్నయ్య' కవచం అనే తమిళ చిత్రాన్ని తెలుగులో దత్త చెప్పి విడుదల చేయబోతున్నారు. ఇందులో అంజలిదేవి, రాజసుల్తాన్, రంగవేలు, నందియార్ పాటలు వ్రాసారు మాటలూ పాటలూ శ్రీశ్రీ వ్రాస్తున్నారు నిర్మాణానికి చంద్రికా ఫిలింస్ వారి నేతృత్వం

వరద బాధితులకు సహాయం

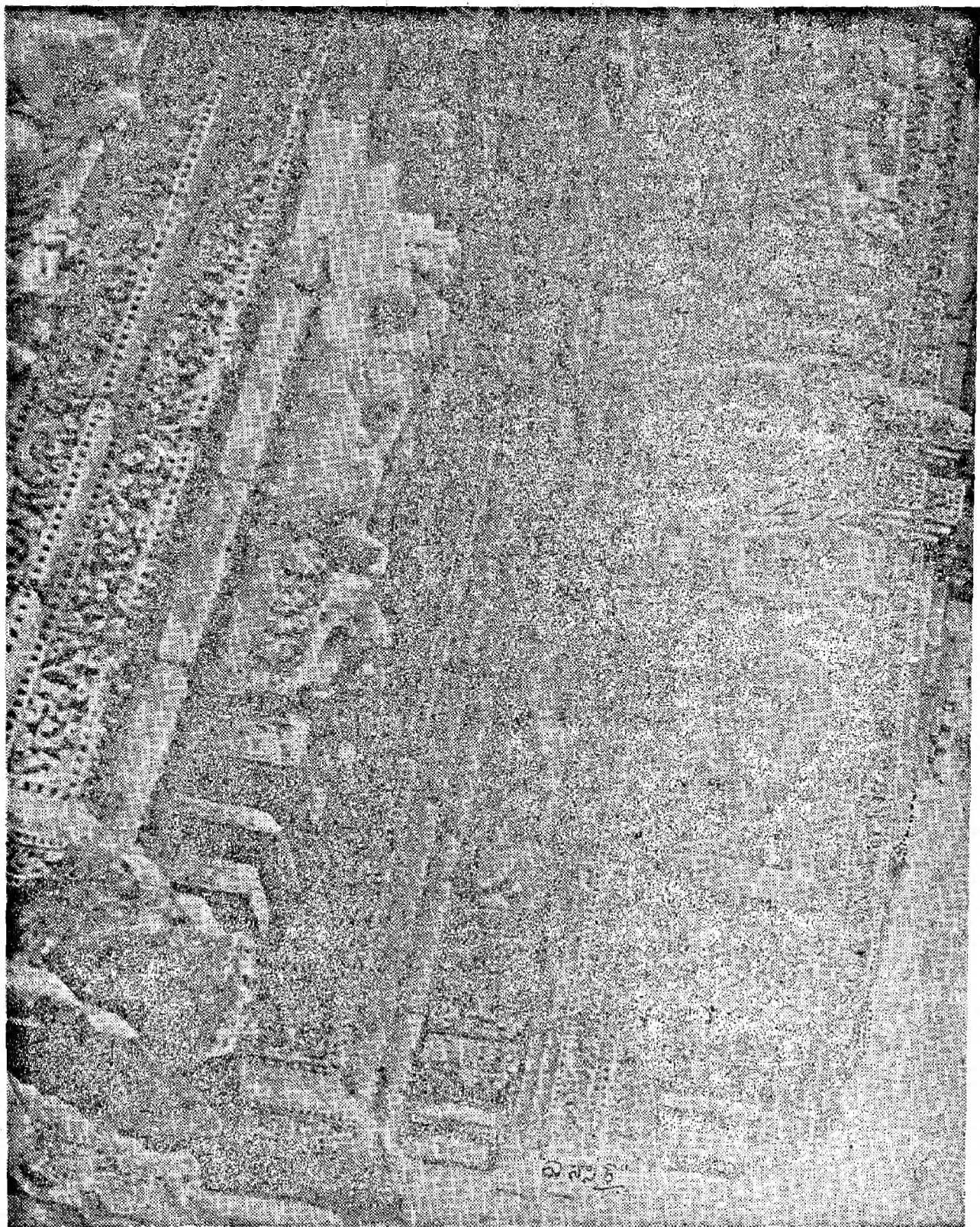
చిత్తూరు, నెల్లూరు వరద బాధితుల సహాయార్థం డిసెంబరు 20 న మద్రాసు ఆధ్వర్యమున కళాసమితి బృందం వాణిమనూర్ లో 'వైరి పెదలు' నాటకం ప్రదర్శించారు. దీనికి సుమారు పదివేల రూపాయలు వసూలైంది రామకృష్ణమఠం వారి ద్వారా ఈ సొమ్మును సహాయ కార్యక్రమాలకు వినియోగిస్తున్నారు.

ఈ నాటకాన్ని శ్రీ పీఠపాటి వెంకటేశ్వర్లు, ఆర్ యస్ కెక్క, తోర్ల చక్రవర్తి, పీఠపాటి రామారావు, యస్. వి. యల్, వరసినోచారి, సీతారాజు, వై చక్రవర్తి వారా యణ, వి వి రంగాచారి, వై రామారావు, కుమారి పార్వతి ప్రదర్శించారు

ఈ నాటకం నేయదాడికైన ఖర్చునంతా ఈ బృందమే భరించి, వసూలైన మొత్తం అంతిమిని వరదబాధితులకు వినియోగించడం చెప్పకోతగ్గ విషయం ఈ బృందంలో చాలమంది నాటకానికి క్రాంతివాదీయనా, చక్కగా ప్రదర్శించారు ఈ నాటక రచయిత శ్రీ సీతారాజు ★

'హిందీ-సి-హిందీ'లో దర్శిత, నిదార్ సుల్తానా.

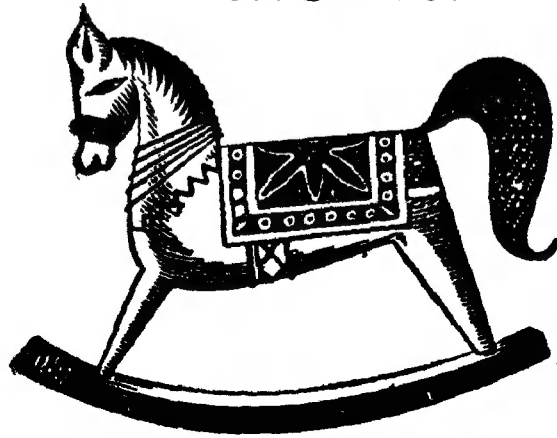

భువనేశ్వరాలయశిల్పం

—భా. : 'ఎస్కా' రాజమర్రి

ఈ పాత
ఆటవస్తువు క్రొత్తదాని వలె
కనపడుతోంది

—కారణము. దీనికి
గుడ్లాస్ నెరోలేక్
పెయింటుతో రంగువేయబడినది

గుడ్లాస్
నెరోలేక్
పెయింటువే
కానాల్ కారం

అందమైన రంగుల
పూర పూయటకు
యిది అద్భుతమైన
పెయింట్లు

గుడ్లాస్ నెరోలేక్ పెయింట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

చెంబై:

టి.టి. కృష్ణమాచారి & కంపెనీ,

పోస్టు బాక్సు నెం. 200, మద్రాసు